

Tartalom

Önkormányzati választások 2018	4
Nem éri meg kiszorítósdit játszani	28
Van-e kiút a dobfeneki apátiából?	31
Választási jelenségek a Töketerebeszi járásban	38
Fiatalos lendülettel Nagyszarváért	39
Át kéne értékelni az együttműködést	41
Eredményes a magyar nemzetpolitika	42
Óvodafejlesztések a jövőnkért	46
A szülőföldön maradás segítése	48
Határon átnyúló pályázatok – régiós együttműködések	50
Száz év kisebbségben	52
A Csilliköz központjának fejlődése nem állhat meg	57
A kisebb települések élete a pályázati lehetőségektől is függ	59
Hétköznapi megmaradási küzdelmek...	61
Szilason az óvoda mutatós tornácos ház	66
A lévai magyar gimnázium a magyar közösség védőbástyája	70
A rozsnói temető hatalmas értékeket rejt	75
Szili Katalin miniszterelnöki megbízottal beszélgettünk	80
Zsebre megy	82

a harmincadik

Amolyan kis évfordulós évbe, a harmincadikba lépünk, mire magunk után tudhatjuk az ó-esztendőzáró ünnepeket. Önkormányzataink zöme is megújulva, fel-frissülve, megfiatalodva kezdi az új évet. Sok olyan polgármester, képviselő lát munkához, aki csak hírből ismeri – vagy hírből sem – azt a kort, amit harminc éve magunk mögött hagytunk.

Emlékezni mégsem ártana. A mindennapi, egyáltalán nem egyszerű teendők, kis-közösségeinknek elkötelezett szolgálata mellett számba kellene vennünk, mi változott, mi lett jobb az által a szabadság által, ami 1989 novemberi eseményeinek folyamánként mindannyiunk életében elkövetkezett.

Harminc év után az összegezést is elkészíthetnénk, a települések szintjén is. Nemrég nyolcadszor választottunk helyi vezetőket, felelősöket, akikre rábíztuk mindennapjaink ügyes-bajos dolgainak intézését, közösségeink sorsának igazgatását, annak minden felelősségét. Persze egyénenként, választópolgárként is viseljük a felelősséget – választásunkért, de közösségünkért is. Folyóiratunk nem véletlenül foglalkozott-foglalkozik a konkrét falvak, városok életének feltérképezésével; azokat a problémákat igyekeztünk így számba venni, felmutatni, amelyek a helyi autonómiát keretbe foglaló törvények ellenére sem egyszerű megoldani. Sokfélék vagyunk, a települések méretét, lakosságának összetételét tekintve különösen.

Egyetlen kaptafára nem lehet ráhúzni a több tízezer várost és a pár száz fős falut. Társulásunk, a Pro Civis ezért is kezdeményezte, hogy hozzuk létre a magyarok által is lakott régiók helyi önkormányzati vezetőinek nem formális konzultációs egyesületét, melyben megvitathatnánk, milyen irányban kellene változnia a hatályos szabályozásoknak, hogy élhetőbb életet biztosíthassunk mindenhol és az igazán szükséges közszolgáltatásokban ne kelljen lakosainknak hiányt szenvedniük.

Mert nem centralizálásra, eredeti jogkörök megvonására van szükség, hanem a jobb megvalósításuk feltételeinek javítására, sokszor pedig a megteremtésére. A rendszerváltást követő harmincadik esztendőben szeretnénk megteremteni az önkormányzati vezetőink vitafórumát, hogy közös javaslatainkkal saját helyzetünk, mozgásterünk alakításához érdemben is hozzá tudjunk járulni.

Öry Péter

Önkormányzati választások, 2018

Eredmények a felvidéki magyar közösség szemszögéből

Eredmények a felvidéki magyar közösség szemszögéből 2018. november 10-én önkormányzati választásokat tartottak Szlovákiában – az 1989-es rendszerváltozás óta nyolcadszor. Az ország 2 919 településén választottak polgármestert és összesen 20 646 önkormányzati képviselőt. A következőkben a választási eredményeket vesszük górcső alá, kiemelt figyelemmel követve a magyarok által lakott járásokat és településeket.

Magyarok által lakott települések alatt azokat a városokat, községeket értjük, melyekben a magyarok jelenléte legalább 10% vagy 100 fő. A legutóbbi, azaz 2011-es népszámlálási adatok szerint 562 településen van így. Közöttük vannak pozsonyi és kassai városrészek is, hiszen azokban is választottak önkormányzatokat.

A két nagyvárosban egyébként főpolgármestereket is választottak, Pozsonyban Matúš Vallo (Progresívne Slovensko, SPOLU) győzött, Kassán Jaroslav Polaček (SaS, KDH, MKP, NOVA, OKS). Ugyanakkor a fővárosi önkormányzatba 45 képviselőt választottak, a kassaiba 41-et (ebből 12-en a KDH, NOVA, OKS, SaS, MKP - koalícióból).

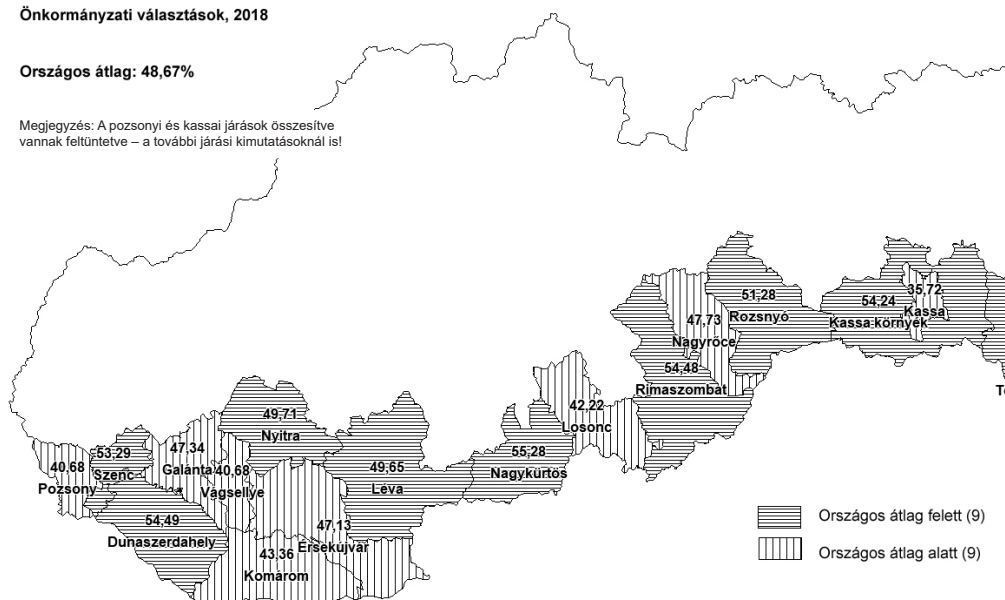
Volt egy település, ahol elmaradt a választás, mégpedig érdeklődés hiányában. Történt ez pont egy magyarok által többségben lakott faluban, Dobfeneken (Rimaszombati járás). Nem született döntés Vízkeleten (Galántai járás) sem, ahol a polgármester-választáson két jelölt ugyanannyi szavazatot kapott. Választási részvétel

Szlovákiában 4 494 400 választópolgárából 2 187 735 választópolgár szavazott, ami 48,67%-os választási részvételt jelent. A magyarok által lakott járások fele-fele arányban voltak az országos átlag felett, illetve alatta. A részvétellel kapcsolatos döbbenetes mozzanata volt a választásoknak, amikor a komáromi Pallér Péter szavazni akart, ám kiderült, hogy tudta nélkül megfosztották szlovák állampolgárságától.

Önkormányzati választások, 2018

Országos átlag: 48,67%

Megjegyzés: A pozsonyi és kassai járások összesítve vannak feltüntetve – a további járási kimutatásoknál is!

1. térkép. Választási részvétel a magyarok által lakott járásokban (adatok százalékban)

A pártok szereplése országos szinten

A statisztikai hivatal adatai a polgármestereknél 107, az önkormányzati képviselőknél pedig 144 különböző politikai hovatartozást különböztetnek meg. Ezek a számok a különböző koalíciókötések okán ilyen magasak. Mindkét listán ott vannak – mégpedig az élen – a függetlenül indulók is, akikről tudatosítanunk kell, hogy számos esetben taktikai megfontolásból indultak így. Arra is volt példa, hogy egy pártból többen akartak polgármesterek lenni, így valamelyikük függetlenként indult.

A polgármestereknél az 1%-os országos eredmény fölött a politikai hovatartozás szerint a következő lista alakult ki: Függetlenek (1 232 – 42,42%), SMER-SD (592 – 20,38%), SNS (160 – 5,50%), KDH (157 – 5,40%), SNS, SMER-SD (142 – 4,88%), Most-Híd (127 – 4,37%, megj.: ebből 22 polgármester a nem magyarok által lakott járásokban), MKP (115 – 3,96%), Most-Híd, SNS, SMER-SD (45 – 1,54%), Most-Híd, SMER-SD (41 – 1,41%), MKP, Most-Híd (31 – 1,06%).

A Magyar Közösség Pártja ezen kívül még további 22 polgármestert támogatott valamilyen koalícióban, így összesen 53 győztes koalíció részese volt. Függetlenül induló polgármestert 37 településen támogatott, azaz 115 + 53 + 37 = 205 polgármesterjelölt győzött az MKP támogatásával.

A Magyar Kereszténydemokrata Szövetség is indult a választásokon, 3 helyen önálló polgármesteri tisztséghez jutott, egy helyen pedig a polgármestert adó koalíció részese.

Az önkormányzati képviselőknél már jóval kisebb arányú volt a „függetlenek győzelme”

Az 1%-os országos eredmény felett a következő politikai csoportosítások végeztek:

- (9) Független (7 301 – 35,36%), SMER-SD (3 692 – 17,88%), KDH (2 350 – 11,38%), SNS (1 678 – 8,12%), MKP (1 248 – 6,04%), Most-Híd (915 – 4,43%), SNS, SMER-SD (292 – 1,41%), SPOLU (285 – 1,38%).

Az MKP koalícióban további 122 képviselői helyet szerzett. A Magyar Kereszténydemokrata Szövetségnek 19 önállóan indult képviselője van, további 3 koalícióban.

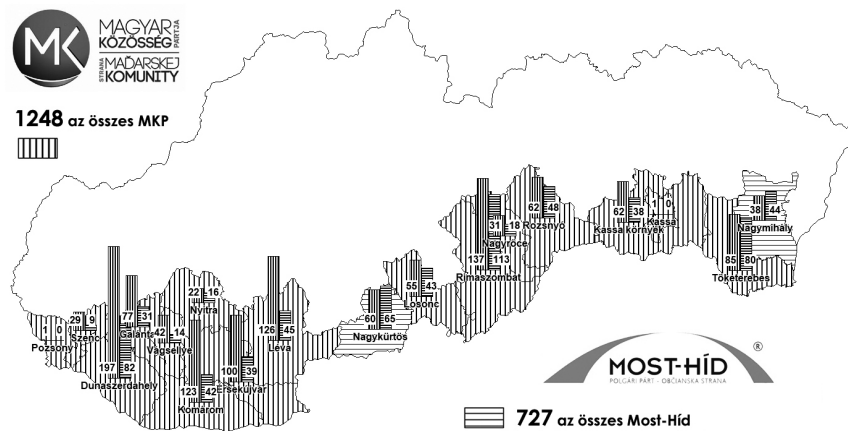
Az MKP és a Most-Híd eredményei a magyarok által lakott járásokban A magyarok által lakott régiókat tekintve már megmutatkozik a

Most-Híd vegyespárti jellege, illetve a Magyar Közösség Pártja fölénye. Mind az önállóan szerzett polgármesteri (115 : 105), mind az önkormányzati képviselői helyek (1 248 : 727) terén az MKP szerepelt jobban.

2. térkép: Az MKP és a Most-Híd önállóan szerzett polgármesteri tisztségei a magyarok által lakott járásokban

3. térkép: Az MKP és a Most-Híd önállóan szerzett önkormányzati képviselői mandátumai a magyarok által lakott járásokban

Az MKP és a Most-Híd eredményei a magyarok által lakott településeken

Az önkormányzati választások statisztikai adataival a pártok eredményességének összehasonlításánál „óvatosan” kell bánnunk, hiszen nem mutatnak képet a választószámáról. Statisztikailag például egy száz fős nagyságrendű település polgármesteri tisztsége a pártok eredménylistáján ugyanannyit nyom a latban, mint egy több tízezres város esetében. Ezért megvizsgáltuk a településhez tartozó lakossági adatokat is, azt tudatosítva, hogy természetesen valamennyi elnyert tisztség és választópolgár egyformán fontos!

Megjegyzés: Itt a Most-Hídnek 102 polgármesteri tisztsége van, szemben a magyarok által lakott járások 105 polgármesterével, mivel azok közül három esetben nem magyarok által lakott településen szerzett polgármesteri tisztséget. Ez a három település: Zóbor/Zombor (Nagykürtösi járás, 288 lakos, 11 magyar), Ratkó/Ratková (Nagyrócei járás, 533 lakos, 3 magyar), Alsósajó/Nižná Slaná (Rozsnyói járás, 1210 lakos, 9 magyar)

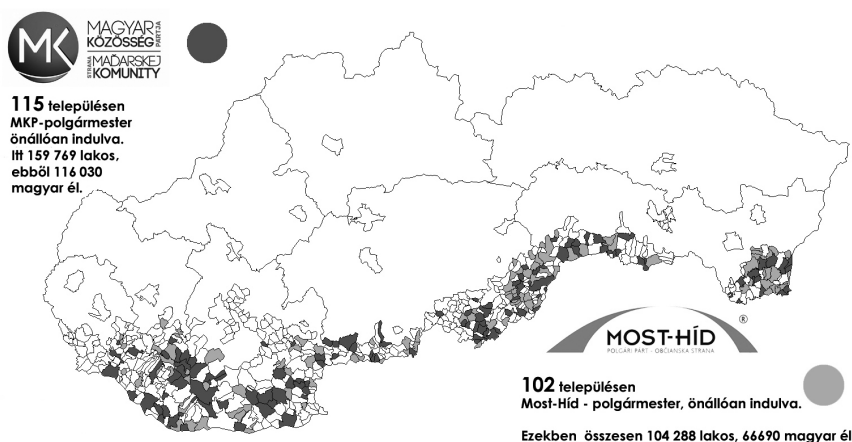
A magyarok által lakott 562 településen (amelyekben legalább 10% vagy 100 fő a magyarok jelenléte, a legtöbb, 2011-es népszámlálási ada-

tok szerint) az MKP 157 községben abszolút többséget szerzett az önkormányzatban, a vegyespárt 74-ben. Ezek a településeken összesen 5 457 képviselőt választottak, ebből az MKP önállóan indulva 1243-at (22,78%), a

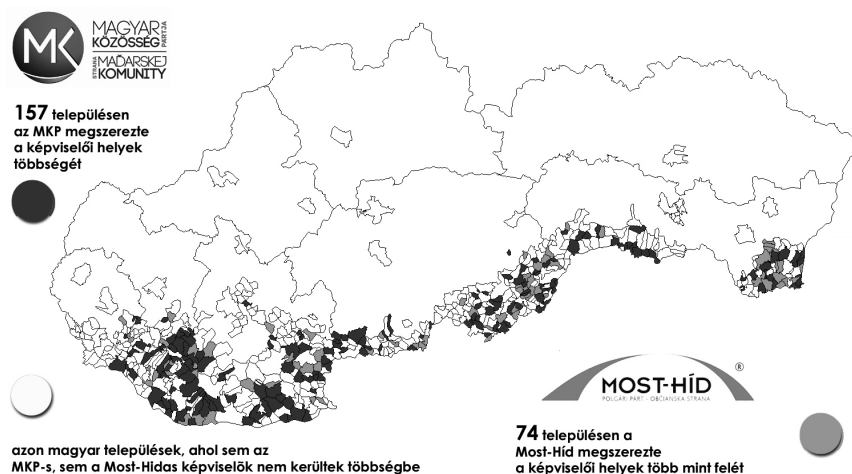
Most-Híd pedig 687-et (12,59%) szerzett. Az MKP 396 önkormányzatban van jelen, a Most-Híd pedig 283-ban. 5. térkép: Az MKP, illetve a Most-Híd alkotta többség az önkormányzatokban a magyarok által lakott településeken

A Magyar Közösség Pártja (MKP) 100%-os eredményt 21 helyen ért el: Boldogfa (Szenci járás), Vásárút (Dunaszerdahelyi járás), Csicsó, Kolozsnéma, Martos (Komáromi járás), Farnad, Kéty, Százd, Zalaba (Lévai járás), Inám, Rárósmúlyad (Nagykürtösi járás), Bolgárom (Losonci járás), Jeszte, Sajókeszi, Zsíp (Rimaszombati járás), Lévárt, Lőkös (Nagyrocei járás), Lekenye (Rozsnyói járás), Bés, Kaposkelecsény (Nagymihályi járás), Kisgéres (Töketerebes járás). Közel volt még ehhez (90% fölött): Somorja (Dunaszerdahelyi járás) és Nádszeg (Galántai járás).

4. térkép: Az MKP és a Most-Híd önállóan szerzett polgármesteri tisztségeinek és a hozzájuk tartozó települések lakosságának összehasonlítása a magyarok által lakott településeken

5. térkép: Az MKP, illetve a Most-Híd alkotta többség az önkormányzatokban a magyarok által lakott településeken

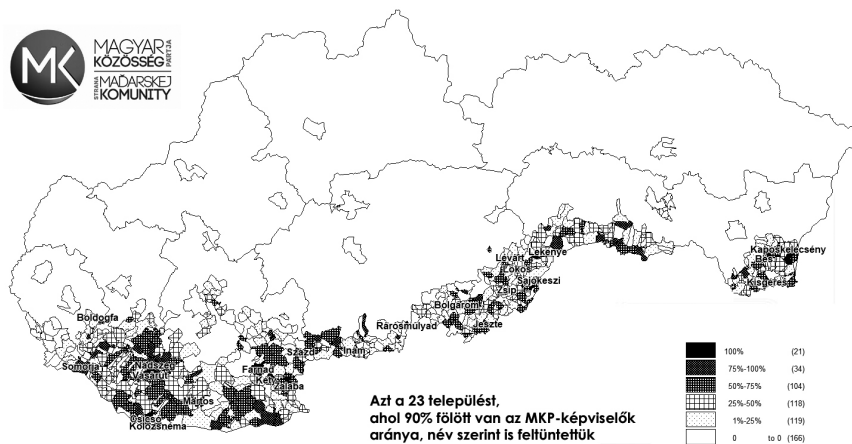

A Most-Hídnek a magyarok által lakott régiókban 8 “teljes összetételű” önkormányzat jutott: Dercsika (Dunaszerdahelyi járás), Füss (Komáromi járás), Csalár, Ipolykér (Nagykürtösi járás), Melléte (Rozsnyói járás), Hegyi, Kistráska, Szirénfalva (Nagymihályi járás). Továbbá még egy nem magyarok által lakott községgel Alsópagony (Nižná Polianka, Bártfai/Bardejovi járás) is büszkélkedhetnek.

66 községben csapott össze egyedül indulva az MKP és a Most-Híd 66 olyan község volt, ahol az MKP és a Most-Híd is önálló polgármesterjelöltet indított. Ezekből 33 MKP-győzelem született, 25 esetben a Most-Híd jelöltje lett a polgármester, s volt 8 település, ahol pedig független jelölt győzött.

Az MKP 33 győzelme: Ajnácskő, Almágy, Alsólánc, Barsbese, Béna, Csallóközcsütörtök, Dobóca, Gömörmihályfa, Hárskút, Inám, Izsa, Jeszte, Kálósa, Kaposkelecsény, Kéty, Királyrév, Magyarhegyemeg, Nádszeg, Nagybodak, Nagytárkány, Palást, Perbete, Pered, Szalatnya, Szécsénykovácsi, Szete, Szimő, Vásárút, Vecseklő, Vezekény, Zetény, Zsarnó, Zsemclér.

A Most-Híd 25 elsőse: Abara, Áj, Bátka, Darnya, Felsővály, Felsővamos, Gömör, Hanva, Hegyi, Jányok, Korláti, Kóvár, Kuntapolca, Melléte, Nemesradnót, Óvár, Pat, Perbenyik, Pólyán, Rakottyás, Sirak, Szentpéter, Szolnocska, Torna, Virt.

6. térkép: Az MKP és a Most-Híd önállóan szerzett polgármesteri tisztségeinek és a hozzájuk tartozó települések lakosságának összehasonlítása a magyarok által lakott településeken

Városok
Ami a városokat illeti, az MKP önállóan induló polgármesterjelöltje 5 városban (Bős, Dunaszerdahely, Somorja, Gúta, Tornalja) győzött, a Most-Hídé 2-ben (Fülek, Királyhelme).

Szenc, Nagymegyér, Galánta, Diószeg, Komárom, Ógyalla, Nyitra, Érsekújvár, Párkány, Vágsellye, Léva, Ipolyság, Losonc, Rimaszombat, Szepsi, Zseliz, Rozsnyó, Nagykapos élére függetlenül induló polgármester állt.

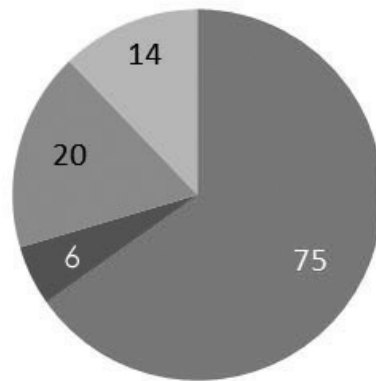
Generációváltás az MKP-ban

Az önkormányzati választásokat a Magyar Közösség Pártja részéről Menyhárt József MKP-elnök, Kőrösi Ildikó önkormányzati alelnök és kampányfőnök, valamint Öry Péter, az MKP Országos Tanácsának az elnöke sajtótájékoztatón értékelték.

Megköszönték a választópolgároknak és azon jelölteknek is, akik vállalták a megmérettetést – függetlenül attól, hogy bejutottak-e vagy sem. A számadatokkal elégedettek voltak, hiszen kevesebb indulóból jobb eredményt sikerült elérniük, mint 4 évvel korábban. (Az MKP összesített eredményéről cikkünk elején, az országos eredményeknél szoltunk.) Rámutattak arra is, hogy sok fiatal jelölt került a képviseltekbe, ez is mutatja, hogy a Magyar Közösség Pártjában már megtörtént a generációváltás. Eredményes munkát kívántak minden olyan megválasztott polgármesternek és önkormányzati képviselőnek, aki a magyar közösségért dolgozik – függetlenül a politikai hovatartozástól.

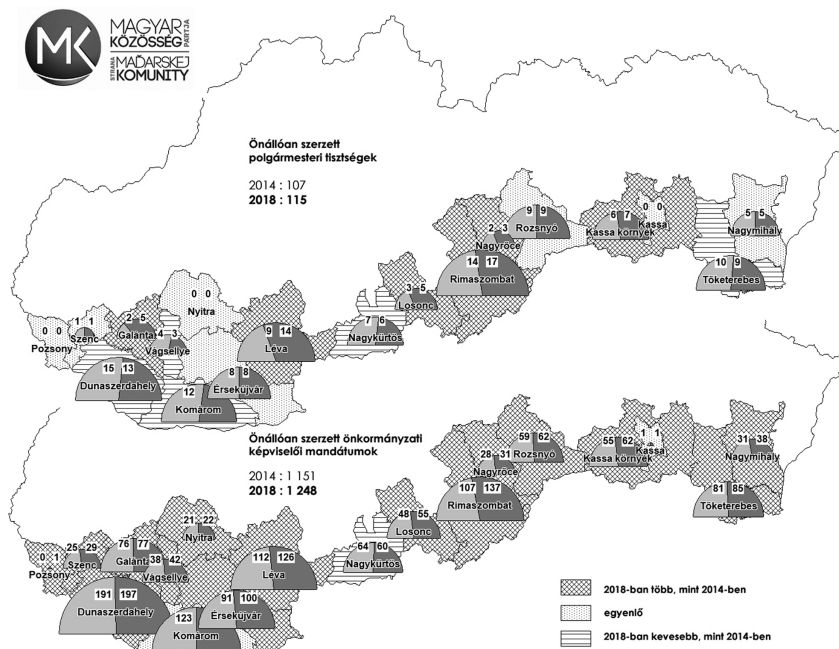
A magyarok által lakott települések önkormányzatainak részletes, község szerinti kimutatása

Megjegyzés: A személyneveket úgy közöljük, ahogy a hivatalos választási

- 75 ■ 2014-ben és 2018-ban is önálló MKP-győzelem
- 6 ■ 2014-ben MKP-koalíció győzött a településen
- 20 ■ 2014-ben független jelölt lett polgármester
- 14 ■ 2014-ben más párt, vagy MKP nélküli koalíció adta a polgármestert

7. térkép: Az MKP 2014-es és 2018-as eredményeinek összehasonlítása az önállóan szerzett önkormányzati tisztségek terén

listákon szerepelnek, csupán a családnév és a keresztnév sorrendjét módosítottuk. Az utolsó három oszlopban

az önkormányzati képviselők számát, majd azon belül az MKP, illetve a Most-Híd mandátumait tüntettük fel.

	Lakos	Magyar	%	Polgármester	Politikai hovatartozás	Önk. képv.	MKP	Most-Híd
Pozsony város								
Óváros	38655	1155	2,99%	Aufrichtová Zuzana	SaS, OĽANO, KDH, SR-BK, OKS, NOVA, ZZ, DÚ	25	0	0
Főrév	68574	2150	3,14%	Chren Martin	Független	25	0	0
Verecknye	19177	919	4,79%	Kuruc Martin	Független	15	0	0
Pozsonypüspöki	20611	2231	10,82%	Pék Zoltán	Most-Híd, SaS, SR-BK, OKS, NOVA	15	1	0
Récse	19679	392	1,99%	Drotován Michal	Független	15	0	0
Újváros	36314	1073	2,95%	Kusý Rudolf	Független	25	0	0
Dévényújfalú	15612	293	1,88%	Krajčír Dárius	SaS, SR-BK, NOVA	12	0	0
Károlyfalú	32650	859	2,63%	Čahojová Dana	Független	25	0	0
Lamac	6670	150	2,25%	Baňacký Lukáš	SaS, OĽANO, KDH, SR-BK, OKS, NOVA, ZZ, DÚ	7	0	0
Pozsonyhidegkút	32607	818	2,51%	Zaťovič Martin	SaS, OĽANO, KDH, SR-BK, OKS, NOVA, ZZ, DÚ	25	0	0
Horvátjárdfalú	1438	122	8,48%	Uhler Jozef	Független	7	0	0
Oroszvár	2845	284	9,98%	Tuleková Henčelová Lucia	Független	9	0	0
Pozsonyligetfalú	105842	3512	3,32%	Hrčka Ján	SaS, NOVA, KDH, OKS, SR-BK	35	0	0
Szenci járás								
Boldogfa	428	247	57,71%	Múčka Peter	Független	5	5	0
Dénesdórcsmisér	4482	214	4,77%	Jurčík Štefan	Független	11	0	0
Dunasápújfalú	2002	408	20,38%	Árvová Zuzana	Független	9	1	0
Éberhárd	1861	625	33,58%	Janík Eugen	Független	9	2	3
Egyházfa	508	265	52,17%	Šillo Igor	Független (MKP-tám.)	5	2	0
Fél	2329	1049	45,04%	Pomichal István	Független (MKP-tám.)	9	2	0
Gútor	1438	504	35,05%	Goldbergerová Ludmila	Független	7	1	1
Hegysúr	756	457	60,45%	Takács Adrián	Független	5	1	0
Magyarbél	2304	702	30,47%	Danter Anton	Független (MKP-tám.)	7	0	4
Nagyborsa	445	91	20,45%	Klačko Ján	Független (MKP-tám.)	5	0	0
Réte	1378	517	37,52%	Metzner Zoltán	MKP, Most-Híd	9	5	1
Szemet	1170	296	25,30%	Konrád Jozef	Független (MKP-tám.)	7	1	0

	Lakos	Magyar	%	Polgármester	Politikai hovatartozás	Önk. képv.	MKP	Most-Híd
Szenc	17050	2467	14,47%	Badinský Dušan	Független (MKP-tám.)	19	3	0
Szigetmajor	288	32	11,11%	Petrák Ľubomír	SMER-SD	5	0	0
Vök	426	295	69,25%	Fejes Baltazár	MKP	5	4	0
Zonctorony	983	575	58,49%	Čermák Štefan	Most-Híd	7	2	0
Dunaszerdahelyi járás								
Albár	597	468	78,39%	Bereczk Oskár	MKP, Most-Híd, SMER-SD	6	3	2
Alistál	1894	1742	91,97%	Horváth Tomáš	Most-Híd, MKP	9	4	2
Bacsfa	553	394	71,25%	Vonyiková Helena	Független	5	3	2
Baka	1114	950	85,28%	Bertalan Juraj	Most-Híd, MKP	7	2	3
Balony	756	690	91,27%	Matus Frigyes	MKP	7	4	0
Béke	445	331	74,38%	Janikovicsová Katarína	MKP	5	4	1
Bögellő	351	333	94,87%	Kázmérová Mária	MKP	5	3	0
Bős	5361	4711	87,88%	Fenes Iván	MKP	10	7	2
Csákány	570	421	73,86%	Bugárová Lívia	Független	7	3	2
Csallóközcsütörtök	1770	1271	71,81%	Őry Péter	MKP	9	4	1
Csallóközkürt	1168	1092	93,49%	Rabay Anikó	Független	9	1	2
Csallóköznádasd	547	473	86,47%	Bónová Zuzana	Most-Híd, MKP	7	3	1
Csallóköztárnok	452	309	68,36%	Horváth Attila	Most-Híd	5	1	0
Csenke	1091	861	78,92%	Karika Jozef	Független	7	1	0
Csiliznyárad	651	602	92,47%	Lukács Jozef	MKP, Most-Híd	7	4	1
Csilizpatas	832	660	79,33%	Takács Ernest	Független	7	1	1
Csilizradvány	1205	1128	93,61%	Janík Erzsébet	MKP	9	7	0
Dercsika	507	409	80,67%	Fekete Gabriel	Független	5	0	5
Diósförgepatony	1678	1394	83,08%	Gálffy Szilárd	Független (MKP-tám.)	9	3	0
Doborgaz	428	299	69,86%	Boráros Jozef	Most-Híd, SMER-SD, MKP	5	0	0
Dunaszerdahely	22477	16752	74,53%	Hájos Zoltán	MKP	21	13	0
Dunatókés	510	413	80,98%	Csibová Mária	Most-Híd, MKP	5	1	3
Egyházkarcsa	1254	1111	88,60%	Gódány Ladislav	Most-Híd, MKP	7	0	6
Ekecs	3677	3366	91,54%	Polák Ladislav	MKP, Most-Híd	11	7	0
Eperjes	1477	1250	84,63%	Csiba Jarmila	Független (MKP-tám.)	9	6	0

	Lakos	Magyar	%	Polgármester	Politikai hovatartozás	Önk. képvis.	MKP	Most-Híd
Felbár	1236	965	78,07%	Bodó Štefan	Független	7	2	0
Felsőpatony	1961	1531	78,07%	Sidó Tivadar	Független	9	5	3
Gelle	1897	1694	89,30%	Iván Ludovít	Független	9	3	1
Gomba	559	389	69,59%	Horváthová Mária	Független (MKP-tám.)	7	3	2
Hegyéte	1259	994	78,95%	Bokros František	Független	9	0	5
Hodos	1456	1203	82,62%	Balódi Ladislav	Most-Híd, MKP	9	4	2
Illésháza	2203	1557	70,68%	Fehér Tibor	MKP	9	7	1
Jányok	855	650	76,02%	Berner Lajos	Most-Híd	7	1	4
Keszölcés	151	114	75,50%	Orosz Ágošton Erika	Most-Híd, MKP	5	0	0
Királyfiakarcsa	1039	833	80,17%	Wurczell Zoltán	Most-Híd, MKP	7	3	3
Kisfalud	431	368	85,38%	Mocsonoky Robert	Most-Híd	5	0	4
Kisudvarnok	1038	920	88,63%	Marczell Zoltán	Most-Híd	9	0	8
Kulcsod	368	344	93,48%	Bognár Csaba	MKP, Most-Híd	5	1	0
Lég	2527	1365	54,02%	Szitási František	Független (MKP-tám.)	9	3	0
Lúcs	765	681	89,02%	Kiss Ladislav	Most-Híd	7	3	3
Macháza	237	93	39,24%	Lániková Ludmila	Független	5	1	0
Medve	566	497	87,81%	Kulacs Ladislav	MKP	7	5	0
Nagyabony	1448	1071	73,96%	Gányovicsová Júlia	Független	7	0	0
Nagybodak	288	240	83,33%	Világi Tamás	MKP	5	2	1
Nagymad	528	459	86,93%	László Gabriel	Most-Híd, SMER-SD, MKP	5	0	0
Nagymagyar	3571	1563	43,77%	Rigó Marek	RIS	11	0	0
Nagymegyer	8859	6696	75,58%	Holényi Gergő	Független	13	5	0
Nagypaka	879	373	42,43%	Seňan ml. Ivan	Független	7	1	2
Nagyszarva	1192	852	71,48%	László Zoltán	Független	9	5	0
Nagyudvarnok	1028	813	79,09%	Ürögi Ján	Független	7	5	1
Nyárasd	3045	2690	88,34%	Bacsó László	MKP	9	5	0
Nyékvárkony	2578	2183	84,68%	Fazekas Štefan	MKP, Most-Híd, SMER-SD	9	4	2
Ólgya	403	239	59,31%	Gyurcsiová Ildikó	Független	5	4	0
Padány	861	764	88,73%	Szabó Zoltán	Most-Híd, MKP	7	0	0
Patonyrét	263	196	74,52%	Flaška Leonard	Független	5	3	1

	Lakos	Magyar	%	Polgármester	Politikai hovatartozás	Önk. képv.	MKP	Most-Híd
Pódatejed	877	637	72,63%	Csóka Alexander	Független (MKP-tám.)	7	5	0
Sárosfa	860	667	77,56%	Földvályová Terézia	Független	7	2	1
Sárrét	356	126	35,39%	Kuczman Alfréd	Független	5	0	1
Somorja	12726	7309	57,43%	Orosz Csaba	MKP	19	18	0
Szap	535	505	94,39%	Miklós František	Most-Híd, MKP	5	0	0
Szentmihályfa	915	692	75,63%	Borbély Július	MKP, Most-Híd, SMER-SD	7	1	2
Úszor	949	310	32,67%	Sojka Zoltán	Független	7	0	1
Vajka	460	327	71,09%	Álló Donald	Független (MKP-tám.)	5	1	0
Vámosfalu	957	873	91,22%	Puss Andrej	Most-Híd	7	3	0
Vásárút	2160	1947	90,14%	Török Gergely	MKP	7	7	0
Vitény	229	76	33,19%	Jankovičová Mária	Független	5	0	0
Vörösmajor	612	113	18,46%	Lackovič Marek	PS	7	0	0
Galántai járás								
Alsóhatár	403	185	45,91%	Dora František	Most-Híd	5	1	4
Alsószelei	1933	1383	71,55%	Kovács Ľudovít	MKP	9	8	1
Diószeg	5479	1737	31,70%	Szabó Anton	Független (MKP-tám.)	12	1	2
Feketenyék	1397	1219	87,26%	Csadyová Zuzana	Most-Híd	7	0	5
Felsőszeli	3220	1953	60,65%	Dobosy Pavol	Most-Híd	11	6	1
Galánta	15138	4623	30,54%	Paška Peter	Független	19	2	1
Hidaskürt	1595	1269	79,56%	Rózsár Tibor	Független (MKP-tám.)	7	5	0
Jánosháza	462	107	23,16%	Čechovič Jozef	Független	5	0	0
Jóka	3906	2314	59,24%	Kiš Gabriel	Független	11	4	0
Királyrét	1156	919	79,50%	Agócs Gergely	MKP	7	6	0
Kismácséd	584	284	48,63%	Hontvári František	MKP, Most-Híd	7	5	1
Kosút	1556	739	47,49%	Mačicová Zdenka	Független (MKP-tám.)	9	1	2
Nádszeg	3805	3414	89,72%	Kaczová Eva	MKP	11	10	1
Nagyfödemes	4330	2757	63,67%	Gógh František	Most-Híd, OĽANO, SaS, MKP	11	3	0
Nagymácséd	2603	1982	76,14%	Lancz Štefan	Most-Híd	9	4	5

	Lakos	Magyar	%	Polgármester	Politikai hovatartozás	Önk. képv.	MKP	Most-Híd
Nemeskajal	1499	891	59,44%	Farkasová Lívía	Most-Híd	9	0	0
Szered	16235	305	1,88%	Tomčányi Martin	Független	19	0	0
Taksony	2031	1178	58,00%	Mészárosóvá Marta	MKP	9	5	3
Tallós	1601	1351	84,38%	Horváth Zoltán	Most-Híd	9	2	3
Tósnýárasd	807	405	50,19%	Szilvási Zoltán	Független (MKP-tám.)	5	3	0
Vága	2083	1344	64,52%	Kubica Adrián	Független	9	3	2
Vezekény	1164	894	76,80%	Zupko Tamás	MKP	7	6	0
Vízkelet	1592	1286	80,78%	Döntetlen eredmény!		9	2	0
Vágsellyei járás								
Deáki	2204	1447	65,65%	Jakócsóvá Kristína	Független (MKP-tám.)	9	6	0
Farkasd	3328	2284	68,63%	Restár János	MKP	11	7	0
Felsőkirályi	1881	242	12,87%	Rábek Emil	Független	9	0	0
Negyed	3301	1820	55,13%	Selmeczióvá Henrieta	Független	11	5	0
Pered	3716	2910	78,31%	Kőrösi Ildikó	MKP	11	3	6
Sókszelőce	2859	1416	49,53%	Mandák Igor	Független	9	3	5
Tornóc	2652	469	17,68%	Berecz Oliver	Független	9	3	0
Vághosszúfalu	865	513	59,31%	Tóth Pavol	Független (MKP-tám.)	7	2	1
Vágkirályfa	1691	1149	67,95%	Bergendi Ferenc	Független	9	6	0
Vágsellye	23554	3333	14,15%	Belický Jozef	Független (MKP-tám.)	21	0	1
Zsigárd	1638	1079	65,87%	Baranyay Alajos	MKP	9	7	1
Komáromi járás								
Bajcs	1242	549	44,20%	Virág Oto	Most-Híd	9	1	5
Bátorkeszi	3415	2671	78,21%	Labancz Roland	MKP	11	6	0
Bogya	372	327	87,90%	Fitosóvá Zuzana	Most-Híd	5	1	2
Bogyarét	203	186	91,63%	Aradi Monika	MKP	5	4	1
Búcs	1190	1084	91,09%	Karkó Ján	Független	9	1	0
Csallóközarányos	2404	2045	85,07%	Varjúóvá Eva	Most-Híd	9	0	5
Csicsó	1292	1118	86,53%	Földes Csaba	MKP	7	7	0
Dunamocs	1151	1057	91,83%	Tóth Eszter	Független	9	4	0
Dunaradvány	725	653	90,07%	Düchovský	Független	7	1	0

	Lakos	Magyar	%	Polgármester	Politikai hovatartozás	Önk. képv.	MKP	Most-Híd
				Lubomír				
Ekel	1521	1247	81,99%	Feketeová Iveta	Független	9	5	0
Füss	698	570	81,66%	Farkas Karol	Most-Híd	7	0	7
Gellér	468	421	89,96%	Kürthy Juraj	MKP	5	3	0
Gúta	10696	8201	76,67%	Horváth Árpád	MKP	17	7	0
Hetény	1383	1157	83,66%	Magyar František	Most-Híd	9	2	0
Ifjúságfalva	468	296	63,25%	Gönczölová Gabriela	Most-Híd	5	0	1
Imely	2054	878	42,75%	Tyukos František	Független	9	4	4
Izsa	1643	1066	64,88%	Domin István	MKP	9	7	0
Karva	748	554	74,06%	Duka Gabriel	Független	7	4	1
Keszegfalva	1929	1334	69,16%	Pataki Dezider	MKP	9	6	1
Kolozsnéma	520	482	92,69%	Szalay Rozália	MKP	7	7	0
Komárom	34349	18506	53,88%	Keszegh Béla	Független	25	3	0
Lakszakállás	1218	1106	90,80%	Mayer František	Független (MKP-tám.)	9	6	0
Madar	1462	1205	82,42%	Édes Štefan	Független (MKP-tám.)	9	5	0
Marcelháza	3751	3228	86,06%	Varga Ervin	MKP, Most-Híd	11	8	2
Martos	694	610	87,90%	Keszeg István	MKP	7	7	0
Megyercs	1197	743	62,07%	Molnár Zoltán	Független (MKP-tám.)	7	4	2
Nagykeszi	990	770	77,78%	Csóka Lajos	Most-Híd	7	0	5
Naszvad	5068	2717	53,61%	Molnár Zoltán	Független	12	5	4
Nemesócsa	2462	2014	81,80%	Magyarics Dezső	Független	7	4	0
Ógyalla	7751	3196	41,23%	Závodský Peter	Független	11	0	0
Pat	509	432	84,87%	Tóthová Rozália	Most-Híd	7	0	0
Perbete	2974	2192	73,71%	Zsitva Norbert	MKP	9	5	1
Szentpéter	2734	1870	68,40%	Jobbágy Jozef	Most-Híd	9	2	0
Szilás	473	450	95,14%	Tóth Peter	Most-Híd	5	0	1
Tany	803	703	87,55%	Bugár Imrich	Független	5	0	0
Vágfüzes	559	451	80,68%	Ilčík Peter	Független	7	2	0
Virt	285	170	59,65%	Lengyel Ladislav	Most-Híd	5	2	0
Zsemlékes	159	24	15,09%	Kovácsová Dáša	Független	5	0	0

	Lakos	Magyar	%	Polgármester	Politikai hovatartozás	Önk. képvis.	MKP	Most-Híd
Lévai járás								
Alsószereméd	542	212	39,11%	Rafael Milan	Független	7	4	0
Bajka	324	58	17,90%	Štrba Alojz	SMER-SD, Most-Híd	5	0	0
Barsvárad	335	142	42,39%	Ožvald Vojtech	Független	5	0	0
Bese	650	252	38,77%	Černák Miroslav	MKP	7	4	0
Bori	313	99	31,63%	Mirják Štefan	Független	5	0	0
Csata	1074	666	62,01%	Csákvári Marian	MKP	7	4	0
Deménd	1008	270	26,79%	Kürthy Attila	Most-Híd	7	0	0
Egeg	534	220	41,20%	Kis Juraj	MKP	7	5	0
Endréd	470	126	26,81%	Bielokostolský Jozef	Független	5	1	0
Farnad	1307	940	71,92%	Csomorová Vlasta	MKP	7	7	0
Fegyvernek	504	148	29,37%	Fillová Emőke	Független	5	0	1
Felsőpél	279	104	37,28%	Húdik Ľudovít	SNS, SMER-SD, Most-Híd	5	0	0
Felsőszecse	522	91	17,43%	Moravská Edita	SaS	7	1	0
Felsőszemeréd	610	276	45,25%	Pásztor Tomáš	Független	7	4	0
Felsőtúr	605	379	62,64%	Varga Peter	Független	7	0	0
Garamlők	1022	131	12,82%	Márföldi Ján	SMER-SD, Most-Híd, SNS	9	0	0
Garamsalló	381	237	62,20%	Kassaiová Renáta	Most-Híd, SMER-SD	5	1	4
Garamszentgyörgy	920	318	34,57%	Kovács Jozef	Most-Híd	7	0	1
Gyerk	293	153	52,22%	Nagy Gejza	MKP	5	3	0
Hontfűzesgyarmat	568	177	31,16%	Pilinský Karol	Most-Híd, SNS	7	0	0
Ipolybél	232	186	80,17%	Skladánová Irena	Most-Híd, SMER-SD	5	0	0
Ipolyfödemes	301	270	89,70%	Tóthová Magdalena	MKP	5	4	0
Ipolypásztó	528	359	67,99%	Mészáros Oto	Most-Híd	7	4	3
Ipolyság	7624	4410	57,84%	Gregor Štefan	Független	12	2	0
Ipolyszakállós	861	580	67,36%	Ozsvald Arnold	Független	7	4	0
Ipolyvisk	666	445	66,82%	Antal Nyustin Ágnes	Független	5	0	1
Kálna	2022	283	14,00%	Éhn Ladislav	SMER-SD, Most-Híd, KSS, MKP	9	1	1
Kéty	662	580	87,61%	Farkas Attila	MKP	7	7	0
Kisóvár	192	34	17,71%	Szabóová	SMER-SD, Most-	5	0	0

	Lakos	Magyar	%	Polgármester	Politikai hovatartozás	Önk. képv.	MKP	Most-Híd
				Helena	Híd, SNS			
Kisölvéd	183	148	80,87%	Csenger Beáta	Független	5	3	0
Lekér	1498	619	41,32%	Csudai Róbert	Most-Híd, SMER-SD	7	1	4
Léva	34844	3202	9,19%	Krtík Ján	Független	24	0	0
Lontó	702	378	53,85%	Konczi Karol	Független	7	4	2
Málas	493	180	36,51%	Streda Karol	Most-Híd	5	1	4
Nagyod	177	86	48,59%	Madarásóvá Eva	SMER-SD, Most-Híd, MKP	5	4	0
Nagyölvéd	1565	1202	76,81%	Cseri Zita	Független	9	4	0
Nagysalló	2907	841	28,93%	Kotora Marián	MKP, SMER-SD	9	5	0
Nagysáró	1654	752	45,47%	Jónásová Magdaléna	Független	7	4	0
Nagytúr	752	435	57,85%	Péter Jaroslav	SMER-SD, Most-Híd, SNS	7	3	0
Nemesoroszi	626	162	25,88%	Tóthová Lúba	SMER-SD, Most-Híd	7	0	0
Nyírágó	563	351	62,34%	Fekete Zoltán	Most-Híd	5	1	4
Oroszka	1286	720	55,99%	Nagy Lúdvít	MKP	9	4	0
Palást	1638	1062	64,84%	Köpönicei Peter	MKP	9	5	2
Pesztergenye	657	168	25,57%	Madár Július	Most-Híd	7	0	6
Szalatnya	353	159	45,04%	Bazsó Árpád	MKP	5	4	0
Százd	484	238	49,17%	Srna Zoltán	MKP	5	5	0
Szete	295	205	69,49%	Német Zsolt	MKP	5	2	0
Tompa	597	184	30,82%	Holomeková Erika	Független	7	3	0
Töhöl	525	92	17,52%	Taldík Tibor	Független	5	0	4
Tőre	228	129	56,58%	Bogárová Margaréta	SR-BK	5	1	0
Újbars	826	92	11,14%	Nagy Ladislav	SMER-SD, Most-Híd, SNS	7	0	0
Vámosladány	973	360	37,00%	Mojzeš Štefan	Most-Híd	7	1	6
Zalaba	177	152	85,88%	Bögi Pathó Melinda	MKP	5	5	0
Zselíz	7186	3501	48,72%	Juhász Ondrej	Független	12	6	1
Zsemlér	167	120	71,86%	Gubíková Andrea	MKP	5	4	0
Zoboralja								
Alsóbodok	1188	699	58,84%	Paulisz Marián	Független (MKP-tám.)	7	4	1

	Lakos	Magyar	%	Polgármester	Politikai hovatartozás	Önk. képvis.	MKP	Most-Híd
Babindal	667	147	22,04%	Ďurica Peter	Most-Híd, SMER-SD	7	0	0
Berencs	2174	447	20,56%	Kurča Július	Független	9	1	3
Csehi	1050	475	45,24%	Kupeček Róbert	Független (MKP-tám.)	9	3	3
Csiffár	604	173	28,64%	Czapala Július	Független	5	0	1
Csitár	707	191	27,02%	Vinkovičová Zuzana	SMER-SD, Most-Híd, SNS	5	1	0
Gímes	2033	542	26,66%	Varga Ivan	Független	9	0	0
Kalász	1241	421	33,92%	Balázs Ján	SMER-SD	9	3	0
Kolon	1570	780	49,68%	Balkó Róbert	Független (MKP-tám.)	7	1	1
Nagycétény	1604	1108	69,08%	Mészáros František	Független	9	2	2
Nagyhind	304	53	17,43%	Farkas Csaba	SMER-SD	5	0	0
Nyitra	78916	1443	1,83%	Hattas Marek	Független	31	0	0
Nyitragerencsér	1921	414	21,55%	Nagyová Katarína	Független	9	0	0
Nyitrageszte	361	242	67,04%	Brath Miroslav	Most-Híd, SMER-SD	5	2	2
Pográny	1074	504	46,93%	Prešinská Laura	Független	9	3	1
Verebély	8970	339	3,78%	Tóth Tibor	ŠANCA	13	0	0
Zsére	1355	636	46,94%	Zsebi Jozef	Most-Híd, SMER-SD, SNS	9	2	0
Lédec	741	236	31,85%	Patayová Alžbeta	SMER-SD, Most-Híd	7	0	1
Érsekújvári járás								
Andód	1358	714	52,58%	Puss Peter	MKP	9	7	1
Bajta	403	336	83,37%	Benkó Jozef	Független	5	2	3
Baracska	786	233	29,64%	Černák Tibor	Független	7	0	0
Bart	618	512	82,85%	Hubač Alexander	Most-Híd	5	0	1
Béla	370	282	76,22%	Pintérová Klaudia	Független	5	1	0
Bény	1464	1211	82,72%	Kremmer Szabolcs	Független (MKP-tám.)	7	3	2
Csúz	1695	914	53,92%	Ostrodický Jozef	Független	7	1	1
Ebed	1174	931	79,30%	Vajda Monika	Független	7	6	0
Érsekújvár	39646	8863	22,36%	Klein Otokar	Független (MKP-tám.)	25	2	1
Für	972	707	72,74%	Zacharová Štěpánka	Független	5	1	3

	Lakos	Magyar	%	Polgármester	Politikai hovatartozás	Önk. képv.	MKP	Most-Híd
Garamkövesd	1365	877	64,25%	Elzer Ján	SMER-SD	9	1	0
Garampáld	250	227	90,80%	Górová Monika	MKP	5	3	0
Helemba	695	543	78,13%	Izrael Gregor	Független	7	2	3
Kamocsa	918	689	75,05%	Lukács Imrich	Független (MKP-tám.)	7	5	0
Kéménd	1523	1179	77,41%	Grman Jozef	Független	7	1	0
Kicsind	394	349	88,58%	Pásztorová Rita	Most-Híd	5	1	3
Kisgyarmat	451	398	88,25%	Grófová Katarína	MKP	5	2	0
Kiskeszi	386	357	92,49%	Pszár Attila	Független	5	1	0
Kisújfalu	737	645	87,52%	Geri Valéria	MKP	7	5	0
Köbölkút	2218	1513	68,21%	Szócs František	Független (MKP-tám.)	9	7	0
Kőhídgyarmat	1034	875	84,62%	Heiszlerová Katarína	Független	7	1	0
Kürt	2086	1708	81,88%	Téglás Ján	MKP	9	5	0
Leléd	375	307	81,87%	Mezei Alexander	Független	5	1	0
Libád	462	335	72,51%	Esztergályosová Silvia	Független	5	2	0
Muzsla	1923	1427	74,21%	Farkas Iván	MKP	9	7	0
Nagykér	3008	1634	54,32%	Valašková Judita	Független	11	3	4
Nána	1180	831	70,42%	Molnár Dezider	Független	7	3	0
Párkány	10919	6624	60,66%	Szabó Eugen	Független	15	5	3
Pozba	509	379	74,46%	Ivaničová Katarína	Független (MKP-tám.)	5	3	0
Sárkány	366	264	72,13%	Székelyová Beata	Független	5	0	0
Szalka	1052	960	91,25%	Cagalová Silvia	Független	9	4	2
Szimő	2281	1605	70,36%	Bób János	MKP	9	3	1
Szógyén	2574	1808	70,24%	Méri Szabolcs	MKP	9	4	0
Tardoskedd	5188	3234	62,34%	Tóth Marián	Most-Híd	12	2	5
Udvard	5164	3208	62,12%	Becik Branislav	Független	11	4	3
Újlót	1955	175	8,95%	Kráľ Libor	SMER-SD	9	0	0
Zsitvabesenyő	1695	1205	71,09%	Timoranský Gabriel	Független	9	2	3
Nagykürtösi járás								
Apátújfalu	719	394	54,80%	Kálazy Csaba	Most-Híd, MKP	7	2	4
Bátorfalu	362	59	16,30%	Máth Ján	Független	5	0	2

	Lakos	Magyar	%	Polgármester	Politikai hovatartozás	Önk. képvis.	MKP	Most-Híd
Bussa	1451	429	29,57%	Végh Zoltán	Most-Híd	9	0	2
Csáb	1063	704	66,23%	Tóth Henrik	MKP	9	7	1
Csalár	479	149	31,11%	Ádám Vojtech	Most-Híd	5	0	5
Dacsókeszi	606	162	26,73%	Gyurászová Eva	SMER-SD, Most-Híd	5	0	2
Felsőzellő	493	52	10,55%	Krahulec Ivan	SMER-SD, SNS, Most-Híd	5	0	1
Galábocs	117	43	36,75%	Chudý Štefan	Független	5	4	1
Gyürki	130	76	58,46%	Egryová Eva	Most-Híd, MKP	5	2	2
Haraszi	242	33	13,64%	Varga Jozef	SMER-SD, Most-Híd	5	2	2
Inám	480	442	92,08%	Régi Zsolt	MKP	5	5	0
Ipolybalog	846	717	84,75%	Bálint Peter	Független	7	3	2
Ipolyhídvég	633	456	72,04%	Lestyánszky Viktor	Most-Híd	7	5	1
Ipolykér	308	176	57,14%	Suchánsky Pavol	Most-Híd	5	0	5
Ipolykeszi	470	357	75,96%	Kosíková Silvia	MKP	5	0	1
Ipolynagyfalu	419	292	69,69%	Kerata Ladislav	Most-Híd	5	1	4
Ipolynyék	1870	1577	84,33%	Baksa Kristián	Független	9	2	0
Ipolyszécsényke	385	287	74,55%	Deák Jozef	Független	5	3	2
Ipolyvarbó	363	304	83,75%	Fagyas Marcel	MKDA-MKDSZ	5	3	0
Kelenye	297	270	90,91%	Csákyová Helena	MKP, Most-Híd	5	2	2
Kiscsalomja	209	33	15,79%	Šimko Ján	SMER-SD	5	0	0
Kóvár	272	190	69,85%	Poboriová Renáta	Most-Híd	5	2	2
Kőkeszi	354	241	68,08%	Pixiades Ladislav	Most-Híd, MKDA-MKDSZ, SMER-SD	5	2	1
Leszenye	522	56	10,73%	Majdán Ladislav	SMER-SD, Most-Híd	5	0	2
Lukanénye	1391	1111	79,87%	Híves Ladislav	MKP	9	2	1
Nagycsalomja	603	373	61,86%	Pásztor Roman	MKP	7	3	2
Nagykürtös	12999	645	4,96%	Surkoš Dalibor	SMER-SD, SNS, Most-Híd	15	0	0
Óvár	302	228	75,50%	Vízi Jozef	Most-Híd	5	1	2
Rárósmúlyad	318	104	32,70%	Nagy Vojtech	Független	3	3	0
Sirak	216	141	65,28%	Dímik Tibor	Most-Híd	5	1	3
Szécsénykovácsi	375	206	54,93%	Filip Jozef	MKP	5	1	4
Szelény	204	92	45,10%	Celeng Pavel	SMER-SD	3	2	0
Szlovákgyarmat	565	76	13,45%	Árvayová Denisa	Független	5	1	0

	Lakos	Magyar	%	Polgármester	Politikai hovatartozás	Önk. képv.	MKP	Most-Híd
Terbegec	201	144	71,64%	Krnáč Marek	MKDA-MKDSZ	5	0	1
Zsély	1331	175	13,15%	Rimaj Štefan	SPOLU	9	1	0
Losonci járás								
Béna	642	497	77,41%	Marcinkó Zoltán	MKP	7	5	2
Bolgárom	305	279	91,48%	Szakó Dezider	MKP	5	5	0
Bolyk	650	125	19,23%	Vanko Ladislav	SMER-SD	6	1	0
Csákányháza	1111	871	78,40%	Bodor Vojtech	SMER-SD, Most-Híd	9	6	0
Csoma	577	345	59,79%	Karkusz Adrián	Független	7	0	0
Fülek	10817	5792	53,55%	Agócs Attila	Most-Híd	15	3	10
Fülekkovácsi	908	421	46,37%	Muránsky Michal	Független	7	0	1
Fülepüspöki	1138	810	71,18%	Noskó Ladislav	MKP	9	6	2
Galsa	689	317	46,01%	Ferencz Karol	Most-Híd, SMER-SD	7	0	6
Ipolynyitra	345	41	11,88%	Berky Tivadar	OLANO, SaS	5	0	1
Jelsőc	310	31	10,00%	Sárová Viera	SMER-SD	5	0	0
Kalonda	216	116	53,70%	Papp Réka	Független (MKP-tag)	5	2	1
Keresztúr	186	22	11,83%	Spodniaková Alena	SMER-SD	3	0	1
Losonc	28475	2660	9,34%	Pivková Alexandra	Független	21	0	1
Miksi	279	57	20,43%	Ágošton Imrich	Független (MKP-tám.)	5	1	0
Mucsiny	750	130	17,33%	Benkő Zoltán	Független	7	0	0
Nagydaróc	688	371	53,92%	Rubintová Viera	SMER-SD, Most-Híd, MKP	7	5	2
Panyidaróc	743	263	35,40%	Papp Atilla	MKP	7	2	1
Perse	197	140	71,07%	Nagy Gábor	Független	5	2	2
Pilis	218	83	38,07%	Plaucha Miroslav	Független	5	1	1
Pinc	245	85	34,69%	Votoupalová Valéria	Független	5	1	1
Ragyolc	1574	1059	67,28%	György Péter	MKP, Most-Híd	9	5	2
Rapp	979	286	29,21%	Sóky Ladislav	Független	7	0	0
Sávoly	573	385	67,19%	Ferencz Július	SMER-SD, Most-Híd, MKP	7	3	3
Sid	1227	1025	83,54%	Kurunci Arnold	Most-Híd	9	2	3
Sőreg	481	390	81,08%	Végh Zoltán	MKP	5	1	0
Terbeléd	943	152	16,12%	Hudec Marcel	Független	7	0	0

	Lakos	Magyar	%	Polgármester	Politikai hovatartozás	Önk. képvis.	MKP	Most-Híd
Tórincs	480	63	13,13%	Barcik Andrej	SMER-SD	5	0	1
Vilke	947	330	34,85%	Rácz Gabriel	Független	7	3	2
Nagyrőcei járás								
Alsófalu	126	83	65,87%	Punka Ján	Most-Híd	5	2	1
Deresk	548	366	66,79%	Duszová Mária	Független	7	1	0
Felfalu	174	60	34,48%	Vaculciak Vladimír	SMER-SD	5	0	1
Felsőrás	123	115	93,50%	Miklós Aladár	MKP	5	2	1
Gice	877	167	19,04%	Horváth Jaroslav	Most-Híd	7	0	0
Gömörfalva	952	543	57,04%	Lévaiová Monika	Most-Híd	7	3	4
Gömörliget	286	135	47,20%	Pataki Vojtech	Független	5	0	0
Lévárt	100	86	86,00%	Halászová Marta	MKP	5	5	0
Lice	705	214	30,35%	Miklós Ladislav	SMER-SD	5	1	1
Lőkös	251	188	74,90%	Cselényiová Kristína	MKP, SMER-SD	5	5	0
Nagyrőce	12828	189	1,47%	Buchta Július	SNS, SMER-SD	13	0	0
Otrokocs	311	213	68,49%	Šomošvári Vojtech	Most-Híd, SMER-SD	5	3	2
Sajógömör	868	666	76,73%	Jankóšik Zoltán	Most-Híd	7	3	3
Szkáros	246	87	35,37%	Kalinová Alena	SMER-SD	5	1	0
Tornalja	7509	4331	57,68%	Szögedi Anna	MKP	13	3	2
Visnyó	60	30	50,00%	Borsodi Zoltán	Most-Híd	3	0	2
Zsór	164	112	68,29%	Csizmadia Zoltán	Független	5	2	0
Rimaszombati járás								
Abafala	593	397	66,95%	Hanobiková Irena	MKP	7	5	0
Ajnácskő	1193	972	81,48%	Poprocký Ivan	MKP	7	1	0
Almágy	693	536	77,34%	Agócs Július	MKP	7	5	1
Alsóvály	333	225	67,57%	Đuriška Ján	Független	5	0	0
Balogfala	791	480	60,68%	Csörnök Juraj	MKP	7	5	0
Balogtamási	192	137	71,35%	Gyurán Vojtech	Most-Híd	5	2	3
Balogújfalú	164	149	90,85%	Bodon Július	Most-Híd	5	3	2
Baraca	512	356	69,53%	Szajko Richard	Most-Híd	7	0	5
Bátka	968	700	72,31%	Hencz Peter	Most-Híd	7	0	4

	Lakos	Magyar	%	Polgármester	Politikai hovatartozás	Önk. képv.	MKP	Most-Híd
Bellény	193	79	40,93%	Očenáš Ivan	SMER-SD	5	0	0
Cakó	296	181	61,15%	Bari Karol	Most-Híd	5	0	4
Csíz	666	417	62,61%	Tkáč Július	Most-Híd	5	2	2
Darnya	204	153	75,00%	Vincze Endre	Most-Híd	5	2	3
Détér	451	386	85,59%	Borbás Ondrej	Most-Híd	5	1	4
Dobfenek	153	135	88,24%	Nem volt jelölt				
Dobóca	555	347	62,52%	Gotlíbetová Annamária	MKP	7	4	3
Dúlháza	205	61	29,76%	Balázová Katarína	Most-Híd	5	2	3
Feled	2193	1104	50,34%	Mihályi Gabriel	Független	9	3	3
Felsővály	331	260	78,55%	Záhorský Ján	Most-Híd	5	3	1
Füge	418	176	42,11%	Sklenárik Tibor	Független	5	0	0
Gesztete	1021	495	48,48%	Rácz František	SMER-SD, Most-Híd	7	1	2
Gortvakisfalud	528	414	78,41%	Balog Gejza	Független	5	0	2
Gömörlipóc	97	26	26,80%	Mičudová Janka	SPOLU	3	2	0
Gömörmihályfalva	99	78	78,79%	Hubay Levente	MKP	5	1	4
Guszona	538	379	70,45%	Fazekaš Peter	Most-Híd, MKP	7	0	0
Hanva	710	616	86,76%	Czókoly Ludevít	Most-Híd	7	4	2
Harmac	418	241	57,66%	Benedeková Marta	MKP, Most-Híd	5	1	0
Hubó	142	119	83,80%	Gencsi Gabriel	MKP, Most-Híd	5	3	1
Iványi	224	138	61,61%	Balyo Tibor	Független	5	2	0
Jánosi	1319	391	29,64%	Krahulec Stanislav	SMER-SD	7	1	1
Jéne	211	205	97,16%	Martinovicsová Marta	MKP, RIS	5	1	2
Jesztte	186	168	90,32%	Zagyiová Katarína	MKP	3	3	0
Kálósa	735	484	65,85%	Váradi Vojtech	MKP	7	1	5
Kerekgede	199	89	44,72%	Kovács Zoltán	Független	5	2	0
Kisgömöri	102	86	84,31%	Kišantal Zoltán	MKP	5	4	0
Korlát	323	203	62,85%	Karkus Tivadar	Most-Híd	5	2	2
Kövecses	367	285	77,66%	Keszi Norbert	Független	5	2	0
Lénártfala	543	507	93,37%	Rákoši Ján	MKP, Most-Híd	7	0	0
Lenke	195	122	62,56%	Habovčík Marián	Független	5	1	0
Magyarhegyemeg	196	167	85,20%	Mezőová Izabela	MKP	5	4	1

	Lakos	Magyar	%	Polgármester	Politikai hovatartozás	Önk. képvis.	MKP	Most-Híd
Martonfala	230	127	55,22%	Radič Eugen	Most-Híd	3	0	2
Medveshidegkút	281	227	80,78%	Magová Eva	Független	5	0	0
Méhi	818	545	66,63%	Kosztúr Lubomír	MKP, Most-Híd	7	4	3
Nagybalog	1210	676	55,87%	Kluka Norbert	KDH	9	2	2
Naprágy	277	201	72,56%	Madarász Jozef	MKP, Most-Híd	5	3	1
Óbást	326	288	88,34%	Lászlóová Ildikó	Most-Híd, MKP	5	1	3
Oldalfala	344	133	38,66%	Šmíro Martin	Független	5	0	0
Osgyán	1629	328	20,14%	Matej Ján	NOVA	9	0	0
Pádár	185	77	41,62%	Polóni Peter	VÁŠ KRAJ	5	1	1
Pálfala	379	293	77,31%	Menyhárt Vojtech	SDKÚ-DS, MKP	5	1	0
Perjése	266	127	47,74%	Kovács Krisztián	MKP, Most-Híd	5	3	1
Péterfala	250	215	86,00%	Köböl Gyula	MKP	5	3	0
Radnót	825	718	87,03%	Bari Aladár	Most-Híd	7	1	5
Rakottyás	317	182	57,41%	Rencsok Ján	Most-Híd	5	3	2
Rimaszécs	1936	1763	91,06%	Stubendek Márta	MKP	9	2	0
Rimaszombat	24640	7298	29,62%	Šimko Jozef	Független	21	0	3
Runya	382	239	62,57%	Hibler Jozef	Most-Híd	5	2	3
Sajókeszi	233	27	11,59%	Szajkó Aladár	MKP	3	3	0
Sajórecske	235	202	85,96%	Tóth Oskár	Független	5	1	3
Sajószentkirály	969	532	54,90%	Béres František	Most-Híd	7	0	2
Serke	936	495	52,88%	Kisfaludi Nándor	Most-Híd, MKP	7	4	2
Simonyi	571	319	55,87%	Gál Štefan	Most-Híd, MKP	5	2	3
Szútor	514	65	12,65%	Lakatoš Gabriel	KDH	5	2	0
Tajti	524	494	94,27%	Molnár Július	Most-Híd	7	0	6
Újbást	537	402	74,86%	Molnár Richard	MKP	5	2	0
Uzapanyit	709	332	46,83%	Babík Peter	Most-Híd	7	4	2
Várgede	1577	530	33,61%	Jakabová Katarína	MKP	7	4	3
Vecsekölő	256	228	89,06%	Kovács Tibor	MKP	5	3	2
Velkenye	348	331	95,11%	Ujj Gejza	Független	5	3	1
Zádorháza	142	124	87,32%	Kovács Ildikó	Független	5	2	1
Zeherje	420	133	31,67%	Gembická Ružena	SMER-SD	5	0	0
Zsíp	225	185	82,22%	Simon Béla	MKP	5	5	0

	Lakos	Magyar	%	Polgármester	Politikai hovatartozás	Önk. képv.	MKP	Most-Híd
Rozsnyói járás								
Vaján	863	524	60,72%	Czinke Štefan	Most-Híd	7	0	2
Barka	516	163	31,59%	Ičo Vojtech	MKP	5	2	2
Beretke	375	265	70,67%	Giczeiová Anna	MKP	5	3	0
Berzéte	1316	555	42,17%	Garay Tibor	Független	9	1	1
Borzova	171	128	74,85%	Sanislóová Alžbeta	Független	5	1	2
Csoltó	485	417	85,98%	Hubay Ján	Most-Híd	5	1	4
Csucsom	652	271	41,56%	Szöllös Alexander	Független	7	1	3
Dernő	704	478	67,90%	Balázs Tibor	Független	7	2	2
Gömörhorka	1338	761	56,88%	Balázs Tibor	Most-Híd	7	0	4
Gömörpanyit	660	269	40,76%	Fedor Michal	SR-BK, KDH	7	2	0
Hárskút	511	381	74,56%	Emödi Robert	MKP	7	4	0
Hosszúszó	586	465	79,35%	Novák Tomáš	Független	7	3	0
Jablonca	203	194	95,57%	Angyal Bartolomej	Most-Híd	5	0	2
Jólész	726	546	75,21%	Lukacsová Ildikó	Független	7	3	0
Kecső	375	331	88,27%	Lőrincz Július	Most-Híd	5	0	2
Kiskovácsvágása	76	59	77,63%	Dáni Adrián	MKP	5	3	0
Körös	484	360	74,38%	Lipták Ondrej	MKP	5	4	1
Körtvélyes	334	280	83,83%	Parti Gabriel	MKP	5	2	0
Krasznahorkaváralja	2575	1013	39,34%	Bollo Peter	Független	9	2	1
Kuntapolca	655	199	30,38%	Gyenesová Eva	Most-Híd	5	2	2
Lekenye	296	246	83,11%	Takács Ágnes	MKP	5	5	0
Lucska	192	161	83,85%	Szabó Jozef	Független	5	1	4
Melléte	215	147	68,37%	Husaník Csaba	Most-Híd	5	0	5
Páskaháza	303	135	44,55%	Viola Roman	Független	5	2	1
Pelsőc	2405	1031	42,87%	Šušánová Iveta	Most-Híd	9	3	3
Pelsőcardó	159	94	59,12%	Fábián Daniel	Független	5	1	1
Rozsnyó	19706	3909	19,84%	Domik Michal	Független	17	1	1
Rudna	745	258	34,63%	Horváthová Henrieta	Most-Híd	5	0	3
Szádalmás	808	650	80,45%	Zubriczky Slavomír	Most-Híd	7	3	0
Szalóc	458	235	51,31%	Ambrúš Gejza	Független	5	0	1

	Lakos	Magyar	%	Polgármester	Politikai hovatartozás	Önk. képvis.	MKP	Most-Híd
Szilice	562	438	77,94%	Várady Tomáš	MKP	5	4	0
Tornagörgő	1137	939	82,59%	Tankó Ladislav	Független	9	2	0
Várhosszúrét	732	557	76,09%	Klárík Gabriel	MKP	7	4	0
Kassa város								
Kassa - Észak	20368	681	3,34%	Ténai František	KDH, NOVA, OKS, OĽANO, SaS, SR-BK, SPOLU, MKP	13	0	0
Kassa Óváros	20592	891	4,33%	Petrovčík Igor	SPOLU, MKP, KDH, SaS, PS	13	0	0
Kassa, Tihány lakótelep	23250	466	2,00%	Ihnát Miloš	Független	13	0	0
Kassa - Nyugat	40599	1135	2,80%	Vrchota Marcel	KDH, SaS, OĽANO, NOVA, ZZ, DÚ, SR-BK, MKP	13	0	0
Kassa, KVP lakótelep	25335	652	2,57%	Lörinc Ladislav	KDH, NOVA, OĽANO, PS, SaS, SR-BK, SPOLU, MKP	13	0	0
Kassa, Dargói Hősök lakótelep	27477	642	2,34%	Andrejčák Jozef	SMER-SD	13	0	0
Kassa - Dél	23467	901	3,84%	Hlinka Jaroslav	Független	13	0	0
Kassa, Tóvárosi lakótelep	25702	647	2,52%	Kovačevićová Lenka	Független	13	0	0
Abaújszina	2091	252	12,05%	Gallová Marcela	SMER-SD	9	1	1
Kassa-környéki járás								
Áj	290	242	83,45%	Farkas Július	Most-Híd	5	2	0
Alsólánc	423	256	60,52%	Kovács Július	MKP	5	2	1
Bódvavendégi	198	154	77,78%	Béres Tibor	MKP	5	3	0
Buzita	1195	628	52,55%	Mohňanský Jozef	MKP	9	7	0
Csécs	2048	507	24,76%	Macák Lukáš	Független	9	1	0
Debrőd	375	201	53,60%	Gergely Papp Adrianna	MKP	5	4	0
Jánok	571	244	42,73%	Begala Július	Független (MKP-tám.)	7	4	2
Jászó	3351	237	7,07%	Dzurik Marián	SLOVENSKO DO TOHO!	9	1	1
Kenyhec	1125	146	12,98%	Konkoly Jozef	Független	7	0	2
Komaróc	390	267	68,46%	Bužický Marián	Független	5	0	2
Makranc	1366	375	27,45%	Lacková Mária	Független	7	0	0
Migléc	379	106	27,97%	Nagy Štefan	MKP, KDH	5	1	1
Nagyida	3256	321	9,86%	Nagy Peter	Független	9	3	0

	Lakos	Magyar	%	Polgármester	Politikai hovatartozás	Önk. képv.	MKP	Most-Híd
Péder	394	296	75,13%	Holečko Jozef	Független	5	4	0
Perényhím	1407	397	28,22%	Molnár Ladislav	Most-Híd	9	2	4
Reste	345	250	72,46%	Bodnár František	Most-Híd, MKP	5	3	0
Somodi	2126	617	29,02%	Kočiš Tibor	Független	9	0	1
Szádelő	168	133	79,17%	Nehoda Július	Most-Híd	5	2	3
Szádudvarnokméhész	434	276	63,59%	Simkó Csaba	MKP	5	4	0
Szepsi	11068	3279	29,63%	Borovský Slavomír	Független	13	3	3
Szeszta	824	312	37,86%	Grešo Róbert	SMER-SD	7	3	3
Torna	3511	1316	37,48%	Oravec Atila	Most-Híd	9	4	2
Tornahorvátí	102	76	74,51%	Köteleš Karol	Független	5	1	1
Tornaújfalú	324	297	91,67%	Koleszár János	MKP	5	3	1
Zsarnó	405	282	69,63%	Kulcsár Ján	MKP	5	4	0
Nagymihályi járás								
Abara	719	413	57,44%	Csuri Arpád	Most-Híd	7	1	4
Bés	363	298	82,09%	Kalán Alexander	MKP	5	5	0
Budaháza	230	162	70,43%	Juhász Lóránt	Most-Híd	5	2	1
Csicser	891	827	92,82%	Hajdók Vincent	MKP	7	4	1
Deregyő	1352	299	22,12%	Jasovsky Tibor	Független	9	1	1
Dobóruszka	610	477	78,20%	Lakatošová Erika	MKP	7	5	1
Hegyí	379	85	22,43%	Kohut Ladislav	Most-Híd	5	0	5
Iske	105	88	83,81%	Šipoš Štefan	Most-Híd	5	0	4
Kaposkelecsény	880	507	57,61%	Varga Tibor	MKP	7	7	0
Kisráska	246	98	39,84%	Žeňuchová Jolana	Most-Híd	5	0	5
Mátyócvajkóc	626	522	83,39%	Czapová Lýdia	Most-Híd	7	3	2
Mokcsamogyorós	903	733	81,17%	Tamaška Július	Most-Híd	7	2	2
Nagykapos	9406	5604	59,58%	Petrikán Peter	Független	12	3	2
Nagymihály	40027	104	0,26%	Zahorčák Viliam	SMER-SD, SNS, Most-Híd, SZS	25	0	0
Nagyráska	334	244	73,05%	Jakab Elemér	Most-Híd	5	0	4
Nagyszelmenc	616	529	85,88%	Tóth Lúdvít	MKP	7	5	0
Szírénfalva	512	441	86,13%	Takács Alexander	Most-Híd	5	0	5

	Lakos	Magyar	%	Polgármester	Politikai hovatartozás	Önk. képvis.	MKP	Most-Híd
Töketeremesi járás								
Ágcsernyő	486	443	91,15%	Jámbor Ladislav	Most-Híd	5	3	1
Bacska	653	546	83,61%	Kosztyu Ladislav	Független	5	2	1
Bári	322	216	67,08%	Sütő Lúdivít	Független	5	4	0
Battyán	1256	824	65,61%	Szabó Dionýz	Független	7	1	0
Bély	1474	1036	70,28%	Jurčák Ladislav	Most-Híd	9	3	4
Bodrogszerdahely	2239	1216	54,31%	Mento Zoltán	Független	9	2	2
Bodrogszög	213	102	47,89%	Čoros Štefan	MKP	5	3	0
Boly	725	607	83,72%	Bohács Atila	MKDA-MKDSZ	7	3	1
Borsi	1214	545	44,89%	Vargová Anna Tünde	Független	7	0	2
Csarnahó	208	135	64,90%	Kálmánová Angela	SMER-SD	5	0	0
Dobra	432	336	77,78%	Csoma Mikuláš	Most-Híd	5	1	4
Imreg	623	210	33,71%	Balog Marek	Független	7	1	0
Királyhelmece	7698	5670	73,66%	Pataky Karol	Most-Híd	11	0	6
Kisgéres	1112	1039	93,44%	Furik Csaba	MKP	9	9	0
Kiskövesd	460	421	91,52%	Máté Ágnes	MKP	5	2	0
Kistárkány	1156	998	86,33%	Bálintová Csilla	MKP	9	6	1
Ladmóc	337	297	88,13%	Magura Michal	Független	5	2	0
Lelesz	1782	1340	75,20%	Zurbola Michal	Most-Híd	7	3	2
Nagygéres	1048	789	75,29%	Pál Zoltán	Most-Híd, SMER-SD	9	1	5
Nagykövesd	806	692	85,86%	Nagy Attila	Független	7	3	0
Nagytárkány	1425	1115	78,25%	Kopasz József	MKP	9	6	3
Örös	653	596	91,27%	Horváth Július	Független	7	5	2
Perbenyik	1033	795	76,96%	Fedor Ernest	Most-Híd	7	2	4
Pólyán	535	403	75,33%	Csorba Mikuláš	Most-Híd	7	2	5
Rad	556	366	65,83%	Mozsárová Mária	Most-Híd	7	0	6
Szentes	842	780	92,64%	Liszka Gustáv	SMER-SD, MKP, Most-Híd	7	5	0
Szentmária	575	495	86,09%	Mátyássová Alžbeta	Független	7	1	1
Szinyér	234	208	88,89%	Kondássová Magdaléna	MKP	5	3	1
Szolnocska	225	188	83,56%	Sajková Mária	Most-Híd	5	0	4
Szomotor	1571	1004	63,91%	Juhász Ján	Most-Híd	9	0	7

	Lakos	Magyar	%	Polgármester	Politikai hovatartozás	Önk. képv.	MKP	Most-Híd
Szőlőske	516	277	53,68%	Takáč Michal	SMER-SD	5	1	0
Szürnyeg	631	145	22,98%	Kalán Viktor	SMER-SD, Most-Híd	7	0	2
Tiszacseryő	3885	2419	62,27%	Vozáriková Marta	Most-Híd	9	0	5
Töketerebes	24401	292	1,20%	Čižmár Marek	Független	24	0	0
Véke	514	346	67,32%	Kulcsár Zsolt	MKP	5	2	1
Zemplén	387	259	66,93%	Takács Mikuláš	MKP	5	4	0
Zétény	823	670	81,41%	Kukó Mikuláš	MKP	7	5	1
Szórványban, a magyar nyelvhatáron kívül								
Bazin	21179	147	0,69%	Hianik Igor	OLANO, PS, SaS, SPOLU	25	0	0
Malacka	17051	121	0,71%	Říha Juraj	Független	18	0	0
Nagyszombat	66358	141	0,21%	Bročka Peter	Független	31	0	0
Privigye	48978	152	0,31%	Macháčková Katarína	SPOLU	25	0	0
Trencsén	55877	118	0,21%	Rybníček Richard	Független	25	0	0
Nagytapolcsány	27177	241	0,89%	Gieciová Alexandra	Független	21	0	0
Turócszentmárton	57428	117	0,20%	Danko Ján	Független	31	0	0
Besztercebánya	80003	300	0,37%	Nosko Ján	Független	31	0	0
Zólyom	43318	158	0,36%	Balkovičová Lenka	Független	25	0	0
Eperjes	91782	128	0,14%	Turčanová Andrea	KDH, OLANO, NOVA	31	0	0

Nem éri meg kiszorítósdit játszani

Négy évvel ezelőtt a komáromi MKP-Híd összefogás élén állva elbukott: nem lett polgármester, ám azt, hogy mi történik Komáromban, azóta is figyelemmel kíséri. Ma is azt mondja, a két párt összebékítése a város érdekében akkor szükséges lépés volt és országos szinten ma is szükség lenne „valamiféle kiegyezésre” – még akkor is, ha a Híd „eszmeileg teljesen tévúton jár”. Czírja Attilával Komáromról, választási eredményekről és a pártok mélyrepüléséről beszélgettünk.

A függetlenek taroltak, a pártok pedig gyakorlatilag lenullázódtak. Talán így lehetne a legrövidebben összefoglalni a helyhatósági választások eredményeit Komáromban. A 25 fős képviselőtestületbe mindössze hárman jutottak be pártlistáról. Mekkora meglepetést okozott önnek november 10-e?

Amikor a választások előtt arról beszélgettünk, kinek mekkora esélye van, többé-kevésbé azt a forgatókönyvet vázoltuk fel, amely aztán meg is valósult, vagyis az embert nem érthette különösebb meglepetés. Arra számíthatott, amilyen eredmény végül született. Noha azt nem gondoltam, hogy ez a választás a pártokról, illetve a pártlistákon induló jelöltekről fog szólni, el kell mondanom, hogy arra azért nem számítottam, hogy ilyen rosszul szerepelnek majd

Miért volt ennyire előre lefutott a meccs?

Ennek több oka is van. Az egyik, hogy Keszegh Béla nagyon aktív volt alpolgármesterként, különösen a ciklus második felétől kezdődően. Várható volt, hogy az eredményeit a bizonytalanok és az őt támogató választópolgárok értékelni fogják: elmennek szavazni és csapatára voksolnak majd. Azt se feledjük, hogy az általa vezetett Függetlenek Komáromért csoportosulás az elmúlt hónapokban mindvégig egységesnek mutatkozott – kifelé legalábbis ez látszott. S ma már a választópolgárok is tudják, egy várost igazán akkor lehet vezetni, ha van olyan polgármester, amely mögé felsorakozik egy erős, egységes csapat. Ezzel ugyanis biztosítva van az a háttér, amelynek köszönhetően a gyakorlatba is át tudja ültetni a programját.

Komáromban erre 2006 óta nem volt képes senki: a polgármester mögött nem tudott kialakulni egy többség. Ezzel kellett szembenéznie Bastrnák Tibornak a második ciklusában, Marek Antonnak 2010 és 2014 között és az elmúlt négy évben Stubendek Lászlónak is.

Így igaz. Azt, hogy ez most megváltozott, s a polgármester mögött hosszú idő után ismét van kellő számú képviselő, mindenképpen pozitívnak tartom. Más kérdés, hogy ezzel élni tud-e majd a most megválasztott városvezetés...

Hogyan látja, élni tudnak majd vele?

Ha végignézek a mandátumot szerzett, illetve azokon a függetlenként bejutott képviselőkön, akik most többséget szereztek, kevés olyan nevet találok, aki szakmailag hozzátehetne valamit

múlt négy évben elvégzett munkájuk alapján megérdemelt az az elsősprő győzelem, amelyet arattak?

Azt gondolom, hogy a Függetlenek Komáromért csoportosulás győzelme, az, hogy polgármesterjelöltjük lett a befutó, s hogy többséget szereztek a képviselőtestületben, nem az elmúlt négy évben elvégzett munka eredményeiből következik. Az utolsó négy év ugyanis a rendszerváltás után az egyik legrosszabb időszaka volt Komáromnak. Kivételt jelent talán az utolsó egy év, amikor is a város vezetésében olyan szerkezeti változások történtek, amelyek köszönhetően sikerült egy-egy fontos intézkedést megvalósítani, egy-egy fontos ügy mögé egységesen felállni. Ha ez nem történik meg egy évvel ez előtt, hatalmas nagy bukta lett volna ennek a ciklusnak a vége. Az, hogy a választásokon mégis sikeresek voltak, a már említett tényezőknek és annak tudható be, hogy a vetélytársak még ennél is kevesebbet tudtak felmutatni, nem jelentettek valódi alternatívát.

Arra, hogy ez miért volt így, és hová tűntek például a pártok, még visszatérünk. De előbb beszéljünk arról, mi volt a legfőbb mulasztása a Stubendek László irányította városvezetésnek.

a polgármester és a város vezetésének munkájához. Ezen a területen valóban vannak hiányosságok. Ha ezt valaki kritikával illeti, azzal egyet tudok érteni. Ugyanakkor ez a hiányosság leküzdhető. Mégpedig úgy, ha képesek lesznek szakembereket megszólítani, bevonni őket a hivatalban vagy a szakbizottságokban folyó munkába. Egyik nagy hiányossága például az elmúlt évtizedeknek, hogy elmaradt a városi hivatal – akár személyi kérdéseket is érintő – átszervezése, újragondolása. Ezt az elmúlt években egy polgármester sem vállalta be. Nyilván azért nem, mert a személyi kérdéseket érintő döntések mindig érzékenyek. A mostani városvezetés nagy feladata lesz, hogy új arcok, szakemberek bevonásával képesek lesznek-e az avas, megcsontosodott struktúrák helyett újakat hozni.

Az elmúlt ciklusban alpolgármesterként tevékenykedő Keszegh Béla utcahosszal nyerte a polgármesterválasztást, csapatából ráadásul 13-an is mandátumot szereztek – köztük olyanok, akik már korábban is képviselők voltak. Volt idejük tehát a bizonyításra. Az el-

A városban gyakorlatilag nem történtek fejlesztések, azok a strukturális beruházások, amelyek biztosítanák, hogy a város kimozduljon gazdasági tehetlenségéből, elmaradtak. Komárom előtt mindig két lehetőség állt, az ipar és a turizmus. Mivel nem valószínűsíthető, hogy rövid távon ipari központ leszünk, utóbbira talán még nagyobb figyelmet kellene fordítanunk. Ez persze nem azt jelenti, hogy az ipari fejlesztésekről teljesen le kell mondanunk. Úgy láttam azonban, hogy hosszú távra kidolgozott koncepciója sem az egyikre,

sem a másikra nem volt a városnak. A koncepciótlanság egyébként is jellemző Komáromra – és nemcsak az elmúlt négy évre, hanem a rendszerváltást követő évtizedek egészére.

Mi áll a pártok mélyrepülésének hátterében? Miért történhetett meg, hogy sem a Híd, sem az MKP nem tudott labdába rúgni Komáromban, miközben más magyarlakta városokban a pártstruktúrák láthatóan jó erőben vannak. Gondoljunk csak Somorjára, Dunaszerdahelyre vagy Királyhelmece!

Ha a komáromi MKP alapszervezetének helyzetét vizsgáljuk, szűk tíz évvel korábbra kell visszamennünk – egészen 2009-ig, a Híd megalakulásáig. Ekkor jelentek ugyanis meg az első repedések. Több kreatív, tevékeny ember hagyta el az alapszervezetet, s noha nem ment könnyen, a pártszervezet később azért újjá tudott alakulni. A nagy probléma azonban az volt, hogy a több mint 100 főt számláló tagságból 2012-re egyre kevesebben kapcsolódtak be a párt szervezésébe. A gondok tehát már ekkor jelentkeztek, ám ezeken 2014-ig még úrrá lehetett lenni. Sőt, ezt követően sok mindent fel tudtunk újra építeni. A négy évvel ezelőtti önkormányzati választások kudarca és az ezt követő feloszlás után aztán megint minden összeomlott. A korábbi tagok gyakorlatilag eltűntek a pártból. Különösen azok, akik 2014-ig elég aktívak voltak, hiszen az ő nyakukba varrták a választási kudarcot. Olyanok kerültek a helyükbe – ez ma már egyértelműen kijelenthető –, akik a lehetőséggel nem tudtak élni. Az alapszervezet belső konfliktusok gyengítették, ami egy újabb feloszláshoz vezetett. Ez mindössze háromnegyed évvel ezelőtt történt, s ez az idő nem volt elegendő ahhoz, hogy az ideai választásoknak egy

mege erősödött csapattal vágjanak neki. Nem is igen lehetett, mert a régiek, akiket az MKP-Híd összefogás miatt félretoltak, részben személyes okok miatt nem vettek részt az újjáalakulásban, új személyiségek pedig egy-két kivételtől eltekintve nem igen jelentkeztek. Ezt az egész folyamatot jól látták az MKP választói is, akik sokan éppen az ebből fakadó kiábrándultság miatt nem mentek el most szavazni.

Ennek tudható be az a rendkívül alacsony választási részvétel, ami Komáromban tapasztalható volt?

Igen. Azt gondolom, hogy ennek egyik legfőbb oka a pártok mélyrepülése volt. Már négy évvel ezelőtt sem volt magas a választási kedv, mintegy 34 százalékra, de ez most tovább csökkent 28 százalékra, ami arról árulkodhat, hogy a pártok törzsválasztói közül sokan nem mentek el. Más csoportosulás, például a függetlenek pedig csak a sajátjait tudta megszólítani, ennek a rétegnek nem jelentettek alternatívát.

Oszlja azt a véleményt, ha elindul egy szlovák jelölt, akkor a polgármesterválasztást vígan megnyeri?

Elméleti síkon megszorongatta volna a mostani győztest. Fennállt ugyanis a magyar szavazatok nyolc évvel ezelőtti szétaprózódásának a veszélye. Ne feledjük azonban, hogy ehhez kellett volna egy hús-vér jelölt. Úgy néz ki, hogy ilyen megfelelő személyiséget most nem találtak. Komáromnak még ma is legalább 50-55 százaléka magyar, 20

százalék a kettős identitásúak aránya, s mindössze 25-30 százalékot tesz ki a szlovákság. Ezek mellett az arányok mellett, ha sikerül jó magyar jelöltet állítani, s a szavazatok sem forgácsolódna szét, egy magyar jelöltnek minden esélye megvan a győzelemre.

A Híd gyenge teljesítményét mi okozta? Semmi sem indokolná, hiszen kormányon vannak.

Talán éppen ez, hiszen amikor a Híd felvállalta, hogy a Smerrel és az SNS-szel vezetik közösen az országot, sokan elhagyták a párt komáromi szervezetét. Ilyen volt például Varga Tamás, aki most független színekben alpolgármester lesz, vagy Ipóth Szilárd és Tárnok Magdolna, akik szintén függetlenként szereztek képviselői mandátumot. Ráadásul erős embereik közül többen nem is párttagok, csak szimpatizánsok, s már négy évvel ezelőtt is függetlenként kerültek fel a Híd komáromi listájára. Ha a politikai folyamatok és az érdekvérvényesítés természetét nézzük, nem biztos, hogy teljesen pozitív, hogy a függetlenek országos szinten ennyire megerősödtek, a pártok pedig elvesztették erejüket. Kívánatos lenne, hogy megerősödjön mind az MKP, mind a Híd. Hogy ez a két párt valódi politikai munkát végezzen a város és a magyar közösség érdekében.

Lát erre a közeljövőben esélyt?

Látok tehetséges fiatalokat, akik ezt a munkát elvégezhetik.

Egyébként meglehetősen lagymatag volt a kampány Komáromban. Egyetért ezzel?

Elsősorban pénzihiányos volt, talán ilyen pénzihiányosat még nem is látam Komáromban. Nem történt semmi rendkívüli. Nagyon kevesen tudták megmutatni magukat.

Mintha a gazdasági érdekcsoportok is távol tartották volna magukat a választásoktól. Az előző választásokhoz képest mindenképpen.

Gazdasági lobbicsoportok mindenhol jelen vannak, Komáromban ráadásul mindig is agresszívbabak voltak más felvidéki magyar városokkal összehasonlítva. Nálunk az egyes csoportok között mindig ádáz küzdelem folyt. És ez az, ami igazán számít, az agresszivitás, nem is a jelenlétük. Azt ugyan-

akkor, hogy ezúttal nem voltak jelen a korábban tapasztalt hangsúllyal, magam is éreztem. Ez a jelenség mindenképpen figyelemre méltó. A pártok és a független csoportok talán tanultak abból, hogy ha nyíltan felvállalják, kik állnak mögöttük, az negatívan csapódik le. Elég, ha csak elindulnak a találgatások... Ezért arra, hogy tiszták maradjanak, most mindenki nagyon odafigyelt.

2014-ben ön az MKP-Híd összefogás polgármesterjelöltje volt. Az egyik legnagyobb meglepetést akkor az okozta, hogy ez a kísérlet kudarcra végződött. A bukás jó időre meghatározta a két párt egymáshoz fűződő viszonyát. Ma is úgy gondolja, hogy ez az út áll a két párt előtt? Az összefogásé.

Óriási volt akkor a két párt között a bizalmatlanság, s ezt a választásokig nem tudtuk teljesen felszámolni. Ez vezetett a kudarchoz. Ám az azóta eltelt idő is bizonyította, hogy valamiféle kiegyezésre szükség van. Ezt már az MKP előző vezetése is felismerte. Én egyébként az összefogást sosem úgy képzeltem el, hogy azt az eszmeiséget, amit az MKP képviselt, fel kéne valaha is adnunk. Éppen ellenkezőleg, ezt meg kell őriznünk – már csak azért is, mert a Híd eszmeileg teljesen tévúton jár, viszont egy csomó tehetséges embert elvitt, s gazdaságilag sokkal jobban érzi a korszellemet, mint az MKP. Utóbbi azért fontos, mert ha a felvidéki magyarság önmagát nem tudja a modern világban meghatározni, akkor 50-100 éve van, és eltűnik.

Milyen jó tanácsal látná el azokat, akik most kormányrúdhöz kerültek Komáromban?

Kívánom, legyen meg bennük az a politikai bölcsesség, hogy pártoktól, csoportoktól függetlenül megtalálják, maguk köré gyűjtsék és együttműködésre sarkallják azokat a kreatív szakembereket, akik képesek tovább lendíteni Komárom szekerét. Hosszú távon nem éri meg „kiszorítósdit” játszani. Sajnos Komárom legutóbbi három polgármesterének ezt – különböző okok miatt –, de nem sikerült elkerülni.

Mit gondol, a mostaniaknak sikerülni fog?

Ha megkérdéznék, ezt fogom nekik javasolni.

Langschadl Mátvás
(Archív felvételek)

„én egyébként az összefogást sosem úgy képzeltem el, hogy azt az eszmeiséget, amit az MKP képviselt, fel kéne valaha is adnunk. Éppen ellenkezőleg, ezt meg kell őriznünk – már csak azért is, mert a Híd eszmeileg teljesen tévúton jár”

Van-e kiút a dobfeneki apátiából?

Dobfenek talán már a nevében viseli nehézkes sorást. A falu a sajtóból talán sokaknak ismerősen csenghet, hiszen D. Kovács József és Farkas Ottó újságírók szülőfaluja is. Előbbi a nevében is horodozta faluja kezdőbetűjét, utóbbi pedig ma is itt él és alkot. A Rimaszombattól 32 km-re délre, a Gortva patak felső folyásánál, a magyar határ mellett elterülő falunak mindössze 154 fős a lakossága. Legutóbb a hírekbe úgy kerültek, hogy a Rimaszombati járásban az önkormányzati választásokat itt érdeklődés hiányában nem rendezték meg. A polgármester és a képviselőtestület cselekvésre képtelenné vált, mert annyira kevés a falu költségvetése, hogy abból nem lehet felelősségteljesen gazdálkodni.

Egy széttaposott harci dob

Dobfenek (Dubno) a Cseres-hegység déli részénél fekszik a Gortva-patak felső folyásánál. A községről szóló első feljegyzés egy 1427-es adólevélből származik, de Ila Bálint történész szerint 1273-ban Almágy lakosai alapították. A község ismert a kitéi kultúra időszakából származó bronzleletekről. A falu domináns épülete az 1427-ből származó római katolikus templom, amelyet közadakozásból 1927-ben építettek át.

Dobfenek közigazgatási területére benyúlik a péterfali víztározó, amelyet Szlovákia egyik legjobb horgászvizének tartanak. A tározó területe 72 hektár. A községből szép kirándulásokat lehet tenni a Cseres-hegység Tájvédelmi Körzetbe.

Emlékhelyei közé tartozik a polgármesteri hivatal előtt emelt kopjafa, mely az 1848–49-es forradalom és szabadságharc emlékét őrzi. A két világháború helybéli hősi halottainak emléktáblája a templomban található.

Érdekes a szlovák-magyar határ közelében található falu elnevezésének története. A feljegyzések szerint a falu első birtokosa Dobzygh comes volt, a község neve a régi magyar Dob személynévből származik. Ila Bálint szerint az ősi falu a maitól néhány száz méterrel távolabb feküdt, a jelenlegi gazdasági udvar környékén, s Dobszegnek hívták, a kataszteri térképeken a parcella ma is Faluhely néven szerepel.

Dobfeneket később alapították, Dobszegről és Almágyról települtek oda, és arról kapta a nevét, hogy a határban

egy széttaposott harci dobot találtak. A környékeliek úgy mondták az új település lakóira: ott élnek, ahol a dob fenekét találták, állítólag így lett a falu neve Dobfenek.

A falu címere és szlovák neve

Itt már a falu új címérének megalkotása sem ment könnyen. 2002-ben történt az eset, amikor is az akkori polgármester, **Borbás Jenő** megbízott egy pozsonyi céget, hogy kutassa fel Dobfenek eredeti címerét. A jelképek elkészítése a Szlovák Heraldikai Társasághoz került. Kész tények elé állították a falut. A címerbe ekevasat és tölgyfaágot tettek. Előbbivel a táj mezőgazdasági adottságaira akartak utalni, utóbbival pedig a falu nevére.

Korábban a községet szlovácul Bubenecnek hívták. Majd 1948-ban

kapta a Dubno szlovák elnevezést, ebből indultak ki, lévén a dub szó tölgyet jelent. A helyi képviselőtestület azonban ezt a döntést megvétózta, s kérte SZK Belügyminisztériumának heraldikai bizottságát, ha az eredeti falucímet nem tudják megtalálni, akkor az újban ne a tölgy, hanem a dob szerepeljen. Végül ügyvédhez kellett folyamodni, mert a heraldikai társaság követelte a munkadíját, s a jelképeket már be is jegyeztette. A felszólítás után hajlandóak voltak a módosításra, de bizonyítékokat kértek. Régi iratok alapján és egy 1920-ból származó pecsétlenyomattal végül tudták igazolni a Bubenec elnevezést. Így igazat nyert a dob, s elkészültek az új jelképek. 2005 nyarán Majoros Gábor római katolikus esperes ünnepélyes keretek között felszentelte a falu jelképeit. Sajtófeljegyzések szerint ebből az alkalomból népművészeti kiállítás nyílt, a helyi fiatalok pedig kultúrműsorral szórakoztatták a vendégeket és a falu lakosságát. Nagy jelentőséget tulajdonítottak az eseménynek, hiszen utoljára kereken negyed százada volt énektől hangos a dobfeneki kultúrház.

D. Kovács József és Farkas Ottó újságírók faluja

D. Kovács József már Pozsonyban dolgozó újságíróként kezdte használni nevében a falujára utaló „D” (Dobfeneki) betűt. „Aki ismerte Jóskát, tudja, hogy számára valóban mindvégig meghatározó, életének egyik legfontosabb élménye volt szülőfaluja, a hely, ahonnan indult, és ahová mindig visszatért a főváros zajos világából megpihenni, erőt gyűjteni, feltöltődni” – mondta a polgármester abban az ünnepi pillanatban, amikor 2016-ban Dobfenek (Rimaszombati járás) díszpolgárává avatták a hirtelen elhunyt újságírót, a falu szülőjét, az IFI főszerkesztőjét, a Pátria Rádió szerkesztő-műsorvezetőjét, a Felvidék.ma és a Szabad Újság külső munkatársát. A díszoklevelet D. Kovács József két fia, Balázs és Gergő vették át a község polgármesterétől, Kati Erikától. Az ünnepséget a július 30-i falunapra időzítették, éppen ekkorra elkészült a síremléke is. Életének ötvenkettedik évében hunyt el, 2016. április 20-án. A községben nagy szeretettel emlékeznek rá.

Kati Erika, Dobfenek település polgármestere elmondta nem hirtelen jött ötlet volt, hogy díszpolgárrá avassák Jóskát.

A falu becsülte és tisztelte. Sajnos, a halál közbeszólt, így erre már csak in memoriam kerülhetett sor. Kati Erika kifejtette, hogy D. Kovács József megbecsülést és ismertséget adott a falunak. „Általa egy egész országban – sőt még a határainkon túl is – ismertté vált falunk neve” – nyilatkozta még akkoriban a Felvidék.ma-nak.

Mint megtudtuk, D. Kovács József hűséges volt szülőföldjéhez, gyakran hazajárt, fiai elé mindig példaként állította a vidéki barátságos hangulatot, az összetartást. Gyermekei itt, Jóska nővérénél és sógoránál töltötték a nyári szünetet. Neki a faluban mindenkihez volt egy-két kedves szava, név szerint szólította az ismerősöket.

Közkedvelt volt, a falusiak nagyon szerették hallgatni a rádióban a riportjait, olvasni cikkeit. Már gyermekként is kedvelték, eminens tanuló volt, kiemelkedett eszességével. Gyerekkorában ministrált, később is templomjáró volt, ezúttal is mise keretében idézték fel emlékét, ahol részt vettek a rokonok, hozzátartozók is.

A felvidéki magyar újságírás egyik legmeghatározóbb képviselője, egyik legtehetségesebb és legsokoldalúbb személysége, D. Kovács József – ezt már Molnár Judit mondta egy évvel később, 2017. áprilisában, amikor Dobfeneken

szívnovas mősoros délutánnal emlékeztek rá, miközben bemutatták legújabb megjelent könyvét, A lólábú völegény című mesegyűjteményét. Örökre üres egy szék a pozsonyi újságírók asztaltársaságában – mondta Molnár Judit, mikor felidézte a szerkesztőségekben közösen megélt éveket. „Az a dolgunk, hogy ne felejtsük el, emlékezzünk, amikor csak tudunk, hogy emlegessük őt, hogy éljen bennünk” – tette hozzá. Akkor a család nevében sógora, Borbás Jenő, egykori polgármester szólt az egybegyűltekhöz.

„D. Kovács Józsefről tanárai egykor úgy gondolták, orvos vagy ügyvéd lesz belőle. Sokan nem értették meg, hogy miért „csak” újságíró lett” – idézte fel a szintén dobfeneki Farkas Ottó, aki a barátja volt, és akinek a könyveit szerkesztette. Mára azonban nagyra értékeli újságírói, szerkesztői tevékenységét.

Farkas Ottó szintén a Felvidék.ma-nak nyilatkozva fejtette ki, hogy kapcsolatuk akkor kezdődött, mikor Jóska bekerült az IFI-be, s fogadta az ifjúságot érintő tudósításait. Mindkettőjüket érdekelte a helytörténet, a környék történelmi és néprajzi értékei. Mint megtudtuk, Jóska összegyűjtötte a falu anekdotáit és népmeséit, amelyet a **Gallértalan köpönyeg** címmel 1995 könyvben is megjelentetett, ez alapján készült A lólábú völegény c. könyv.

„Évekig tanulmányozta a dobfeneki deportálások történetét, sajnos a kötetnyi anyag rendszerezésére már nem maradt ideje. Leginkább a falu urának, Siposnak a családfa-kutatása érdekelt. Nekem is segített adatokat felkutatni, könyveim megjelentetéséhez ő adott önbizalmat” – nyilatkozta Farkas Ottó, aki azóta is töretlenül sorra jelenteti meg kiadványait.

Farkas Ottó az élet írta történetek krónikása, diktafonnal járja a vidéket, úgy gyűjt. Nagyon kell sietnie, hogy rögzíteni érkezen az értékes megszólalásokat. Sajnos egymás után mennek el azok, akikkel ezek az esetek megtörténtek, vagy hiteles szemtanúktól hallották őket. Egyre gyakrabban történik meg vele, hogy mire sor kerülne a megígért beszélgetésre, riportalánya haláláról kap hírt.

A környék értékeit is kötetbe gyűjtötte és rendszerezte már Vándorúton címen (2016). A könyv a legarchaikusabb magyar tájegységnek számító Gortva forrásvidék tizenegy települését dolgozza fel. Így látogathatunk el Sőregre, Ajnácskőre, Almágyba, a Medvesalja településeire – Óbást, Egyházasbást, Vecseklő, Medveshidegkút, Tajti, Cered falukba, s nem maradhatott ki a könyvből a szerző szülőfaluja, Dobfenek és a sokak által egyre inkább ismert Gömörpéterfala sem.

Saját polgári társulást működtet **Regélő Múlt** néven. A könyvsorozatot pedig Beszédés múlt könyvek címen adja ki. A könyvbemutatókra már nem szívesen jár. Annál inkább gyűjt. 2017-ben még Pozsonyban és Somorján is bemutatkozhatott néhai Pogány Erzsébet, a Szövetség a Közös Célokért igazgatója meghívására.

Pogány Erzsébet akkor hívta fel a figyelmet arra a tevékenységre, amely külön elismerést érdemel, ahogy Farkas Ottó reagált a szlovákiai magyar könyvkiadásban és könyvterjesztésben uralkodó áldatlan állapotokra. A könyvkiadóknak – tisztelet a kivételnek – mintha semmi érdekük nem fűződne a könyvek terjesztéséhez, úgy vállalják el egy-egy könyv kiadását, hogy szponzori vagy állami támogatásból egyetlen fillér rizikó nélkül adják nyomdába a könyvet, sokszor még a szerző járul hozzá a nyomdai költségekhez. Ezt az állapotot unta meg több év rossz tapasztalat után Farkas Ottó, ezért hozott létre egy polgári társulást, és a könyveit írja, szerkeszti, tördeli, nyomdába adja és terjeszti. S mindezt a picinke dobfeneki faluból.

Az utazó, aki Ajnácskő határában belép a Gortva-völgyébe, olyan vidéken jár, ahol a legendák keverednek a valósággal. Errefelé az idősebb lakosság még szeret és tud is miről mesélni, mert a Gömör és Nógrád mezsgyéjén fekvő tájon egy néprajzi, földrajzi értékekben dúskáló vidék rejtőzik. Gyönyörű a táj, nyugalom van. Ezek után nem is gondolnánk, hogy ezen a szép és ősi tájon mennyi gond és fájdalom, s főként a kilátástalanság, elkeseredettség rejtőzik.

A rendszerváltást követő polgármester újra készen állna?

Dobfenek és környéke gyönyörű vidék, de soha nem tartozott a jó adottságokkal rendelkező mezőgazdasági területek közé. Önálló községként fejlődött egészen a 20. század 70-es éveibe, majd egyesítették Almágygal. A községi hivatal tevékenységét 1989 után tudták ismét felújítani. A hetvenes-nyolcvanas években a faluban háromtagú polgári bizottság működött.

A község lakosait tekintve 1910-ben 198-an, túlnyomórészt magyarok laktak. A kisközség még 1980-ban a két színmagyar felvidéki település egyike volt. Lakosságának nemzetiségi összetétele a 2000-es évek folyamán változott meg. Ezen időszakban megközelítőleg 30 roma származású lakos telepedett le területén. Lakosságának többsége római katolikus vallású.

2001-ben 138 lakosából 134 (97.1%) magyar volt. A 2011-es népszámláson 153 lakosából 135 vallotta magát magyar és 13 szlováknak.

„A falu olyan kevés támogatást kap, hogy abból nem tud semmit kezdeni. A költségek csak a rezsire és a fizetésre elegendők. Itt nincsen már érdeklődés semmi iránt. Az emberek csak vannak maguknak, nem akarnak törődni semmivel, s nem akarnak hozzáállni az ügyekhez” – mondja Szó Adolf, mikor belép az MKP járási irodájába. Ugyanis a pártok eléggé magukra hagyták a községet ebben a nehéz időben. A kilátástalan helyzetről jött tájékoztatni az elnökséget, s ekkor adott interjút az Önkormányzati Szemlének.

Téma a faluban, hogy most nincs polgármester, s mi lesz?

Hát beszélgetnek róla. Meg volt még októberben nyugdíjas találkozós, s akkor a polgármester elbeszélte az egészet. Rosszul festette le a helyzetet, hogy akár oda is eljuthathatunk, hogy nem lesz villany, nem lesz közvilágítás. Akkor már mindenki úgy vette, hogy már itt valóban nem akar senki semmit csinálni azért a pénzért. Ugyanis nem jelentkeztek sem polgármesternek, sem képviselőnek.

Hogy volt korábban? Vissza tetszik emlékezni azokra az időkre, amikor még Ön volt a polgármester?

Én 1990-1998-ig voltam polgármester. Abban az időben még pénzügyileg jobban állt a falu. Akkor még tudtam építtetni halottas házat is, meg a vízházat és a külső világítást. Szurkoltattam is az utat. Azon igyekeztem, ha ott vagyok, akkor csináljam.

Ha a falut most kellene bemutatni, akkor mit mondana el?

Az a baj, hogy kiöregedett a falu. Nincsen se iskola, se óvoda. Nagyon kevés a fiatal. Az emberek nem kapcsolódnak be semmilyen akcióba. Valamikor még szerepeltünk is, meg fociztunk, de ma semmi sincs. Már focipálya sincs. Azok pedig, akik képviselők is voltak, látták, hogy mi van a gyűléseken, s mostanra egyik sem jelentkezett, mert tudják, hogy milyen anyagi helyzetben van a falu.

Annak idején az MKP-sként indult. A párt miért oszlott fel?

Aztán is működött még, csak nagyon kevesen jártak gyűlésre. Ez iránt se volt érdeklődés, nem tartották a kapcsolatot a járási irodával sem.

Az egyház működik a faluban?

Az igen. Bár templomba is egyre kevesebben járnak, jobban az idősek. Azért még 20-30-an elmegyünk, de néha van úgy, hogy csak 10-12-en. Az atyához tartozik Dété, Gesztete, Jeszte és Péterfala.

Visszatérve a polgármesterválasztásra, most milyen kiutat lát?

Nem tudom, hogy lesz-e majd jelente-

ző, ha újra kiírják a választást. Kíváncsi vagyok rá.

Hogyan szeretne segíteni ezen a helyzeten?

Nagyon nehéz dolog. Mert nem hiszem, hogy a régi polgármesterünket mégis rá lehetne beszélni. A képviselők számát is csökkenteni kellene, hogy öt helyett csak hárman legyenek, mert öt embert itt már nagyon nehéz összeszedni.

Ön elvállalná a jelöltséget?

Hát igen, már biztattak többen is, hogy menjek, vállaljam el én.

És foglalkoztatja ez a gondolat?

A feleségem nem nagyon örül neki. Addig is egész állásban voltam, s a falunak szenteltem az életemet. Olyan voltam, hogy csinálni akartam, meg mutatni valamit. S a végén meg, tudja, hogy van, az embert mindenért kritizálják. Azt mondják, ha csinál valamit, akkor azért csinálja, mert abból neki haszna volt. Ha nem csinálja, akkor meg azt mondják, hogy csak a pénzt veszi fel...

Ez így megy nagyjából minden faluban. De akkor érez magában annyit, hogy megpróbálná?

Még nem döntöttem el, de kötődök ehhez a faluhoz. Valamikor apámék akarták, hogy költözök be a városba, de én szerettem itt lakni, nem akarnék innen elköltözni. Szomorú látni, hogy az emberek nem tartanak össze, s mindenki csak bezárkózik otthon. De azért nem kellene hagyni veszni a falut... Ha indulnék, akkor mindenképp az MKP-tól szeretném magam jelöltetni.

Szó Adolf nyugdíjas, 65 éves...

Humbukk korszerű közvilágítás

A falu valami miatt mindig is nehéz gazdasági helyzetben volt. A 1998-2012 közötti időszakban a Détéből származó **Borbás Jenő** volt a polgármester, ma már ő is nyugdíjas. Dobfenek neve abban az időben legalább háromszor bekerült a sajtóba. Foglalkoztak a már említett címerválasztási kérdéssel, aztán téma volt egy energiatakérokossági kísérlet, majd végül az időközi önkormányzati választás.

Az akkumulátoros napenergiás lámpa

nem vált be. Persze ezt akkor még nem lehetett tudni. 2010-ben irányított fényű, nagy fényerejű, alacsony fogyasztású égők kerültek a faluba. A vállalat azt ígérte, hogy a tíz napelemes, modern technológiával működő lámpa élettartama legkevesebb 25 év lesz. Ezek az áramszolgáltatótól teljesen függetlenek lettek volna, s karbantartást sem igényeltek volna, mert automatikusan működnek. Viszont az akkumulátorok nem bírnak ki csak 2,5-3 évet. Így át kellett szerelni. Hiszen egy akkumulátor 300 euróba kerül, így ebbe nem volt érdemes tovább befektetni, jobban megérte visszakapcsolódni az elektromos hálózatra. De már abban az időben is a megtakarítás lehetőségeit keresték.

A kilátástalan helyzet a polgármestereket lelkileg is megviselte. Évek óta húzódozó küzdelem, hogy lesz-e jelölt a polgármesterei székért... Kati Erikát időközi helyhatósági választáson 2013 nyarán választották meg először polgármesternek. Az egészségügyből került az önkormányzati szférába.

Az előző polgármester 2012 nyarán mondott le a posztjáról egészségügyi okokra hivatkozva. Már azt megelőzően is nyolc hónapig betegállományban volt. Az időközi választást először márciusra írták ki, de az akkori egyetlen jelölt, Farkas Jenő visszalépett. Addig Kati Ottó megbízott polgármester vezette a falut, az adminisztratív ügyeket pedig Drugda Andrej intézte.

A polgármester belefáradt a tehetetlenségbe

Megkerestük a most leköszönő polgármestert is. A falu költségvetése csak félállást tesz lehetővé, ennek ellenére Kati Erika a mínuszról is bevállalta, hogy megpróbál a faluért tenni, s öt évig szívvel-lélekkel dolgozott. S elejétől fogva tudta, hogy négy óra alatt nem lehet a falu ügyeit elintézni, s tudatosította, hogy 24 óraban helyt kell állnia. A szabadságát se tudta kivenni, de mindig úgy tekintett a foglalkozására, hogy ez nem munkahely, hanem hivatás. Az emberek pedig nem értették meg, sokszor odavágták, hogy „annyi munka van-e, hogy mindig ott vagy”.

Kati Erika azt mondja, annyira fel van gyorsulva a világ, hogy az ember már nem győzi követni sem. „Lehet, hogy lehet másképpen is, de én nem tudtam másképpen csinálni. Én mindig egészségügyben dolgoztam, az utóbbi években pedig mentőztem. Nem ismerem azt, hogy majd. Mert nekem mindig egy lehetőségem volt dönteni és cselekedni. Másik nem. A papírt széttéphetjük, ha elrontjuk, de egy emberélet nem jön vissza, nem éled fel senki, aki meghal. Lehet, azért is terhelem túl magam, mert csak egy alkalmat ismerek. Valószínű, ez a döntés is úgy született meg, hogy amíg él ez a falu, inkább addig hagyom abba, minthogy én halaszszam meg teljesen, mert aztán már nem támad fel, tényleg, de hátha még valaki

meg tudja a helyzetet oldani” – nyilatkozta.

Annak idején, 2013-ban is azért vállalta, hogy ne pusztuljon el a falu, de be kellett látnia, hogy nem megy tovább. Nem tudja tovább folytatni, mert nincs rá anyagi keret és sehonnán nem kap segítséget.

Nem egyedülálló eset ez, sok ilyen kistelepülés van, ahol ugyanilyen problémáival küzdenek, de Dobfeneken talán pont azért, mert felelősséget éreznek a községért, most felkiáltottak. A leköszönő polgármester kendőzetlenül avatta be az Önkormányzati Szemlét a részletkbe.

A falu 70%-a nyugdíjas. A faluból kb. 20 ember dolgozik valahol, mindössze egy magánvállalkozó van, utánuk a falunak nagyon kevés részadó jut az államkasszából. A községnek nincs semmije, amit bérbe adhatna, se föld, se ingatlan, összesen csak 361 hektár tartozik hozzá. Nincs semmilyen intézmény, se iskola, se óvoda. A község háza egy helyiségben működik, a havi rezsit tudják csak kifizeni. Nem tudnak alkalmazottat tartani a hivatalban sem. A polgármester a takarító, a koordinátor, a titkárnő egyben. A könyvelést nem végezheti, ezért arra meg kell fizetnie a szakképzett munkaerőt. Nincs szolgálati autójuk, önköltségen, saját autóval utaznak és intézkednek.

Öt évig a munkaügyi hivatalon keresztül alkalmaztak adminisztratív munkaerőt, de már kifogytak a lehetőségekből. A faluban nincs már kit aktivációs munkára se alkalmazni. Uniós fejlesztésekbe nem tudnak bekapcsolódni, nincs fedezet az önrészre. Kölcsönt nem tudnak felvenni, mert nincs miből törleszteni úgy, hogy ne adósítsák el a falut.

Miért pont most döntött úgy, hogy már nem tudja tovább vállalni?

Nagyon rossz helyzet alakult ki, amire sem én, sem a képviselőtestület nem tud megoldást. Mi nem akartuk cserben hagyni a falut, hiszen a lakosok annak idején a bizalmat megszavazták nekünk. Többször átrágtuk, s amiért felelősséget vállaltunk, azt nem olyan könnyű csak úgy itt hagyni, de előre is kell nézni. Azért meg nem fogok itt ülni, hogy csak a villanyt tudjam kifizetni. A falu éves költségvetése 30 ezer euró. Mire elég ez? Jelen pillanatban adóságnak

már nincs, minden ki van fizetve. De tovább ez már nem menne így. Inkább most hagyom abba, amikor minden rendezve van. Én nem akarom csődbe vinni a falut. Már az következne, hogy fejleszteni is tudjunk, de nincs miből. S pénz nélkül a mai világban semmit sem lehet csinálni.

Az eltelt öt év alatt mi mindent sikerült elvégezni?

Nem hasonlíthatjuk magunkat a többi faluhoz, de azért igyekeztünk. Kis falu vagyunk, de modernizáltunk mindent. Pl. nem volt víz a községi hivatalban. Ez az épület már van 60-80 éves, de csak 2014-től van bevezetve a víz, azóta van WC. Megoldottuk a fűtést, bevezettük a gázt, mert az se volt, a kultúrházba is vettünk kandallót. Ott lefestettük az ablakokat. Rendbetettük belülről a halottas házat. Kátyúztattuk is az utcákat, ahol már járhatatlan volt. Majdnem minden évben volt falunap, Mikulás, idősök napja, gyereknap is. Leszámítva az utolsó két évet, mert most már nem engedték meg az anyagiak, meg az igény is olyan lett, hogy nem tudtuk teljesíteni. Részt vettünk a Barkósági Lovastúrában, kulturális eseményeket is szerveztünk. Annak nagyon örülök, hogy a munkanélküliek száma ez alatt idő alatt csökkent. Mikor ide jöttem, akkor 18 munkanélküli volt, ebből 6 maradt, a többiek elhelyezkedtek, mert megértették, hogy ebből megélni nem lehet.

Milyen fejlesztésre lenne leginkább szükség?

Az épületek le vannak amortizálva. A kultúrházban le kellene cserélni az ablakokat. A volt iskola épületével tenni kellene valamit, s a községi hivatal átköltözhethet oda, mert ott lenne parkolási lehetőség is, meg több a helyiség is, de hát azt majd fenn kellene tartani is. Itt ez az egy iroda van csak. A tűzoltószertár is nagyon rossz állapotban van. Lehetne a gyerekeknek tanösvényt építeni, természetbáborokat tartani. Itt olyan állatvilág van, ami máshol nincs, mégsem tudjuk kihasználni. Ha a tó körül fellendülne a turizmus, az is sokat segítene. Úgy szoktam mondani, hogy hiába akarunk húst venni, ha csak kenyérré van. A falu is úgy működik, mint a családban, csak azt tudjuk megvenni, amire van, hiába vágyunk másra.

Milyen jó megoldás lehetne ebből a

helyzetből?

Először is szeretném felhívni erre az áldatlan állapotra a figyelmet, hogy mi lesz a kistaluk sorsa, mert nem tudnak megélni és fejlődni, s elvesznek. Nagyon bosszant, hogy hogyan juthat a XXI. században egy falu ide. Persze, ha az elmúlt évtizedekben is minden évben sikerült volna valamit tatarozni, akkor nem fájult volna el a helyzet ennyire. Hiszen itt is ugyanolyan emberek élnek, mint Szlovákia más helyein, itt is ugyanolyan fejlesztéseket kellene végrehajtani, s ugyanúgy kellene részesülni az uniós projektekből is. Mi diszkriminálva vagyunk, mert nem tudunk bekapcsolódni. A pénz a legnagyobb megoldás, mert ha van anyagi keret, akkor van munkaerő, az embereknek lenne motivációjuk. A megoldás csak az lehet, ha az állam nagyobb támogatást biztosítana, illetve ha lenne a kompetenciákból.

Melyek a kötelezettségei egy ilyen kis falunak?

Az a baj, hogy ugyanolyan, mint egy városnak. Egy-egy falunak kb. 400 ilyen kompetenciája van, s vannak közte olyanok, amiket mi különben se realizálunk, de a törvény előírja, hogy ki kell dolgoztatni a tervezetet. S ez rengeteg pénz. Egy ilyen kis falunak meg méginkább, mert nekünk 10 euró is nagy pénz. Ugyanúgy fenn kell tartani az internetes oldalakat, fizetni kell a temetőfelelőst, legutóbb már megbízási szerződésre tudtam csak lekaszáltatni. Alig vártam a nyáron, hogy vége legyen fű növésnek. A Munkaügyi Hivatal meg átiképzésekre viszi a munkanélkülieket, de ott csak munkahely annak teremődik, aki előad. Olyankor a községben se tudjuk foglalkoztatni, s a faluban nem maradt már olyan se, aki összeseperne. Ha aktivációs munkára fel tudunk venni valakit, akkor meg a községnek kell minden munkaeszközt és a biztosítást fizetni, az állam erre semmilyen támogatást nem ad. Ugyanakkor a tűzvédelemre, az árvízvédelemre, a munkabiztonságra mind-mind külön szakembert kell megfizetni, hogy rendben legyenek a papírok. A személtelordásért fizetünk a legtöbbet, s az embereket, főképpen a nyugdíjasokat a magas adóval nem terhelhetjük. Szóval akárhogyan gondolkodtunk, mi tovább úgy nem tudjuk csinálni, hogy ne legyen adóság. Az emberek pedig nem értik meg, hogy

nincs miből, mert nekem is sokszor példálózunk, hogy pl. Feleden vagy Almágyban miért van ez meg az...

Ahogy látom, továbbra is szívégye a község sorsa. Elképzelhetőnek tartja, hogy képviselőjelöltnek elindul?

Nem. Ugyanúgy meg kellene oldani a dolgokat, mert lényegében a polgármester csak javaslatot tesz, azt a testület hagyja jóvá. Nagyon össze kell dolgozni a képviselőkkel. Hál' Istennek, nekem nagyon jó testületem volt.

Kovács Árpád önkormányzati képviselő, a citera szerelmese bizakodó

Az önkormányzatok működéséhez nagymértékben hozzájárulnak a képviselők is. Dobfeneken az a helyzet alakult ki, hogy képviselőnek se jelentkezett senki. Kovács Árpád, aki egyébként a citeráiról híres a széles vidéken, nem először volt helyi képviselő.

Mi a véleménye a korábbi polgármesterekről?

Mindenki megtette a maga dolgát a kornak megfelelően. Amikor az első polgármester volt, akkor még számítógép se volt. Az ezelőtti polgármesternek alig kellett valamit számítógépen dolgozni. A mostaninak meg már mindent a számítógépen kellett megcsinálni. Úgyhogy fejlődni kellett. Itt már hiába ülne be egy idősebb ember a polgármesteri székbe, már nem tudna érvényesülni.

Hogyan ment a munka a képviselőtestületben?

A munka nagyon jól ment. Tökéletesen meg tudtunk egyezni, se a polgármesternővel, se a képviselőkkel nem volt gond. Nem tudtunk viszont felmutatni semmi látványosat. Ennek ellenére sok mindent csináltunk. Rendbe tettük a kultúrházakat, az irodát, rendben tartottuk a temetőt, a köztereket, de fejleszteni nincs pénz. A hangulat is mindig jó volt. Jártunk főzőversenyekre, élveztük, de mi, képviselők adtuk össze az alapanyagot a pénzt. Valóban nincs pénz arra, hogy fejlesszük a falut, s pályázni sem tudunk, mert nincs annyi pénzünk, hogy fedezni tudnánk az önrészt. Mindig nyögtük az előző projekteket is. A 2010-es akkumulátoros lámpa

önrészének kölcsönét még az utóbbi négy évben kellett lefizetni, s ráadásul nem is működik.

Tudtak-e kulturális rendezvényeket szervezni?

Bizony, az idők napján mindig szerveztünk kultúrműsort. Az elmúlt három évben még volt falunap is. Most legutóbb már nem jutott rá, viszont a lovastúrának az egyik állomása voltunk. Amikor lehetett, akkor a gyereknapot is megünnepeltük.

Milyen a közhangulat most a faluban? Jó. Nincs itt semmi probléma. De azt el kell mondani, hogy itt már csak olyan száz lakos van, aki minden este itt teszi le a fejét, a többiek csak ide vannak bejelentkezve. Abból is majdnem a fele idős. Előregedett a falu. Ebből akkor lenne kiút, ha fiatalok költöznének ide. Amúgy meg el fog veszni a falu. Pedig nem rosszak itt az emberek. Senki sem akar rosszat a másiknak. Ez még egy olyan falu, ahol nyitva hagyhatom az ajtót. Figyelnek a szomszédok is egymásra.

Gondolkodott-e azon, hogy elvállalja a polgármesterséget?

Megfordult a fejemben, de nincs időm. Az almágyi alapiskolában, ahol tanítok, van egy citeracsapatom. Járjuk az iskolákat, előadásokat tartunk. Nemrég Rimaszombatban a könyvtárban léptünk fel. Hobbim a citerakészítés, nem eladásra készítem. Örülök, ha a csapatomat el tudom látni. Sok versenyt is szervezek. Már nem győzök mindent. S azt nem lehet, hogy otthon végképp ne legyek.

A képviselőtestületben megmarad az 5 fő?

Mi legutóbb úgy döntöttünk, igen, hogy maradjon 5, mert 3 emberrel már nem lehet dolgozni. Három vélemény nagyon kevés, öt ember által a polgármesternek azért már lehet áttekintése, hogy mi a falunak a nézete, mert úgy 5 képviselő legalább 20-20 embert képvisel. Így a polgármester már majdnem tökéletesen tudja a falunak a véleményét. Ez nem pénz kérdése, itt csak az a kérdés, hogy kinek van arra ideje, hogy a lakosokkal beszélgessen, s az alapján tudjon dönteni.

Kinek lenne alkalmas itt a polgármes-

terség?

Tudni kell azt is, hogy itt csökkentett munkaviszonyban alkalmazható már csak polgármester, titkárnő vagy könyvelő, mert a falu éves költségvetése mindössze 30 ezer euró. Viszont hiába vannak csak félnapra alkalmazva, az állam annyi munkát ad nekik, hogy az egész embert kíván. Sok az adminisztráció, azt nem lehet megcsinálni négy órában. Ugyanakkor naprakésznek kell lenni mindenkor. Az lenne a jó, ha más munka mellett vállalná el valaki a tisztséget, s csak szimbolikus összegért. Ez lenne a megoldás. Csakhogy akkor emellett mást már ő sem tudna csinálni. Mégis bízom benne, hogy lesz jelentkező, s megoldódik a helyzet.

A községháza ajtaját azért nem pecsételik le

December 10-én a Körzeti Hivatal vette át a falu vezetését. Hetente két alkalommal a hivatalból érkezik a faluba egy megbízott, akivel a folyó ügyeket intézhetik. Persze ez kérdéses, hogy helyi irányítás nélkül hogyan fognak működni a közügyek, pl. ki intézi majd a téli időszakban az utak letakarítását, vagy a halottas ház kinyitását...

Az új választást három hónapon belül kell kiírni. Olyan hangok vannak, már

lesz olyan jelölt, aki megpróbálná, csak legutóbb nem akart a jelenlegi polgármesterrel szemben indulni, s nem hitte el, hogy valóban nem indul. Tehát lesz rá lehetőség, hogy jelentkezzen valaki. Talán tavaszra esedékes lehet, hogy újra legyen polgármestere a falunak. Az eljárást viszont kétszer is megismételhetik. Nem elég, hogy csak polgármesterjelölt jelentkezzen, szükséges az öt képviselőjelölt is, csak így tudják megtartani a választást.

Ha mégsem lesz jelentkező, akkor hozzászátolják valamelyik más faluhoz. Ez esetben Almágyhoz, korábban is oda tartozott. Ehhez azonban népszavazási döntés kell, melyet mindkét faluban meg kell tartani. Csak az már nem lesz demokratikus, bár már most is sokféle hallani, hogy eluralkodott az anarchia...

S valóban elgondolkodtató, ahogy Kati Erika kifejtette, hogy ha bárki bármilyen bajba kerül, azon segíteni próbál az állam. A munkanélküliek szociális segílyt kapnak, de az önkormányzatoknak mindent maguknak kell megoldaniuk, nincs kihez és hová fordulni segílyért. „Kormányozd magad, oldd meg magad! De hogyan, ha nincs pénz?” – tette fel a már költőinek hangzó kérdést.

Pósa Erzsó

Választási jelenségek a Töketeresesi járásban

Dobfenek talán már a nevében viseli nehézkes sorást. A falu a sajtóból talán sokaknak ismerősen csenghet, hiszen D. Kovács József és Farkas Ottó újságírók szülőfaluja is. Előbbi a nevében is horodozta faluja kezdőbetűjét, utóbbi pedig ma is itt él és alkot. A Rimaszombattól 32 km-re délre, a Gortva patak felső folyásánál, a magyar határ mellett elterülő falunak mindössze 154 fős a lakossága. Legutóbb a hírekbe úgy kerültek, hogy a Rimaszombati járásban az önkormányzati választásokat itt érdeklődés hiányában nem rendezték meg. A polgármester és a képviselőtestület cselekvésre képtelenné vált, mert annyira kevés a falu költségvetése, hogy abból nem lehet felelősségteljesen gazdálkodni.

Novemberben a Töketeresesi járás 82 településén választottak polgármestert és összesen 569 képviselőt, 51,37%-os részvételi arány mellett. Az önkormányzati választások eredményeként a járásban az MKP-nak 9 önállóan és 1 koalícióban induló, a Most-Hídnak pedig 11 önállóan és 9 koalícióban induló, az MKDA-MKDSZ-nek 1 polgármestere van. A többiek függetlenként, vagy szlovák pártok színeiben indultak. A járási székhelynek független polgármestere van.

A járás magyarlakta vidékének 36 településén, ahol a magyar lakosság részaránya jelentős, 11 független, 10 MKP-s és 1 MKP-koalícióban induló, 14 Most-Híd-as vagy Most-Híd-koalíciós jelölt, 1 MKDA-MKDSZ-es jelölt és 5 önállóan vagy koalícióban induló SMER-SD-s polgármesterjelölt győzött.

Járási szinten az MKP egyetlen esetben támogatott olyan jelöltet, aki mögé a SMER-SD és a Most-Híd is beállt, ez Bodrogszentés településén Liskai Gusztáv volt, aki hosszú ideje polgármester, és először az MKP színeiben választot-

ták meg. Most ellenjelöltje sem volt. Hét képviselővel dolgozik majd együtt, akik közül 5 MKP-s képviselő.

Kisgéresben Furik Csaba MKP-s polgármester vezeti továbbra is a települést, nem akadt kihívója. 9 képviselővel dolgozik majd együtt, akik mindannyian az MKP színeiben indultak. Itt fordult a kocka, hiszen eddig zömében nem MKP-s jelöltek voltak az önkormányzatban. Ilyen eredménnyel egyetlen bodrogi település sem tud büszkélkedni.

Bodrogköz központjában, Királyhelmeceken Pataky Károly (Most-Híd) maradt a polgármester, más induló nem is volt. Viszont a választásra jogosultak mindössze 34,46%-a ment el szavazni Királyhelmeceken, s ez a legalacsonyabb részvételi arány a Töketeresesi járás magyarlakta települései között. A 11 fős önkormányzatot 6 Most-Híd-as és 5 független képviselő alkotja.

Bolyban szintén marad az eddigi polgármester, Bohács Attila, aki ezúttal MKDA-MKDSZ színeiben indult. MKP-s kihívója nem tudta legyőzni. A 7

önkormányzati képviselő közül 3 MKP, 2 MKDA-MKDSZ, 1 Most-Híd és 1 SMER-SD színeiben politizál. A bodrogi települések közül itt volt a 4. legmagasabb részvételi arány (70,65%), és a választáson résztvevők több mint 80%-a szavazott a jelenlegi polgármesterre, tehát úgy tűnik, a többség nem akart változást. Kiskövesd esetében szintén kiugróan magas volt a részvételi arány (72,43%), ott volt kihívója az MKP-s színeiben induló Máté Ágnesnek, de az eredmény azt mutatja, hogy a többség továbbra is neki szavazott bizalmat.

Bári település esetében a szintén magas részvételi arány (72,46%) azt bizonyíthatja, hogy változást akartak, és az meg is történt. Független polgármesterjelölt került a település élére Sütő Lajos személyében, akit az MKP is támogatott.

A legmagasabb részvételi aránnyal (74,06%) a járásban Ladmóc település büszkélkedhet, ahol szintén váltás történt, független jelölt váltja az eddigi MKP-s polgármestert.

Szentmárián szintén ez a helyzet, hiszen független jelölt, Mátyás Erzsébet lett a polgármester, aki Hornyák Istvánt (MKP) váltja, több éves polgármesterség után. Bodrogszerdahelyen megerősítette pozícióját Mento Zoltán független (de a SMER-SD és a MOST-Híd támogatását élvező) polgármester, hiszen a mostani választásokon több szavazatot kapott, mint 4 évvel korábban. Az önkormányzat is átalakult, a 9 képviselő közül csak 3 (1 MKP, 2 MKDA-MKDSZ) maradt meg az eddigi testületi tagok közül, és 6 (1 MKP, 2 MOST-HÍD, 2 független, 1 SMER-SD) új képviselő lett.

Az eredményekből látható, hogy a mérleg nyelve ide-oda billen. Nehéz lenne megmondani, hogy a jelöltek mögötti álló pártok csak a jelölést biztosították egyeseknek, s hogy a nyertesek valóban képviselik-e majd az adott párt eszméit. Ahogyan a függetlenekről sem lehet igazán tudni, hogy mégis nem függenek-e valakitől. Van olyan eset, amikor eléggé nehezen hihető, hogy az érintett személy, pl. magyar emberként a Smer-SD elveit vallaná, mégis a párt színeiben indult. A ilyen esetek indítékait alapos munkával, elemzéssel lehetne-kellene feltárni. Addig is: hinnünk kell abban, hogy a megválasztottaknak helyén van a szíve és döntéseikkel közösségünk ügyét szolgálják majd.

Tökölly Angéla

Fiatalos lendülettel Nagyszarváért

Az idei önkormányzati választások győztesei a függetlenek és a fiatalok. Sok településen az idősebb faluvezetőktől az ifjabb generációk képviselői veszik át a stafétát. Mindez reményteljes, hiszen a fiatalok másként látják a világot, fogékonyabbak az új dolgokra és energiájuk is bőven van. László Zoltán 33 éves, tősgyökeres nagyszarvai lakos. Feleségével és gyermekével nemrég épített családi házukban él a kedves kis csallóközi településen. Ez idáig informatikusként dolgozott Dunaszerdahelyen, egy ottani nagyvállalatnál. A krisztusi korbá érve viszont hamarosan új kihívás várja, december 6-án elfoglalta polgármesteri tisztségét.

Mi indította arra, hogy megmértesse magát az önkormányzati választásokon?

Eddig képviselőként tevékenykedtem a faluban, majd körülbelül egy éve kezdett megfogalmazódni bennem a gondolat, hogy polgármesterjelöltként induljak az esedékes önkormányzati választásokon. Úgy érzem, fiatalos lendülettel tudok újat mutatni és tenni szülőfalum érdekében. Végül úgy alakult, hogy egyedüli polgármesterjelöltként vettem részt a választásokon, melyen 516 szavazatot kaptam.

Polgármesterként mire kívánja helyezni a hangsúlyt?

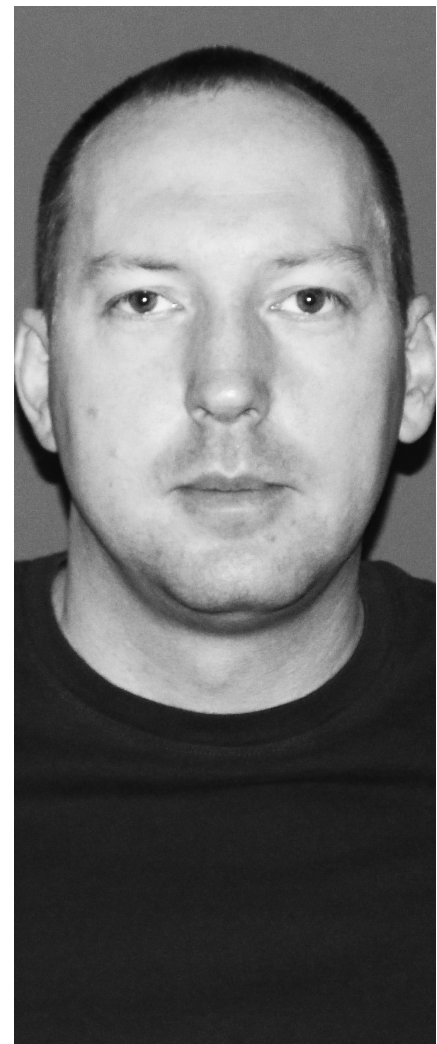
Fontosnak tartom a közösségfejlesztést, hiszen az erős, összetartó, jól működő közösség megmaradásunk kulcsa. Családos emberként az oktatási intézményeink támogatása és korszerűsítése is a szívügyem. Úgy vélem, községünk fejleszté-

séhez elengedhetetlen a pályázati lehetőségek szélesebb körű kiaknázása. Mivel az informatika közel áll hozzám – az eddigi tapasztalataimból profitálva –, ezen a téren is mindenképp szeretném a falut fellendíteni.

Nagyszarva az utóbbi időben azzal vált híressé, hogy a szlovák szülők szlovák iskolai osztály nyitását kezdeményezték a magyar iskolában. A leköszönő képviselőtestület olyan döntést hozott, hogy majd az újnak kell állást foglalnia, döntenie az ügyben. Hogyan viszonyul ehhez az érzékeny témához?

A véleményem most is az, mint képviselőként, hogy a törvényeket be kell tartani, és erre hivatkozva fogunk eljárni a jövőben is.

Nagyszarva már Pozsony vonzáskörzetének számít, hogyan lehet azt szabályozni,

**hogyan idegenek tömegesen ne költöz-
hessenek a településre, megváltoztatva
nemcsak a nemzetiségi összetételt, de a
falu jellegét is?**

Azon kell dolgoznunk, hogy Nagyszarva olyan falu legyen, ahová az elköltözött fiataljaink visszatérnek, az itt lakók pedig a községben keresnek lakhatást. Másik megoldás az idegenek „megfékezésére” a területrendezési tervek megváltoztatása lehetne.

**Mit tart jelenleg a község legnagyobb
problémájának, amit a leghamarabb or-
vosolni kell?**

Nem gondolom, hogy van olyan dolog, ami akut megoldást kíván. A programunkban feltüntetett pontokkal szeretnék fog-

lalkozni az elkövetkezendő időszakban.

**Milyen képviselőtestülettel a háta mögött
kívánja valóra váltani elképzeléseit?**

A megválasztott képviselőkkel közös céljaink vannak: együtt szeretnénk a falut előre vinni. Ez egy összetartó csapat, mely a falu érdekeit helyezi előtérbe.

**Négy év múlva milyen Szarvát képzel
maga elé?**

Az itt élő emberek elégedettségét szeretném látni, bár nehéz, sőt lehetetlen mindenkinek megfelelni. A cél az erős község és a bővülő infrastruktúra, vagyis egy élhetőbb Nagyszarva megteremtése.

B. Vida Júlia

*Nagyszarva település a Csal-
lőköz déli részén található,
Dunaszerdahelytől 15 kilo-
méternyi, Somorjától pedig
5 kilométernyi távolságra.
Első írásos említése, Zerva
formájában, 1250-ből való,
de Szentandrásfalvának is
nevezték egykoron. Legismer-
tebb épületei az 1570- ben
épült reneszánsz kastély, ahol
ma idősek otthona működik,
valamint a Szent Andrásnak
szentelt katolikus templom,
amelyet a 13. században
építettek. A faluban valaha
kaszárnya is volt, ami később
menekülttáborként működött.*

*A 2011-es népszámlálási
adatok tanúsága szerint 1192
lakosából 852 magyar és 204
szlovák volt.*

*Nagyszarva legújabb kori
történelméhez tartozik, hogy
a faluban – és a környező
településeken – élő szlovák
szülők az idén szlovák osz-
tály nyitását kezdeményez-
ték a helyi kilencosztályos
magyar alapiskolában.
Ennek előzménye, hogy So-
morja város szlovák iskolája
helyhiány miatt már nem
tudja fogadni a környékbeli
falvakba beköltöző szlovák
családok gyermekeit, a
szülők pedig nem akarták
Bősre, az ottani szlovák
iskolába járatni gyerme-
keiket. Szarván egyébként
sokáig működött 1-4.
osztályos szlovák nyelvű
kisiskola is, mely a gyerme-
khiány miatt szűnt meg...
A médiában is nagy port
kavart osztálynyitási kísér-
let okán nemrég még Peter
Pellegrini kormányfő is
ellátogatott a faluba, ahol a
korábbi polgármesterrel és
képviselőtestület tagjaival,
valamint a szlovák szülők
képviselőjével folytatott
megbeszélést.*

Átalakultak az erőviszonyok az érsekújvári önkormányzatban. Míg nyolc évvel ezelőtt még tizenegy képviselője volt az MKP-nak a testületben, négy évvel ezelőtt négy, most csak ketten jutottak be, Nagy Péter és Török József. Nem jutott be Nagy Dávid alpolgármester sem, az MKP helyi elnöke. A 25 tagú érsekújvári testületbe mindössze öten jutottak be valamely párt listájáról. Az MKP két képviselőt ad, egyet-egyet a Most-Híd, a Smer, illetve a DOMA DOBRE formáció, a többiek független képviselőként dolgoznak majd a következő választási ciklusban. A választásokról Nagy Péterrel beszélgettünk.

Az önkormányzati választásokon Érsekújvárbán két MKP-s képviselő jutott mandátumhoz. Hogy értékeli a választási eredményt Újvárbán? Mivel lehetett megszólítani az embereket?

Érsekújvárott a legutóbbi népszámlálási eredmények fényében a magyarság aránya 25% alatti. Igen magas volt a nemzetiségét hivatalosan fel nem vállaló lakosok száma, ezért én a valós arányt 30-35%-ra saccolom. Mindez, ezek az arányok és számok azonban megkívánják, hogy az érsekújvári MKP és az itt induló magyar képviselőjelöltek ne csupán a magyar témákat keressék és ne csak a magyar szavazóknak üzenjenek. Az ideai választások érdekessége, hogy a 25 képviselő közül mindössze 5 jutott mandátumhoz pártszínekben. A parlamenten kívüli pártok, mint a KDH és HZDS eddig pártszínekben induló jelöltjei függetlenedtek, elrejtve párhova-

tartozásukat szálltak harcba a választók szavazataiért. Ismét beigazolódtott tehát, hogy a legalacsonyabb szintű választott tisztségeikért folyó harcban nem annyira a párt színeire, inkább az egyének készségeire helyeződött a hangsúly. Az eredmény elszomorító.

Eddig az volt a szokás, hogy egy szlovák és egy magyar alpolgármester volt a városban. Várható ez most is?

Az alpolgármester kinevezése a polgármester kizárólagos hatásköre, ezért nem szívesen bonyolodnék találgatásokba. Az előző választási ciklusban a polgármester bizalmát sem az öt 6 képviselővel támogató MKP, sem az 1 képviselővel mögötte álló MOST-HÍD nem érdemelte ki. Jóval a választási ciklus felén túl, a MOST-HÍD kormányra lépését követően a párt képviselője a neki számításból felajánlott alpolgármesteri

posztot bölcsen elutasította. Személyes véleményem szerint, mindezek után az MKP-nak a jobb híján felajánlott, egy évre szóló, kegyelemből felkínált alpolgármesteri tisztséget is el kellett volna utasítani. Előreláthatólag milyen lesz az együttműködés a testületben?

Hűsz független, ebből 11 teljesen új képviselő mellett ezt nagyon nehéz előre látni. Az alakuló ülésig (december 10-re tűzték ki) az MKP 2 képviselőjének és az érsekújvári helyi szervezetének pedig át kéne értékelnie együttműködését eddigi partnereivel, és új kihívásokat felvállalva, egyéni és családi érdekeket félretéve új szemléletek útján kellene a pártnak elindulni. Az azonban biztos, hogy a független, magyar érzelmű képviselőkkel karöltve mindent megteszünk magyar intézményeink zökkenőmentes működésének bebiztosítása érdekében.

Milyen témákat fog a következő választási időszakban prioritásként kezelni?

Közgazdászként a régiófejlesztés a szakterületem. A város az elmúlt időszakban több határon átnyúló pályázatban is sikeres volt. Ezen pályázatok témája több évre visszanyúló közös regionális és városunk történelmi értékeit célzó fejlesztési ötlet eredménye, a gyümölcsük napjainkban fog beérni. A kerékpár-közlekedés népszerűsítése és infrastruktúrájának fejlesztése felé is sikerült megtenni az első lépést. Úgy érzem, mindenképp a város hasznára válna, ha régiós szemléletet követve, a környező településekkel együttműködve városunk egy határon átnyúló európai területi társuláshoz csatlakozna, és ennek eredményeként további sikeres pályázatokat tudna megvalósítani. A város hatásköréhez tartozó közlekedési ügyekben is nagy szükség van további fejlesztésekre.

Több éven keresztül téma volt Érsekújvár rossz anyagi helyzete, vagyis, hogy az előző időszakban Gejza Pischinger rossz anyagi kondíciókkal adta át a várost. Rendeződött ez?

A jelenlegi városvezetésnek e téren sok pozitív eredményt sikerült elérnie. Az előző időszak harmadik évében a város költségvetése közel 1 millió euró többlettel zárt, aminek eredményeként szép számú infrastrukturális fejlesztést sikerült megvalósítani. Ugyancsak sikerült felszámolni a múlt időszak kedvezőtlen szerződéseit, melyek a komoly terhet jelentettek a város pénzügyi helyzetére.

Vadkerti Neszméri Csilla

Eredményes a magyar nemzetpolitika

A Nagymenyeren október 11-13-a között megtartott 8. Önkormányzati Szabadegyetemen a magyar kormányzat nemzetpolitikai sikereiről és célkitűzéseiről is szó esett. Szilágyi Péter, nemzetpolitikáért felelős miniszteri biztos szerint Magyarországon több olyan nemzetpolitikai program indult az elmúlt években, amely a szülőföldön való boldogulást kívánja segíteni.

Szilágyi Péter beszámolóját általános demográfiai értékeléssel kezdte, e szerint Magyarországon majdnem 10 millió magyar él, Erdélyben valamivel több mint 1,2 millió, a Felvidéken kevesebb mint fél millió, Vajdaságban több mint 260 ezer, Kárpátalján 141 ezer (ez csak tipp, ugyanis itt nem tartottak népszámlálást 2011-ben), Muravidéken négyezer, Burgenlandban tízezer, míg Észak-Baranya megyében majdnem tízezer magyar él, azaz majdnem 12 millió magyar él a Kárpát-medencében a 2011-es népszámlálási adatok szerint.

A nagyvilágban, diaszpórában egy 2018-as statisztika szerint nagyjából két és fél millió magyar, vagy olyan személy él, aki magyar származásúnak vallotta magát. A rendszerváltás előtt azokat a magyarokat, akik emigrációban éltek, megtagadták, pedig a diaszpóra magyarsága is szorosan kötődik az anyaországhoz, jelentette ki Szilágyi Péter.

A diaszpórában élő magyarok közül sajnos már sokan nem beszélnek magyarul. Az Amerikai Egyesült Államokban 1,4 millió magyar, vagy önmagát magyar származásnak valló személy él, akiknek csak a tíz százaléka tud magyarul. Kanadában az adatok szerint körülbelül 320 ezer magyar él, de kevesen beszélnek közülük magyarul.

A diaszpóra magyarsága is kötődik Magyarországhoz, 2010-ben több olyan programot is elindított a magyar kormányzat, amely segíti a nyugati magyar közösségeket annak érdekében, hogy megmaradjanak magyarnak. Azt is kiemelte Szilágyi Péter, hogy a diaszpóra magyarsága sok esetben a határon túli magyar területekről vándorolt ki új hazájába. Talán ennek is köszönhető az, hogy az ottani magyar szervezetek egyre szorosabb kapcsolatot keresnek a Kárpát-medencei magyar szervezetekkel, tehát határon túli magyar szervezetekkel is. Szilágyi Péter szerint világnemzetnek

számítunk, nagyjából tizenötmillió magyar él, a világ minden földrészén jelen vagyunk.

A nemzetpolitikáért felelős miniszteri biztos elmondta: az elmúlt időszak nemzetpolitikai eseményeit két időszakra kell osztani, az első a 2010-2014-es, a másik a 2014-2018-as időszak. A munka, ami a 2018-as választások után folytatódik még 2010-ben vette kezdetét. 2010 előtt a magyar nemzetpolitika nem volt ilyen magas szinten. Ettől az időponttól kiemelten, miniszterelnök-helyettesi szinten foglalkozik a kormányzat a nemzetpolitikával, valamint működik a nemzetpolitikai államtitkárság is, mellettük számtalan intézmény segíti ezt a szakpolitikát.

Alapdokumentumok elfogadása

A 2010-2014-es időszakban a kormányzat létrehozta azt a keretrendszert, amelynek köszönhetően működik a nemzetpolitika, elfogadtak több alapdokumentumot, például az új alaptörvényt, a Nemzeti összetartozás melletti tanúságtételről szóló törvényt, és az állampolgársági törvényt is. 2014-ben pedig elindult a rendszerszintűvé tétele a nemzetpolitikai támogatásoknak – mondta Szilágyi Péter.

Az elmúlt években növelni tudta a kormányzat a támogatások összegét és új célokat is megfogalmaztak, amelynek középpontjában a szülőföldön való boldogulás áll.

Az új nemzetpolitikai törekvések eredményeként mára több mint egymillió személlyel több a magyar állampolgár. Politikai okok miatt a felvidékiek nem nagyon élhetnek ezzel a joggal. De Szilágyi Péter bízik abban, hogy hamarosan megoldás születik erre a problémára. Az állampolgársági törvény elfogadása után a magyar választási törvény is módosult, aminek köszönhetően már nem lakhelyhez, hanem állampolgársághoz kötik a magyar választójogot, így a külföldön élő magyar állampolgárok is élhetnek szavazati jogukkal.

Az új kormány

2018-ban újra meghatározták a nemzetpolitikai feladatokat. A nemzetpolitikáért felelős miniszterelnök-helyettes munkáját a miniszterelnökség segíti, szervezeti értelemben a miniszterelnökséget vezető miniszter, Gulyás Gergely felügyelete alatt áll. Szakpolitikai értelemben a miniszterelnök általános helyettese, Semjén Zsolt hatáskörébe tartozik a nemzetpoli-

tika. A nemzetpolitikai államtitkárságot Potápi Árpád János államtitkár vezeti, aki 2014-től államtitkár. Az új struktúrában az államtitkár munkáját nem helyettes segíti, hanem biztosok. A 2018-as választások után felálló új rendszernek köszönhetően a nemzetpolitikai államtitkár munkáját a Kárpátaljáért felelős és a Kárpát-medencei óvodafejlesztési programért felelős miniszteri biztos, Grezsa István segíti, valamint a nemzetpolitikáért felelős miniszteri biztos, Szilágyi Péter. Wetzel Tamás az állampolgársági eljárások felügyeletéért felelős miniszteri biztos is a nemzetpolitikát segíti. Orbán Viktor miniszterelnök kérése volt, hogy az autonómia ügyekkel kiemelten foglalkozzon a kormányzat, ennek felelőse Szili Katalin, aki a Kárpát-medence magyarlakta régióit járva segíti az autonómiatörekvéseket.

A nemzetpolitikai támogatások ügyében az államtitkárság munkáját a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. felügyeli és folyósítja a támogatásokat, az Alapkezelőt Erdélyi Zalán Rudolf irányítja. Két szakmai intézmény is segíti a munkát, a Nemzetpolitikai Kutatóintézet tudományos munkát végez, vezetője Kántor Zoltán, míg a Magyarország Házát Csibi Krisztina irányítja.

Cél a szülőföldön boldogulás

A negyedik Orbán-kormány a nemzetpolitikai célokat három feladat köré csoportosította. Az első az identitás megőrzése és erősítése, a második a családok támogatása, a harmadik feladat a versenyképesség kialakítása, azaz a munka alapú társadalom támogatása, amely a szülőföldön boldogulást kívánja segíteni.

A fenti feladatok érdekében hirdették meg a külföldi magyar családok évét, amely a nemzetpolitikai államtitkárság tematikus éveinek folytatása. Az államtitkárság 2012 óta hirdet tematikus éveket, amelyek köré programokat, pályázatokat is szervez. Korábban meghirdették már az óvodások, kisiskolák, felsősök, szakközépiskolások évét is. 2014-től hirdetnek gazdasági jellegű tematikus évet, így például a fiatal vállalkozók évét, a családi vállalkozások évét. Ebbe a sorba tartozik bele az idek, a családok éve tematikus év is, amelyre 1 milliárd forintot fordított a magyar kormányzat.

A program keretében együttműködtek a magyar védőnők egyesületével, öt helyszínen háromszáz egészségügyi szakembert és szülőt vontak be a programba. A Hello Wood csapatával együttműködésben külföldi magyar fiatalok bevonásával kilenc helyszínen hoztak létre faipari ter-

mékekből játszótereket, pihenőhelyeket, amelyet a közösségnek ajánlottak fel.

Ötven Kárpát-medencei nagycsalád vett részt a Kolompos Tábortban, illetve 14-18 év közötti fiatalok Tokajban egy alkotótáborban. A családok éve programnak köszönhetően valósult meg a Kárpát-medencei gyermek egészségügyi prevenciós szakemberek képzése október elején és a Kárpát-medencei gyermekpszichológusok képzése október közepén.

Szilágyi Péter szerint a képzéseknek nemcsak az a célja, hogy ismertet és tudást szerezzenek az azokon résztvevők, hanem az is, hogy kapcsolatokat alakítsanak ki, együtt tudjanak dolgozni, kialakuljon a szakmai párbeszéd. A miniszteri biztos szerint szinte lehetetlen minden programot felsorolni, ami megvalósult, hiszen konferenciákat, szakmai találkozókat, gyermektáborok sokaságát szervezték meg az elmúlt időszakban.

A külföldi családok éve másik nagyon fontos eleme a „Pályázat külföldi magyar kisközösségek számára” elnevezésű pályázat, amelynek köszönhetően önkormányzatokat, civil szervezeteket, egyházi közösségeket és vállalkozásokat támogatnak. A pályázat célja, hogy családbarát tevékenységet tudjanak indítani a közösségek, vagy a meglévőket meg tudják tartani. A kiírás még október közepén megtörtént, a kormányzat a BGA-n keresztül 200 millió forintot oszt szét.

A gyermekek támogatása

Magyarország kormánya 2018. január 1-jétől a külföldön élő magyar állampolgároknak, illetve Kárpátalja és Felvidék esetében a Magyar Igazolványhoz kapcsolódóan bevezette a babakötvényt és az anyasági támogatást.

Ez minden olyan magyar állampolgárnak és Magyar Igazolvánnyal rendelkező gyermeknek jár, akinek az édesanyja azt igényli. Egyszeri 64 000 forintos támogatást ad az édesanyáknak a kormány, ikergyermekek esetében 85 500 forintot. Eddig 7500 igény érkezett Magyarország határain túlról.

Kiterjesztették a babakötvényt is, eddig 6 642 igény érkezett be (a szabadegyetem napjáig). A babakötvényt szintén igényelni kell, a Magyar Államkincstárba egy számlára érkezik a 42 500 forintos támogatás. Az államkincstárban vezetett számlák kamatja magasabb, mint a kommersz bankok kamatai, így a pénz ösz-

szege nagyobb arányban emelkedik, nem mellesleg a számlára bárki tehet be pénzt. Az összeg a gyermek 18 éveskorában vehető ki.

A családtámogatási rendszer további programokkal, segítséggel bővül, az államtitkárság kezdőcsomagot ad az anyasági támogatást igénylő családoknak, amelyben többek között babaápolási szerek, pelenka és magyarságcsomag is lesz – mondta Szilágyi Péter.

Versenyképesség, munkaalapú társadalom

A magyar kormány nemzetpolitikai célkitűzéseinek másik eleme a versenyképesség kialakítása, a munkaalapú társadalom megteremtése, ennek érdekében az államtitkárság a gazdasági jellegű tematikus évek irányába mozdult el. A témában egy kutatást is végeztek, amelyben arra keresték a választ: hogyan látják a vállalkozók, a diákok, a fiatalok, mi marasztalja őket szülőföldjükön, avagy miért hagyják azt el.

A felmérésből kiderült, hogy a családi vállalkozók, és azok, akiknek biztos állásuk van, tehát már biztos jövedelmük van, kisebb arányban hagynák el a szülőföldjüket, a megkérdezettek 76 százaléka nem menne külföldre. A fiatalok és diákok esetében a felmérés már rosszabb eredményt hozott, csak 25 százalékuk mondta azt, hogy nem hagyná el az otthonát.

A családi vállalkozások segítése érdekében hirdették meg 2018 elején a vállalkozásfejlesztési pályázatot, olyan vállalkozókat támogattak, amelyek családbarát környezetet teremtenek a munkavállalóknak, illetve családbarát szolgáltatásokat biztosítanak, így például, ha magyar gyakornokot alkalmaznak, vagy részt vesznek a szakképzős diákok gyakorlati képzésében. A programra 600 millió forintot fordítottak, 118 pályázót támogattak, ebből mintegy 145 millió forint értékben, 25 támogatás a Felvidékre érkezett.

A nemzetpolitikai államtitkárság három évvel ezelőtt kezdte építeni a Kárpát-medencei vállalkozók hálózatát. Minden régióból több tucatnyi vállalkozó található a hálózatban. 2018-ban a vállalkozók Mezőkövesden tartottak találkozót. Sikeres együttműködések alakultak ki a vállalkozók között. Szilágyi Péter szerint ezeknek a fiatal vállalkozóknak egyik

állam sem nyújtott még segítséget, hogy sikeres vállalkozókká váljanak. A magyar kormányzat az elsőként segít a fiatal vállalkozóknak, hogy megfelelő kapcsolati tőkét alakítsanak ki és sikeressé váljanak. Magyarország kormánya a 2019-es évre ismét gazdaságélénkítő csomagot pályázatot majd meg, sokkal nagyobb keretösszeggel, mint tette 2016-ban – mondta el Szilágyi Péter. 2019-re 50 milliárd forintot különített el a kormányzat erre a programra, amelyre a Kárpát-medence minden régiójából pályázhatnak majd. 2018 nyaráig 33 194 nyertes pályázó részesült támogatásban a gazdaságélénkítő csomagnak köszönhetően, összesen 48 milliárd forintot fizettek ki eddig ebben a programban.

A tematikus évek közül fontos kiemelni, hogy a szakképzés éve után is támogatják a magyar szakképzést. Az elmúlt időszakban 119 tanműhelyt sikerült felújítani, a Felvidéken hetvenmillió forintból két iskolában tudtak fejlesztést finanszírozni.

Óvodafejlesztés, ifjúsági programok a jövőért

Továbbra is működik a magyar oktatásért és kultúráért program, a pályázatokat a Bethlen Gábor Alap írja ki. 2010 óta nagyjából 5000 intézményt támogattak, köztünk számos felvidéki közösséget és programot is. 2019-re 1,1 milliárd forintot különítettek el erre a programra.

2016 óta külön keretet határoztak meg az ifjúsági programok megvalósítására, ezidáig 300 szervezet kapott ebből a keretből támogatást, összesen 190 millió forintot osztottak szét. Fontos a nemzetpolitikai támogatások között megemlíteni a testvértelepülési kapcsolatok támogatását is. Erre az anyaországi település adhat be pályázatot, 2019-ben 250 millió forintot pályáztak meg.

A Kárpát-medencei óvodafejlesztési programban 150 új óvodát vagy bölcsődét építenek, ebből három már elkészült, 11 új intézmény alapkövét már letették, 400 intézmény újul meg, 2 óvodai sportpálya létesült és nagyon sok magyar sarok is átadásra került.

Fontos nemzetpolitikai program még a Petőfi Sándor Program, amely a szórványterületek magyarságát kívánja segíteni. 2015 óta 150 ösztöndíjas teljesített szolgálatot, a mostani időszakban 74 fiatal segíti valamelyik szórvány közösséget. A Felvidéken 14 ösztöndíjas dolgozik.

A diaszpóra magyarságát segítő Kőrösi Csoma Sándor Program már 2013-ban elindult. Idén 142 fiatal teljesít szolgálatot, egyébként már 400 ösztöndíjas dolgozott ebben a programban.

Történelmi személyiségekkel az identitás erősítéséért

2018-ra a nemzetpolitikai államtitkárság meghirdette a Mátyás Király Emlékévet. Első alkalommal 2016-ban hirdettek emlékét, akkor Márton Áron munkásságára irányították így a figyelmet, majd 2017-ben Szent László nagysága előtt tisztelgett a magyarság. Az emlékévhöz kapcsolódóan iskolai vetélkedőket szerveznek, előadásokat és kiállításokat tartanak. A Mátyás Király Emlékévre elkészült kiállítási anyag, amelyet a Magyarság Háza gondoz, még igényelhető.

A diaszpóra magyarságát is több programmal támogatja a magyar kormányzat, ennek köszönhetően 212 hétvégi iskola működik, ahova a szülők és pedagógusok néha több száz kilométert utaznak. A diaszpóra számára kiírt 200 milliós összegre azonban csak 100 millió forintnyi pályázat érkezett be.

E mellett elindult a magyar kormány támogatásával a Rákóczi Szövetség diaszpóra programja is, aminek köszönhetően már 1000 fiatal látogatott el a Kárpát-medencébe. A programot úgy állítják össze, hogy Budapesten és a magyarországi vidéki régiókon kívül a határon túlra szakadt területeket is meglátogassák a diaszpórában élők. Egy izraeli csoport például ellátogatott Alsóbodokra, Esterházy János sírházhoz is, ahol Molnár Imre tartott előadást a mártír politikusról.

Szilágyi Péter megemlítette még a nemzetpolitikai programok közül a Szász Pál ösztöndíjat is, amit magyar nemzetiségű joghallgatónak írnak ki 2012 óta. A diákok vagy egyéves képzésben, vagy nyári képzésen vehetnek részt.

Nemzeti Kisebbségvédelmi Kezdeményezés

A magyar nemzetpolitika nagy sikere a FÜEN és az RMDSZ által indított Nemzeti Kisebbségvédelmi Kezdeményezés, amely Minority SafePack néven vált ismertté. A petíciós ívet 1,13 millió európai polgár írta alá. A Kárpát-medencében 870 ezer aláírás gyűlt össze. Magyarországon kívül még tíz ország teljesítette a megszabott kvótát, Bulgária,

Dánia, Horvátország, Olaszország, Litvánia, Lettország, Spanyolország, Románia, Szlovénia és Szlovákia.

Az aláírásgyűjtés eredményessége a magyarság sikere, a FÜEN azonban még nem nyújtotta be az aláírásokat, így nem tudni, hogyan reagál majd arra az Európai Bizottság.

A magyar nemzetpolitika fontos eleme a magyar-magyar párbeszéd két fóruma, a Magyar Állandó Értekezlet (MÁÉRT) és a Diaszpóra Tanács. A MÁÉRTon a Kárpát-medencei magyar politikai pártok, az anyaországi országgyűlésben frakcióval rendelkező pártok és a kormányzat képviselői vesznek részt. A Diaszpóra Tanács ülésére a világszerte működő magyar szervezetek képviselői kapnak meghívást.

A magyar kormány nemzetpolitikai programjai nagymértékben támogatják a külhonban élő magyarságot. Sajnálatos módon az utódállamok nem támogatják ilyen mértékben a magyar nemzeti kisebbséget. Szilágyi Péter kiemelte: reméli, mindenki érzi, hogy a magyar kormányzat a határon túli magyarság mellett áll és támogatja a szülőföldön maradáást.

A választások tétje

Az Önkormányzati Szabadegyetemre a választások előtt került sor. Ennek ellenére úgy gondoljuk, Menyhárt József, a Magyar Közösség Pártja elnöke előadásából is megosztunk az olvasókkal pár gondolatot. Az MKP elnöke első-

sorban az MKP szemszögéből beszélt az önkormányzati választások tétjéről. Menyhárt József előadása elején Őry Péter egyik gondolatát idézte, amit a 2010-es önkormányzati választások után mondott: „A polgárok egyre inkább érzik, hogy a demokrácia pillérei az országban a helyi önkormányzatok, és ezt jó tudni.”

Akik az önkormányzatiságban dolgoznak, azok tudják, hogy valóban ott kezdődik a demokrácia, ahol azt megteremtjük. 2010-ben az MKP-nak 129 önálló polgármestere volt. A 2014-es választások után 107 önálló polgármester és 1171 képviselő dolgozott az MKP színeiben az önkormányzatokban.

Ha a számadatokat nézzük, azt láthatjuk, hogy kevesebben indulnak a Magyar Közösség Pártja színeiben. Menyhárt József szerint azonban ezt nem kell leépülésként kezelni, értelmezzük ezt inkább úgy: a kevesebből kell többet kihozni. Az a cél, hogy ne legyen kevesebb polgármestere az MKP-nak, mint az előző ciklusban volt.

309 induló polgármesterjelölttel vágott neki az MKP a 2018-as választásoknak, négy évvel ezelőtt 343, míg nyolc éve 345 jelölt indult a polgármesteri székért az MKP színeiben.

Menyhárt József szerint nagyon sokan indulnak függetlenként, de az MKP, illetve más pártok támogatását is kérve. Négy évvel ezelőtt 2356, míg a 2018-as választáson 2232 jelölt mértette meg magát

az MKP színeiben a képviselői posztért. Koalícióba is voltak jelöltjei a pártnak, az idén 25 személy indult olyan koalícióban, amelynek az MKP is részese, négy évvel ezelőtt még 114 politikus mértette meg magát koalíciós jelöltként.

A cél a törvényhozás

Az anyaország támogatása nélkül nagyon nehezen tudnánk megtartani a magyarságunkat. Ezért Menyhárt József megköszönte a magyar állam segítségét. „Ha nincs az anyaország, akkor nincs a mi közösségünk olyan kondícióban, amiben van. Ezen viszont változtatni kell, ugyanis részvételünk szlovák törvényhozásban elengedhetetlen, és azt gondolom, hogy az anyaország is azt várja, hogy méltó politikai képviseletünk legyen, itt Szlovákiában, a szlovák törvényhozásban” – mondta Menyhárt József. Majd hozzátette: küzdenünk kell ezért, azt kell kérnünk, ami jár, nem szabad megelégednünk azzal, amit adnak. Ezért is fontos a helyi választásokon való részvétel, ugyanis a régiókban dől el, mennyire van ereje és meghatározó hangja a magyar pártnak.

Menyhárt szerint jól látható, hogy a szlovák jobboldal a megyei választásokon több helyütt sikereket ért el a kormánykoalícióval és a kormány legnagyobb pártjával szemben. A jobboldali pártok is érzik, hogy fontos a régiókban lévő jelenlét, az MKP-nak és a felvidéki magyarságnak is fontos, hogy jelen legyen a településeken.

Neszméri Tünde

Óvodafejlesztések a jövőnkért

Az anyanyelvű óvodai nevelés a Kárpát-medencei és a felvidéki magyarság szempontjából létkérdés, ezért az anyaország támogatja Kárpát-medence magyar óvodáit. A szlovák állam ugyan időnként ír ki pályázatokat óvodák felújítására, bővítésére, de a déli országrészben lévő önkormányzatok, amelyek magyar nevelésű intézmények felújítására pályáznak, sajnálatos módon, ritkán járnak sikerrel. Ezért is kiemelten fontos, hogy az anyaország támogatja a magyar nevelési nyelvű óvodák felújítását, bővítését, vagy újak megépítését.

Mielőtt Grezsa István, óvodafejlesztésért felelős miniszteri biztos bemutatta az óvodafejlesztési program eredményeit, Öry Péter, a Pro Civis Polgári Társulás elnöke az általuk készített felmérés eredményét ismertette.

Szlovákiában nem jártak sikerrel a pályázók

Öry Péter adatösszegezés alapján az óvodafejlesztésekre és bővítésekre szlovák kormány által kiírt pályázatok sikerességét mutatta be, amely sajnálatos módon nagyon alacsony arányt mutat. A felmérésben a szlovák Környezetvédelmi Minisztériumhoz tartozó Környezetvédelmi Alap támogatási programját, a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Miniszté-

rium és a magyar állam által kiírt Kárpát-medencei Óvodafejlesztési Program eredményeit hasonlította össze.

A Környezetvédelmi Alaphoz óvodafejlesztésekre országosan 196 pályázat érkezett be, 27 magyar óvodára megírt kérelem volt, ebből a pályázatból 25 kérelmet ítélték támogatásra méltónak, feltűnő, hogy Nyitra megyéből, ahol számarányában a legtöbb magyar él, egy pályázat sem lett sikeres.

A Földművelésügyi Minisztérium által kiírt pályázatra 326 projekt érkezett be, 16 magyar óvodára megírt pályázat volt, összesen 152 önkormányzat nyert, ebből 9 volt magyar. Feltűnő, hogy Kassa és Besztercebánya megyéből alig küldtek be

kérelmet erre a felhívásra, amin egyébként Öry Péter nem csodálkozik, hiszen gyakorló polgármesterként tudja, hogy a sok sikertelen kísérlet elveszi a pályázattól az potenciális igénylők kedvét.

A kész tervdokumentációknak köszönhetően a magyar állam felhívására a magyar óvodák felújítására kiírt pályázatra az önkormányzatok szinte azonnal tudtak reagálni. A Kárpát-medencei Óvodafejlesztési Programnak köszönhetően, a 2017-es, azaz első ütemből 57 óvoda újult meg. Sajnálatos, hogy a Szlovák Köztársaság adófizető polgáraiként a szlovák pályázati rendszerekben alig jutnak támogatáshoz a dél-szlovákiai régiók önkormányzatai.

Öry Péter kitért arra is, sajnálatos módon sokszor olvasni a sajtóban olyan nyilatkozatokat néhány szlovákiai politikustól, mely szerint az anyaországi támogatások elfecséreltek és feleslegesek, pedig az óvodafejlesztési program is bizonyíték arra, igenis jó helyre kerülnek a támogatások. Ezért Öry Péter megköszönte a magyar kormány anyagi támogatását.

Majd átadta a szót Grezsa István kormánybiztosnak.

A cél: hatvanezer magyar óvodás

A kormánybiztos elmondta: 1641 magyar óvodai-bölcsődei intézmény van a Kárpát-medencében, 47 181 óvodás volt a 2017-es adatok szerint a múlt tanévben. Az óvodaprogram fő célja, hogy ezt a létszámot 60 000 főre növelje. Grezsa István kiemelte: tisztában van vele, hogy fogy a magyarság lélekszáma, valamint nagyon sokan elköltöznek nyugatra a jobb megélhetési lehetőségek miatt, mégis az a célja a magyar kormánynak, hogy több legyen a magyar óvodás. Grezsa István szerint még mindig nagyon sokan íratják a többségi nemzet nyelvén nevelő óvodába gyermekeiket. Illetve nagyon sok a vegyes házasságban született gyermek is, és az ilyen családokból is elsősorban az államnyelvű intézményeket választják a szülők, őket is meg lehetne szólítani, hogy a gyermeknek válasszák a magyar óvodát.

Ha a Kárpát-medence óvodáit megnézzük, azt látjuk, hogy a keleti felén, Kárpátalján, Erdélyben, Székelyföldön az infrastruktúra és a szakmai kompetencia fejlesztése együttesen szükséges. Míg a nyugati részen, Horvátországban, Muravidéken inkább a szakmai kompetenciákat kell fejleszteni. A Felvidéken kissé vegyes képet látunk, hiszen más helyzetben vannak a Pozsony környéki óvodák, mint a keleti országrészben lévő intézmények – mondta Grezsa István.

Az óvodáskor meghatározza a gyermek jövőjét

8 831 felvidéki gyermek jár magyar óvodába, itt is fontos lenne, hogy a kapacitásokat növeljék – véli a miniszteri biztos. Grezsa szerint nagyon fontos az óvodai korban a nevelés, hiszen ebben a korban nagyon sok képesség, készség fejlődik ki, olyanok, amelyek a gyermek életét a későbbiekben is meghatározzák. Másrészt azért fontos az óvodai létszámok növelése, mert valószínűsíthetően magyar nevelési nyelvű óvodából magyar iskolába íratják a szülők gyermeküket.

Az elmúlt másfél év tapasztalata azt mutatja, hogy emelkedett a magyar óvodába beíratott gyermekek száma, hogy pontosan mennyivel, az később, a statisztikák elkészülte után derül ki. Az óvodai program sikeréhez a partnerek is hozzájárulnak, ezért Grezsa István köszönetet mon-

dott a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetségének, a református-keresztyény egyháznak és a Magyar Közösség Pártjának, hogy időnként heroikus munkával gyűjtik be a szükséges adatokat, amelyek szükségesek.

A program egyik célja, hogy minél több gyermek látogasson magyar intézményt. Sajnos, még mindig megvan az a tévképzet, hogy jobban érvényesül majd a gyermek, ha államnyelvi intézményt látogat. Ez az érv nem állja meg a helyét szakmailag. Minden kutatás azt mutatja, hogy az anyanyelven tanulás a legjobb megoldás a gyermekek számára. A legfrissebb kutatások arra is rávilágítottak, sok esetben nem a nevelés nyelve az elsődleges szempont, ami az intézmény választást befolyásolja, hanem az óvónéni személye, az intézmény biztonsága is. Míg az iskola esetében az első a biztonság, második az oktatás nyelve.

Pozitív diszkrimináció

Ki kell hangsúlyozni, hogy az óvodafejlesztési program keretösszegének elosztásánál a Felvidék pozitív diszkriminációban részesült, éppen azért, mert olyan mértékű tartalék kapacitások vannak, ami a magyar óvodai rendszert illeti. A források egyharmada, 11,5 milliárd forintos támogatási csomag érkezett ide a 38,5 milliárdos összköltségvetésű programból. Az óvodafejlesztési programban eddig 33 milliárd forintot szerződtek le, a Felvidéken a református egyházzal szemben van még „adóssága” ezen a téren a magyar kormánynak, de Grezsa bízik abban, hogy az idei évben ezt is sikerül megol-

dani. 4 új óvodát már átadtak. Az új intézmények építése nehezebben megy, hiszen nagyon sok a bürokratikus akadály. Tizenegy óvoda ünnepélyes alapkövetétele már megtörtént. A legtöbb új intézmény egyházi alapítású lesz. Négy új sportpályát adtak át, ez nagyon közkedvelt kiegészítő elem. 87 felújított intézmény valósult meg, a többi óvoda épületén még dolgoznak. 1664 Magyar Sarok, 5 szakmai konferencia valósult meg.

Amikor meghirdették a programot nem gondolták, hogy ilyen nagy hozzáférési különbségek vannak az óvodák szintjén, a bölcsődék szintjén pedig még nagyobbak, hiszen a nagyvárosokat leszámítva alig van bölcsőde a Felvidéken, míg Magyarországon tulajdonképpen mindenki számára elérhetőek a bölcsődék. Ezért a második ütemből több helyütt építenek bölcsődét is, főleg Erdélyen és a Felvidéken is. A program folytatásaként egy Kárpát-medencei bölcsődefejlesztési programban és egy kisiskola-felújítási programban gondolkodnánk, de ez még a jövő zenéje – mondta Grezsa István.

Legalább ilyen fontos a programhoz társított módszertani csomag és a Magyar sarok, a játszósarok, amelyet a Kárpát-medence minden régiójába eljuttattak. A felújítások mellett Grezsa István szerint fontos az óvodapedagógiai fejlesztési program is, ebben a Rákóczi Szövetség is a partnere a magyar kormánynak. Több képzést is szerveznek, hogy az óvoda pedagógusok szakmailag fejlődjenek, vagy olyan segítséget tudjanak nyújtani, ami elengedhetetlen, ilyen például a logopédia, hiszen nagyon sok régióban nincs magyar szakemberek, de a beszédfejlődés elengedhetetlenül fontos. Gondolkoznak a digitális módszerek bevezetésén, az óvodakutatási program eredménye egy adatbázis kiépítése volt, amely a jövőben nagy segítség lehet.

A módszertani csomag összeállításánál a pedagógus szövetségek segítettek, amiért Grezsa István szintén köszönetet mondott.

Grezsa István befejezésül elmondta: elkészült a harmadik program, amely valószínűleg még novemberben a kormány elé kerül. Ebben reményei szerint további forrásokkal egészül majd ki az óvodafejlesztési program, amelyet a magyar óvodák fejlesztésére és a hálózat kiszélesítésére fordíthatnak.

A szülőföldön maradás segítése

Vitézné Deák Katalin, Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. határon túli támogatásokért felelős támogatásfinanszírozási igazgatója a határon túli támogatásokról tájékoztatta a Nagymegyeren megtartott Önkormányzati Szabadegyetem résztvevőit.

A Bethlen Gábor Alapot (BGA) az országgyűlés 2010-ben hozta létre, CLXXXII.-sz. törvénnyel, működési formája nonprofit gazdasági társaság, az alapító a magyar állam, a tulajdonosi jogokat a magyar állam, a szakmai felügyeletet a miniszterelnökség nemzetpolitikai államtitkársága gyakorolja. A döntéseket egy bizottság hozza meg – kezdte ismertetőjét Vitézné Deák Katalin.

A BGA célja támogatások nyújtása a külföldi magyarság szülőföldjén történő boldogulásának elősegítése és kultúrájának megőrzése érdekében. A BGA-hoz tartozik a Magyarság Háza és a Nemzetpolitikai Kutatóintézet is.

A Magyarság Háza minden magyar összetartozását jelképező intézmény. Célja többek között a magyar közösségek közötti kapcsolatok erősítése, a

magyarság értékmegőrző képességének segítése. Nemzetpolitikai Kutatóintézet a támogatásokkal kapcsolatos kutatásokat végez, ezzel segítve a BGA munkáját.

2018. szeptember 1-jétől a BGA kezeli az anyaországi egyházi támogatásokat is – mondta el Vitézné Deák Katalin. Ennek köszönhetően az Alap költségvetése is megemelkedett, így már éves szinten nagyjából 50 milliárd forintot osztanak szét.

A támogatások körét négy csoportba lehet osztani: normatív támogatásokon, nyílt pályázati rendszeren, meghívásos pályázaton és egyedi kérelmeken keresztül adnak támogatásokat. A meghívásos pályázatok közé tartozik többek között az óvodafejlesztési program, valamint a kárpátaljai magyar kultúrára és oktatásra kiírt program is.

A normatív támogatások közé a szülőföldön magyarul program tartozik, amely tulajdonképpen az oktatási-nevelési támogatások köre. Ezt minden magyar tannyelvű iskolát látogató

gyermek után igényelheti a szülő. A támogatás nem automatikusan jár, kérelmezni kell azt, de az a pályázó, aki megfelel a kritériumoknak és jól tölti ki az űrlapot, biztosan megkapja a 22400 forintos támogatást. Ebben a programban nagyjából ötmilliárd forintot osztnak szét, az idei évben 234 415 tanuló kapott támogatást, ebből 44 294 gyermek a Felvidéken. A BGA partnere ennél a programnál a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetsége.

A normatív támogatások körébe tartozik a „Kárpátaljai szociális programok” elnevezésű pályázat, amivel a magyar intézményekben és az egészségügyben dolgozó kárpátaljai magyarokat kívánják támogatni, hogy szülőföldjükön boldogulhassanak.

A nyílt pályázatok közé tartozik „A magyar kultúráért és oktatásért” pályázatok, amelyet két szinten hirdettek meg. A központi pályázati rendszerből magasabb összegű támogatásokat nyújtanak a magyar kultúra és oktatás támogatására. A teljes támogatási keretösszeg 726 millió forint, amiből

1148 szervezetet támogattak, 206 felvidéki nyertes pályázó volt 2018-ban. A regionális pályázati felhívásokból kisebb projekteket támogatnak, ebből a keretből 92 millió forintot osztnak szét a felvidéki civil szervezetek között, a 2018-as pályázati rendszerből 504 pályázatot támogattak – mondta el Vitézné Deák Katalin. Amennyiben valakinek kérdése van, tanácsra van szüksége, akkor a komáromi regionális irodát keresse – tette hozzá az igazgató.

A magyar kultúráért és oktatásért című pályázat célja a magyar közösséget szolgáló kulturális, oktatási és kutatási programok támogatása. A magyar közösség céljait szolgáló írott és elektronikus média, könyvkiadás támogatása, civil szervezetek, illetve egyház, belső egyházi jogi személyek által fenntartott oktatási, gyermekjóléti, kulturális és szociális intézmények működésének, valamint a magyar közösség céljait szolgáló fejlesztések és ingatlan-beruházások támogatása.

A testvértelepülési együttműködések és programok című pályázati felhívás célja, hogy támogassák az anyaországi településeket, hogy legalább egy határon túli településsel alakítsanak ki együttműködési kapcsolatot. A teljes támogatási összeg 250 millió forint volt az előző évben, 263 magyarországi önkormányzat nyert el támogatást, 92 felvidéki magyar település is érintett volt – mondta el határon túli támogatásokért felelős támogatásfinanszírozási igazgató. A pályázatot az anyaországi önkormányzat adja be.

Az ifjúsági közösségeket is támogatja a BGA, a felhívás teljes keretösszege 200 millió forint. A magyar fiatalokat támogatja a Szász Pál tanulmányi ösztöndíj is, amelyet fiatal jogászoknak, jogász hallgatónak írnak ki. Ösztöndíj formájában kapják meg a diákok. Harminc főre szokták meghirdetni, jelenleg 24 ösztöndíjas van ebben a programban. A Felvidékre 6-7 ösztöndíjas jut. Az a célja a programnak, hogy a joghallgatók megismerhessék a magyar jogi nyelvet is.

A BGA a tavalyi évben is írt ki családbarát vállalkozásoknak támogatást, az idei évben annyi változás történt, hogy mivel 2018 a családok éve, azt kéri, vállaljanak be egy családbarát tevékenységet, szolgáltatást, illetve pró-

báljanak meg fiatal pályakezdő munkatársat alkalmazni a vállalkozások. A tavalyi évben ebben a programban 25 felvidéki pályázó nyert. A pályázatot 550 millió forinttal hirdették meg tavaly, amit közel százezer forinttal megemeltek.

A diaszpórában élő magyar szervezetek számára kiírt pályázat új program volt. Legutóbb százmillió forintot osztottak ki pályázat útján a diaszpóra magyar szervezetei között.

Fontos programfelhívás volt az első világháború történelmi emlékeit őrző emlékművek felújítása, ezt a tavalyi évben kiírták, az idei évben már nem. 123 millió forintot osztottak szét 98 nyertes pályázó között.

A Kárpát-medencei óvodafejlesztési programot szintén a BGA hirdette meg. 2016-ban indult, ezek meghívásos és egyedi pályázatok voltak. 2017-ben Szlovákiába 1,5 milliárd forint támogatás érkezett, 57 pályázó nyert. A program tovább folytatódik. 2018-ban ismét meghívásos formában írták ki a pályázatot, 60 település kapott meghívást.

Egyedi támogatásokat is lehet kérni, a nemzetpolitikai államtitkárság készíti el a beadott igény alapján a javaslatát, és küldi azt tovább a Bethlen Gábor Alapnak. Gyakorlatilag oktatási intézmények, kulturális támogatások, közösségépítő tevékenyegyek is támogathatók ebből a programból. Felvidék esetében 2018-ban 97 egyedi támogatást ítél el a bizottság.

A Bethlen Gábor Alapon keresztül nyújt támogatást a kiemelt jelentőségű magyar intézményeknek a magyar kormányzat. A nemzeti jelentőségű intézmények listáját a MÁÉRT iránymutatásai alapján választják ki, 2018-ban összesen 81 intézményt és 12 programot ítél nemzeti jelentőségűnek a szakmai bizottság. A Felvidéken 19 ilyen intézmény van, többek között a Pro Civis Polgári Társulás is, amely megszervezte az Önkormányzati Szabadegyetemet, amiért Öry Péter, a szervezet elnöke köszönetet mondott Vitézné Deák Katalinnak előadása után, hiszen e nélkül nem tudnának a magyar önkormányzatokkal ilyen intenzíven foglalkozni.

Határon átnyúló pályázatok – régiós együttműködések

Az október 11-13-án megtartott 8. Önkormányzati Szabadegyetemen a határon átnyúló pályázatokról is szó esett. A magyar-szlovák határon átnyúló pályázatokról Berényi József, Nagyszombat megye alelnöke és Vasi Emma, a Rába-Duna-Vág Európai Társulás igazgatója adott elő.

Az Európai Unió által megfogalmazott célkitűzésnek köszönhetően hozták létre 2011-ben a Rába-Duna-Vág Európai Területi Társulást, Nagyszombat megye Komárom-Esztergom megye és Győr-Moson-Sopron megye önkormányzatával, ehhez csatlakozott később Pozsony megye és Pest megye. Berényi József Nagyszombat megyei alelnök szerint jelen pillanatban intézményileg és perszónálisan jól működik a társulás.

Nyitra megye nem tagja az eurorégióknak, mert Pest megyével önálló európai területi társulást kívánt létrehozni. Ennek valószínűleg az az oka, hogy a határon átnyúló alapok kezelését egy eurorégió szokta megkapni. Kialakult így egy versengés, ami a Rába-Duna-Vág Európai Területi Társulás javára dőlt el. A program irányítóhatósága Magyarországon található, korábban Szlovákiában volt, de mivel a szlovák kormány nem tudta

megfelelően kezelni a kérdést, elvették az irányítást és átkerült az Magyarországra – mondta Berényi József.

A Kisprojekt Alap programnak része Nyitra megye is, az eurorégióknak ugyan nem tagja, de a megyében székelő civil szervezetek és önkormányzatok is nyújthatnak be pályázatot. A pályázat feltétele, hogy Komárom-Esztergom megye, Győr-Moson-Sopron megye vagy Pest megye területéről találjon partnert magának a szlovákiai pályázó. Tehát a pályázatokhoz a programterületről kell partnert találni.

A keleti területben a Besztercebánya és Kassa megyei települések is adhatnak be pályázatot, ők Borsod-Abaúj-Zemplén megyei, Heves megyei, Nógrád megye vagy Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei partnerekkel közösen tehetik ezt. A Via Carpathia EGTC kezeli a Kassa és

Besztercebánya megyei alapot. Ugyan két eurorégióról van szó, de a pályázati témák ugyanazok és az intézményi háttér is. Az irányító hatóság a Külgazdasági és Külügyminisztérium, a nemzeti hatóság nálunk a mezőgazdasági és vidékfejlesztési minisztérium, amelynek van egy közös titkársága. Van egy bizottság, amelynek munkájában a megyék elnökei, illetve delegálás alapján az alelnökei vesznek részt, illetve az illetékes minisztériumok – mondta előadásában Berényi József.

A kis programnak más az intézményi háttere, a Nagyszombati kerületi önkormányzat ellenőrzi majd a Magyarországon regisztrált sikeres pályázatok pénzügyi csatornáit, míg a szlovákiai regisztrációjú pályázókat a Széchenyi Program Iroda ellenőrzi. Egy monitoring bizottság dönt a pályázatok odaítéléséről, amelyben hat megye és két minisztérium képviselteti magát. Pozsony megyéből Ožvald Erzsébet, Nyitra megyéből Csenger Tibor, Nagyszombat megyéből pedig Berényi József a tagja a monitor bizottságnak.

A pénzügyi csomag megszerzéséhez közös akcióttervet kellett készíteni a hat megyének. Ezt fejlesztési dokumentumok alapján készítették el. A pályázók számára elérhetőek a stratégiai dokumentumok a www.rdvegtc.eu honlapon. Itt találhatóak meg az űrlapok és feltételek is.

Két prioritási tengelyt fogalmazott meg az Európai Unió, az egyes tengely a **Természet és kultúra**. Nem jelenik meg a program címében, de ide tartozik a sport is. Ennek célja a határterület vonzerejének fokozása. A negyedik prioritási tengely a **Közintézmények és a határtérségben élő emberek határon átnyúló együttműködésének javítása**. Ennek specifikus célja a határon átnyúló intézményközi együttműködés szintjének javítása és az állampolgárok közötti határon átnyúló együttműködés kiszélesítése. Ezek a települések, civil szervezetek (polgári társulások) együttműködésére irányulnak. Ez a program elsősorban ún. soft pályázat, tehát társadalmi, közösségi találkozókat, fesztiválok megszervezésére is pályázhatnak. A kettes és hármas tengelynek nincsen kispályázati alapja, ezért nem szerepel a kiírásban sem.

A **Természet és kultúra** témakör keretében támogatható tevékenységek az alábbiak: A kulturális örökség népszerűsítése: Közös kiállítások és kísérelő rendezvények szervezése. Közös vásárok szervezése a helyi termékek népszerűsítése érdekében. Oktatási programok szervezése kézművesek számára. Azoknak a vallási emlékhelyeknek a megőrzése és megújítása, amelyek a kulturális örökség részét képezik. Zarándokutak kijelölése, kialakítása. Közös zarándokutak szervezése. Közös fesztiválok szervezése. Amfiteátrumok és azok környezetének építése vagy felújítása. Közös színházi alkotások előkészítése és bemutatása. Határon átnyúló kulturális együttesek létrehozása, például: színház, zenei együttes, tánc együttes. A programterületen meglévő oktatási intézmények együttműködése a zene vagy a tánc területén. Tehetségkutató programok támogatása. Kulturális rendezvények szervezése az UNESCO testvérvárosok között. Dokumentumok digitalizálása könyvtárak számára.

A **Közintézmények és a határtérségben élő emberek határon átnyúló együttműködésének javítása** tengelyben az alábbi specifikus célokat

fogalmazták meg: Állampolgárok közötti határon átnyúló együttműködések szélesítése és élénk tapasztalatcsere. Szervezetek közötti együttműködési kapacitás fejlesztése, valamint a határon átnyúló tevékenységek iránti érdeklődés növelése. Kölcsönös megértés javítására, valamint a régióban élő etnikai csoportok közeledésére irányuló tevékenységek. Hosszú távú intézményközi együttműködések számának növelése. Határon átnyúló tevékenységekben való magas szintű társadalmi szerepvállalás. Fenntartható határon átnyúló rendezvények és tevékenységek számának növelése, valamint a kétnyelvűség szintjének javítása.

A megpályázható összeg az első tengelyben 324 ezer euró, a negyedikben 4 millió euró. A pályázóknak 15 százalékos önrészt kell felmutatniuk. A pályázatok minimum összege 20.000€, maximum összege 50.000€ lehet.

A Via Carpatia Európai Területi Együttműködési Csoportosulás a pályázat első ütemét lezárta – mondta Berényi József, valószínűleg hamarosan kiírják a második kört. A Rába-Duna-Vág Európai Területi Társulás később írta ki a pályázatokat, és a monitoring bizottság döntése értelmében az első körben csak a teljes összeg húsz százalékát lehet megpályázni. A második felhívás január-februárban lesz esedékes, akkor lesz

a fennmaradó nyolcvan százalékra kiírva a pályázat.

Vasi Emma, a Rába-Duna-Vág Európai Társulás igazgatója a Kisprojekt Alapból elnyert pályázatok eredményeit mutatta be, a múltban ilyen pályázatokból számos kulturális rendezvény megvalósult. Érdekes pályázat volt a Magyar Golyóssportok Szövetségének pályázata – amelyből golyójátékok köré szervezett események szerveztek meg. A Balassi Bálint Megyei Könyvtár és Közművelődési Intézet a XIV. Nógrádi Nemzetközi Folklor és Konyhaművészeti Fesztivál 26 eseményére nyert támogatást. A Miskolci Nemzeti Színház közös színházi előadásra nyert forrást. Egy kassai középiskola bentlakásos diákcseré lehetőségére nyert pályázatot. Fotókiállításra, táborokra, közös tudásmegosztó platformra is nyertek el pályázatot a múltban.

Egy magyarországi és egy szlovákiai partnernek kell lennie a pályázatához, mindkét félnek ki kell dolgoznia a költségvetését, amit be kell tartani. Valamennyi tevékenységnek határon átnyúló jellegűnek kell lennie. A döntési folyamat Vasi Emma szerint gyorsan lezárul majd, januárban már szerződnie szeretnének a győztesekkel. Tavasszal pedig szeretnék kiírni a Kisprojektek második ütemét is. Az első ütem november elején zárult.

NT

Száz év kisebbségben

„Száz év számbeli kisebbségben” címmel két előadást hallottak a 8. Önkormányzati Szabadegyetem résztvevői Nagymenyeren október közepén. Kovács László történelemtanár Csehszlovákia megalakulásáról, Öllős László politológus a modern nemzeteszmé kialakulásáról adott elő, véleménye szerint a szlovákiai magyarság problémáira az önrendelkezés kialakítása lehet a megoldás.

Jogi aktus

Prágában 1918. október 28-án bejelentették, deklarálták egy állam megalakulását – mondta el Kovács László, aki azt is kifejtette: nem véletlenül használta a bejelentették kifejezést, hiszen Csehszlovákia nem szerves fejlődés által jött létre, mint általában az országok, hanem egyfajta politikai akarat megnyilvánulásaként.

Az október 28-ai esemény ugyan politikai-jogi aktus volt Kovács László szerint, de voltak előzményei. Az előzmények között említhető az a politikai irányvonal, amely a kettős monarchia 1867-es megalakulásakor már létezett a cseh politikai közvéleményben, ők a dualizmust, azaz a hármas szövetséget szorgalmazták elősorban. Mivel ez 1867-ben nem sikerült, megerősödött a cseh politikában Csehország függetlenedésére való törekvés a monarchián belül. Ez a politikai irányvonal az első világháború kitörésekor elég erős volt. Az 1911-es választásokon az Osztrák Szövetségi Gyűlésbe többek között Masarykot is beválasztották. A cseh politikusok, köztük Masaryk is a háború kitörésekor emigráltak, ekkor vetették fel először nyilvánosan a köztársaság megalakításának gondolatát, ekkor még nem a csehszlovák, hanem csak egy független cseh állam létrejöttének a gondolata merül fel.

A monarchián belüli Csehország gondolata

1915-ben a brit külügyminisztériumhoz Masaryk beterveztett egy javaslatot, melynek címe: Nezávislé Čechy (Független Csehország), ebben a monarchián belüli független Csehország megalakulását látogatja.

Nem sokkal később Masaryk, Benešsel és Štefánikkal létrehozták a Csehszlovák

Nemzeti Tanácsot (CSNT). A Tanácsnak már az emigrációban az volt a célja, hogy nemcsak Csehország függetlenedését szorgalmazzák majd. A tervük az volt, hogy Felső-Magyarország szlovákok lakta területeit is bevonják az újonnan meglakuló államba. A CSNT-nek már ekkor folyamatos törekvése volt egy olyan állam létrehozása, amelynek Csehszlovákia lesz a neve.

A hazai ellenállás az osztrák parlament képviselői között bontakozott ki, ennek Kramář volt a vezetője, ők egy idő után elfogadták az emigráns egyesületek törekvéseit Csehszlovákia megalakulására. A szlovák politikusok közül ennek az irányvonalnak 1916-ban még nem voltak képviselői. Ferdiš Juriga, néppárti parlamenti képviselő, kezdetben az emigráció irányvonalát nem követte, csak később csatlakozott hozzájuk.

A CSNT tagjai azonnal szétosztották maguk között a feladatokat, Masaryk lett az elnöke, Beneš lett a titkára a Tanácsnak. Azzal ők is tisztában voltak, hogy amíg a szövetséges hatalmak az Osztrák-Magyar Monarchiát egységben képzelik el, addig nem nagy esélye van Csehszlovákia megalakításának, ezért szorgalmazni kezdték, hogy a CSNT-t tekintsék - elősorban az angolok és a franciák - olyan emigráns kormánynak, amely nemcsak egy állam megalapítását kívánja megvalósítani, hanem a monarchiában élő cseh és szlovák népnek a politikai reprezentánsa is. Ennek érdekében engedélyt kaptak a szövetségesektől, hogy hadifoglyokból szervezzenek olyan katonai alakulatokat, amelyek harcoló elemei lehetnek a CSNT-nek, amely ekkor önmagára már kormányként tekint. Masaryk végigjárta az oroszországi és az olaszországi fogolytáborokat, majd létrejöttek azok a katonai alakulatok, és néhány beveté-

sen is részt vettek. Ennek köszönhetően ismertél el a CSNT-t emigráns kormánynak és harcoló félnek a szövetségesek oldalán.

1918-ig az emigráns csoportosulás nem tudott sikereket elérni a szövetségeseknél. 1918 tavaszán Rómába összehívták a monarchia nemzetiségeinek konferenciáját, itt a csehszlovák fél állaspontja találkozott a déli szlávok törekvéseivel. Ekkor kezdtek abban reménykedni, hogy harcoló félként valóban elfogadják őket, ami júliusban meg is történt.

Egyezmény, amelyben autonómiát kérnek

Annak érdekében, hogy az emigránsok elérjék céljaikat, elfogadták a Pittsburgi Egyezményt. Az Amerikai Egyesült Államokban élő csehek és szlovákok, a České národní sdružení és a Slovenská liga tagjai fogadták el az egyezményt, amelyben kérték Csehszlovákia megalakítását. A Pittsburgi Egyezményben volt egy kitétel, amely a Felső-Magyarországról kiszakított területek autonómiáját kérte a megalakuló Csehszlovákiában.

1918. januárban Wilson elnöknek megjelent a nemzetek önrendelkezéséről szóló politikai irata, amely 14 pontban tartalmazta a nemzetek jogait. A csehszlovákok ekkorra már az angolokat és franciákat meggyőzték Csehszlovákia kialakításának fontosságáról, szeptember végén Masaryk az USA-ba utazott, és Washingtonban újságírók előtt bejelentette a Csehszlovák Köztársaság megalakulását.

Ilyen előzmények után került sor október 28-án a prágai deklaráció kikiáltására. Majd a szentmártoni kiáltvány elfogadására.

A szlovák politikusok 1918. nyaráig nem jelezték, hogy csatlakoznának csehszlovák államhoz. Végül Turócszentmártonban jött össze a Szlovák Nemzeti Tanács alakuló ülése, amely titokban már korábban is létezett, de itt tették hivatalossá létezésüket. Ezen a napon adták ki azt a nyilatkozatot, amelyben kijelentették, hogy a szlovákok érdekeit csak a Szlovák Nemzeti Tanács képviselheti, hiszen ez a szlovák nemzet egyetlen politikai képviselője, majd kijelentették a Csehszlovákiához való csatlakozást. Ebben a nyilatkozatban már szó sincsen autonómiáról, tehát Pittsburgi Egyezményben megfogalmazott kitétel nem került be a deklarációba. Sőt, megfogalmazódott a csehszlovakizmus, azaz az egységes csehszlovák nemzet gondolata.

Új államok

Ezzel a deklarációval született meg az új állam, amelynek még nem voltak határai, nem volt adminisztrációja, hivatalnokai. Annak érdekében, hogy valóban kialakulhasson az állami struktúra és a határok, november 4-én azt a döntést hozták, hogy kész helyzet elé állítják majd a később összeülő békekonferenciát. Ezért katonailag meg akarták szállni azokat a területeket, amelyre igényt tartottak, elsősorban a mai Szlovákia területére vonatkozott ez az elhatározás. A határok kialakítása ezzel már szorosan összefüggött. Közben október 31-én Magyarországon a Károlyi kormány került hatalomra, és Magyarország is független állam lett, ezzel a monarchia véglegesen felbomlott.

A megszállás

A szlovák politikusok azonban szóbelileg még mindig Magyarország integ-

rációjához csatlakoztak, tehát Magyarország területi egysége mellett álltak ki, ezért a csehszlovák fél lépett, Budapestre küldték Milan Hodžát, aki tárgyalásokat kezdett a Károlyi kormánnyal, az egyezmény egyetlen eredménye, hogy december 3-4-én kijelöltek egy demarkációs vonalat a két állam között. Ez a vonal - az 1910-es népszámlálási adatok alapján - nagyjából a nyelvhatárt követte. Kassa és Pozsony is Magyarország része maradt volna. Ennek a demarkációs vonalnak a tiszteletben tartása lett volna a csehszlovák légiók feladata, ezeket kellett volna tehát megszállnia a csehszlovák katonaságnak és Magyarországnak kiűriteni. Ezt a demarkációs vonalat azonban még Prágában sem tartották tiszteletben. Ekkor érkezett meg Fernand Vix francia alezredes jegyzéke, amely gyakorlatilag a ma létező határokat jelölte ki demarkációs vonalként – magyarázta a határok meghúzásának módszerét Kovács László. A Csehszlovák hadsereg szinte azonnal elkezdte ezeknek a területeknek a megszállását.

A megszállás békésen történt, hiszen a lakosság ideiglenesnek tartotta az új állam megalakulását. Senki, még a politikusok sem gondolták, hogy ez lesz a végső határ. Összetűzések a katonai hatóságokkal csak 1919. áprilisában voltak, amikor a pozsonyi Vasutas szakszervezet országos sztrájkot hirdetett, ez volt az első komoly tiltakozás a csehszlovák állam megalakulása ellen, és ennek a következménye volt az a pozsonyi tüntetés, amelybe a csehszlovák hatalom beavatkozott, aminek következtében 8 ember meghalt, 14 megsebesült. Kassán is volt összetűzése a civil lakosságnak és a katonaságnak, de egyébként incidensek nélkül történt a katonai megszállás – mondta el Kovács László.

1919. március 21-én Magyarországon a tanácskormány vette át a hatalmat, ezt a csehszlovák vezetés azonnal kihasználta és felajánlotta a szövetségeseeknek, hogy harcolni fognak a tanácsköztársaság ellen. Előbb szükségállapotot vezettek be a mai Szlovákia területén, majd katonai diktatúrát. Ez az esemény felgyorsította az eseményeket. A magyar hatóságokat és személyiségeket eltávolították az országból. Elkezdett kiépülni a csehszlovák adminisztráció, néhány helyen ebbe már magyarok is bekapcsolódtak. Az átmeneti állapot 1920-ig tarott.

El kell mondani, hogy a tanácsköztársaság megpróbálkozott a mai Szlováki

területének katonai visszafoglalásával, de nem a magyar integritás védelme vezérelte őket, hanem a világhorradalom kiteljesítése. Ennek következménye volt, hogy Vörös Hadsereg jelentős területeket foglalt el, Eperjesen kikiáltották a szlovák tanácsköztársaságot is egy rövid időre.

Első választások, politikai önszerveződés

Csehszlovákia alkotmányának elfogadása után meghirdették az első választásokat, addig ugyanis csak egy alkotmányozó nemzetgyűlés működött Prágában, delegált tagokkal. Negyven tagja volt a testületnek, de egyetlen magyar és egyetlen német sem volt a tagja. Csehszlovákia első alkotmányát úgy fogadták el, hogy a lakosok nagy része nem szólhatott bele a tartalmába, hiszen a több mint hárommillió németnek és az egymillió magyaroságnak nem volt képviselője (az 1910-es népszámlálási adatok alapján).

A választások meghirdetése után megkezdődött az önszerveződés. Eddig senki nem tett semmit, hiszen ideiglenesnek tekintették a kialakult állapotokat – mondta el a történelemtanár előadásában. De a választások kihirdetése felgyorsította az eseményeket. Megalakultak az első pártok: még márciusban az Országos Keresztényszocialista Párt, az Országos Magyar Kisgazda, Földműves és Kisiparos Párt, valamint a Magyar Szociáldemokrata Párt.

A politikai önszerveződés nagyon nehezen indult el a Felvidéken, hiszen nem volt semmi előzménye. Ez a terület soha semmilyen függetlenséget nem élvezett a Magyar Királyságon belül, nem voltak olyan tradíciók, mint Erdélyben. A hagyományok hiánya és az, hogy mindenki ideiglenes állapotnak tekintette a háború utáni helyzetet, nehezítette el az önszerveződést.

Trianon

1920. június 4-én az átmentinek hitt állapotot lezárta Trianon, az emberek meg - ha nem is értették egyet Csehszlovákia megalakulásával - elkezdtek berendezkedni az új rendszerre. Megindult a politikai önszerveződés.

A húszas évek közepétől a csehszlovákiai magyarok politikai palettája háromszattúnak nevezhető. Az ellenzéki pártok, elsősorban az Országos Keresztényszoz-

cialista Párt és a Magyar Nemzeti Párt a választók hatvan százalékának bizalmát élvezték. De léteztek kormánypárti, ún. aktivista mozgalmak is, ezeket a választók 10-15 százaléka választotta, a harmadik a palettán pedig a kommunista párt, volt olyan választás, amelyen a magyar szavazatok 25 százalékát elnyerte, tehát népszerűbb volt, mint az ún. aktivista pártok.

Jelentős volt az ellenzéki oldalon az Országos Keresztényszocialista Párt, amelynek 1925-ig a nyitrai Lelley Jenő volt az első vezetője, aki már a monarchia idejében is politizált. Majd 1932-ig Szüllő Géza, 1936-ig pedig Esterházy János vezette a pártot, ekkor alakult meg az Egyesült Magyar Párt.

Országos Magyar Kisgazda, Földműves és Kisiparos Pártnak kezdetűl Szent-Iványi József volt a vezetője, egészen 1925-ig. Ekkor volt egy kísérlete, ami az aktivizmus felé tolta volna el a politikai palettán, meg akart alakítani egy magyar nemzeti pártot, azt gondolta, más pártok is csatlakoznak majd, de nem valósult meg az elképzelése. Át is nevezte Magyar Nemzeti Párttá a korábbi pártot, és 1936-ig így működtek.

Szent-Iványi József meghatározó politikai maradt a későbbi időszakban is. A Magyar Nemzeti Pártot azonban már nem ő vezette, hanem 1933-ig Törköly József, majd 1936-ig Jaross Andor, ez utóbbi az egyesült pártban is fontos szerephez jutott.

A másik csoportosulást az aktivisták alkották. A Köztársasági Magyar Földműves Párt 1923-ban alakult a korábban a Csehszlovák Agrárpártban működő politikusokból, az egyik vezetője Csánki Aladár volt, akinek jelentős szerepe volt a földosztásban is. Később Csomor István volt a vezetője. Nagyon fontos lapjuk volt a Reggel, ami valójában magát a pártot is létrehozta, később pedig a Népiújságot adták ki. A Köztársasági Magyar Földműves Pártból vált ki 1924-ben az Országos Parasztpárt, amely az 1925-ös választásokon nem ért el eredményt és fel is oszlott.

Az aktivista pártoknál meg kell említeni egy kísérletet, amelyről már szó volt: Szent-Iványi reálpolitikai kísérlete, ami a kormánypártok felé vitte volna el a Magyar Nemzeti Pártot, sőt, szó volt arról is, hogy belépne a kormányba, de erre nem került sor.

A baloldali tömörülések közül a Csehszlovák Szociáldemokrata Párt Pozsonyban működött, volt egy kiválóan szerkesztett lapja, a Csehszlovákiai Népszava, 1926-tól magyar szekcióként működött az egységes szociáldemokrata párton belül.

1921-ben alakult meg a Magyar Kommunista Párt, nem voltak kormánytényező a két világháború között, de Major István végig képviselő volt, Steiner Gábor a szenátusban képviselte a magyarságot.

Kulturális önszerveződés, öntudat nélkül, de hagyományokra építve

A kulturális önszerveződés még nehezebben indult el – mondta előadásában Kovács László. Felvidékiség mint fogalom sem az irodalomban, sem a művészetekben nem létezett, csak tájegységi öntudat volt, például a palócság, de ez nem jelentett kulturális elkülönülést. Ezért a kulturális önszerveződés azokból a mozgalmakból indult el, amelyek már korábban léteztek. Ilyen volt például a Pozsonyban működő Toldy Kör, amely még 1874-ben alakult meg. Rendkívül sokrétű tevékenységet folytatott, ők kezdeményezték a rádió magyar adását is. A Jókai Egyesület Komáromban 1911-ben alakult meg, különböző szakosztályokkal működött, kiterjedt tevékenységet folytattak. A Kazinczy Társaság Kassán működött, még 1898-ban jött létre, egy rövid időre betiltották a működését, de 1923-ban újraindult, volt könyvkiadója, ők működtették könyvbarát kört elősként.

Majd létrejött a Szlovéniai Magyar Kulturális Egyesület, az SZMKE, amelynek 1938-ban 180 alapszervezete és 10 000 tagja volt, azt is mondhatjuk, ez egyfajta előzménye a Csemadoknak, mert hasonló elveken működött – mondta Kovács László történész.

1931-ben Masaryk egymillió adományból megalakult a Csehszlovákiai Magyar Tudományos, Irodalmi és Művészeti Társaság, közismert nevén a Masaryk Akadémia, ezt egyébként sokan nem nevezik önszerveződésnek, hiszen állami támogatással jött létre. Aktivista egyesületnek tekintették, bár tevékenységében nem nevezhető annak, Duka Zólyomi Norbert volt az elnöke, majd Orbán Gábor nyelvész elnökölt a Masaryk Akadémián. Az ő kiadványuk volt a Magyar Figyelő, a legjelentősebb magyar tudományos lap.

Az ifjúság is megszervezte önmagát

Rengeteg ifjúsági szervezet működött. A Szlovéniai Katolikus Ifjúsági Egyesület 1933-ban alakult meg, a Magyar Akadémikusok Köre még 1925-ben. Egyetemista szervezet volt a Prohászka Kör is. A Sarló mozgalom a Szent György Körből nőtt ki magát. Ők Mi Lapunk címmel lapot is kiadtak.

Rengeteg, különböző tevékenységet folytató magyar egyesület volt, működött a Csehszlovákiai Magyar Testnevelési Szövetség, a Szlovéniai Általános Magyar Tanítóegyesület és a Szlovéniai Képzőművészek Egyesülete is.

Az önszerveződés nagyon fontos része volt a sajtó. 1918-tól 1938-ig 650 hosszabb-rövidebb ideig megjelenő magyar lap volt Csehszlovákiában. 1938. első vasárnapján Kassán megfigyelték a lapvásárlási szokásokat, ekkor Kassának már csak alig 20 százaléka volt magyar, mégis háromszor több magyar lap fogyott, mint ún. csehszlovák.

Az ellenzéki lapok közül a legmeghatározóbb ellenzéki lap a Prágai Magyar Hírlap volt. Kemény Gábor szerint „a Prágai Magyar Hírlap annyira átalakította és kiépítette kisebbségi szellem öntudatát, hogy a lap nélkül el sem tudnók képzelni a kisebbség két évtizedes politikai és szellemi fejlődését. A Prágai Magyar Hírlap és a nemzeti alapon álló kisebbség egyet jelentenek minden időben.” Ez egy kiválóan szerkesztett, igényes lap volt – mondta el Kovács László.

A kommunista lapok közül Kassai Munkás, az Ostravában megjelenő Magyar Nap volt rendkívül jól szerkesztett lap. A szocialisták lapja a Csehszlovákiai Népszava volt.

Az aktivista lapok közül a Reggel bulvárlap volt, de a Magyar Újság Dzurányi szerkesztésében nagyon színvonalas aktivista újság volt. A független lapok közül a Kassai Napló volt országos terjesztésű, ez volt a legjelentősebb kiadvány abban az időben. Nagyon sok egyéb lap is megjelent, ezek közül a jelentősebbek: a Mi Lapunk, a Táborújság, a Magyar Tanító és a Vetés. De voltak irodalmi kiadványok is: az Irodalmi Szemle, a Képes Hét és a Toldy Kör által kiadott Új Auróra.

Iskolák: a nemzeti elnyomás színtere

A nemzeti elyomás az iskola nyelvében és szellemiségében érvényesült. Ezért fontos az iskolahálózat, amely az önszerveződés egyik megnyilvánulása volt a két világháború között.

Az elemi fokú oktatás szinte minden településen létezett, 1928-ban a Szlovák Liga igyekezett szlovák nyelvű népiskolákat létrehozni, de ez nem járt sikerrel. Egy 1937-es adat szerint a szlovák tanítási nyelvű elemi iskolákba a magyar gyerekeknek csak a 2,7 százaléka tanul, tehát szinte mindenki az anyanyelvén tanult a magyar gyerekek közül. Más képet látunk a polgári iskolák esetében, ugyanis ezek régióhoz kötöttek voltak, a magyar diákok 27 százaléka járt szlovák polgáriba, hiszen több városban a magyar polgári iskolákat bezárták.

Hét magyar és két magyar tagozatos gimnázium működött, a magyar diákok 23 százaléka kényszerült szlovák gimnáziumba. Három magyar tanítóképző működött az országban. Pozsonyban az orsolyáké, Komáromban volt egy református intézmény és a Csehszlovák Állami Tanítóképző.

A szakiskolák tekintetében volt a legrosszabb a helyzet. Volt olyan régió, ahol a magyar gyerekek 50 százaléka szlovákkul tanulta a szakmát. Felsőoktatás területén sem volt túl jó a helyzet, magyar intézmény nem volt, csak magyar tanszékek. 1937-ben az egyetemisták 3,1 százaléka volt magyar nemzetiségű, ami nagyon alacsony arány. 1928-ig általában Magyarországon tanultak, de ekkor megjelent egy törvény, ami után nem fogadták el a magyarországi diplomákat, és a magyar nemzetiségű diákok csehországi

egyetemre kezdtek járni, ott is elsősorban német tanítási nyelvű intézményekbe. A Szent György Kör is csehországi egyetemeken alakult meg. De később már szlovák egyetemeken is voltak magyar diákok.

A modern nemzeteszmé kialakulása és máig tartó hatása

Öllös László politológus előadásában eszmetörténeti jelenségekről szólt. Úgy véli, a mi vidékünkön nagyon keveset foglalkoznak a különböző eszmékkel. Pedig a politikai, társadalmi eszmék arról szólnak, hogy a világot magunk körül az adott korban miként tudjuk elképzelni. Miként látjuk, milyen rend vagy rendtelenség van a világban, és bár mindennapjainkban nem tudatosítjuk, életünket mégis ezek vezetik, mert nem tudunk másként viselkedni, mint ahogyan a világot elképzeljük – mondta a politológus. Azaz: a rendiség ideje alatt hiba lett volna elvárni azt, hogy az emberek egy modern társadalom szabályai szerint viselkedjenek, mert az még nem létezett. Ők a rendi lojalitás alapján viselkedtek, mert akkor az volt a legfejlettebb állam-eszme – jelentette ki Öllös László. Öllös László előadásában arra a kérdésre is megadta a választ, milyen állapotban volt a huszadik század elején a nemzet-eszme, a nacionalizmus Európában. Mivel teljesen más állapotban volt, hiba lenne azt gondolni, hogy az akkori emberek tudtak úgy gondolkodni, mint a maiak.

A modern nemzet gondolata is emberi szülemény, itt, Európában találták ki, a felvilágosodás idején alakul ki. Van néhány gondolkodó, akinek a modern nemzeteszmét köszönhetjük, bár ekkor nagy

összefoglaló műve ennek az eszmének még nem született meg. Csupán néhány könyvrészlet, levelezések, tanulmány, viták szövege mutatja meg, hogy mit gondoltak az akkori gondolkodók. Igazból a huszadik század második felében kezdjük el megérteni, mi is történt a század első felében – véli Öllös.

Néhány név ismert azok közül a gondolkodók közül, akik megfogalmazták a nemzet eszméjét, így például Herderé, aki a szlovák nemzetébredés vonatkozásában is jelentős volt. J. J. Roussónak, J. S. Millnek is születtek a témában művei, tehát van több olyan gondolkodó, aki megfogalmazta az eszméket. Lényeges, hogy a felvilágosodás korában vált a politika tömegpolitikává. Ekkor már nemcsak a rendek döntöttek az országokról, ezért váltak szükségessé a tömeggondolatok, ekkor született meg a modern nemzeteszmé – emelte ki a politológus.

A francia és a német meghatározás

Kétféleképpen határozták meg a nemzetet, az egyik a francia, a másik a német megfogalmazás. A francia definíció szerint: mindenki, aki polgára az államnak, egyben a nemzetnek is a tagja. Függetlenül attól, hogy milyen kultúrát vall magáénak. Azaz franciának számít a korzikai, a baszk, a breton, az elzászi, mindenki, aki a francia állam területén él.

A német nemzeteszmé azért született meg, mert nem létezett Németország. Franciaország formálisan is szétverte a napóleoni időkben a német császárságot, így jogilag megszűnt létezni. Éppen a francia háborúk hozták össze annak a felfogásnak az elterjedését, mely szerint az egy kultúrát magáénak valló népcsoport a nemzet.

Az állampolgárság egy formális állapot, míg az, mit jelent a kultúra, értelmezés kérdése. Különböző emberek különbözőképpen értelmezhetik a kultúrát.

Mind a két megfogalmazás azt állítja, hogy a legnagyobb érték a nemzet. A nemzeteszmé legjelentősebb felvilágosodás kori kritikusa, Emmanuel Kant néhány levélben írja tanítványának, Herdernek, hogy mindez logikai tévedés. A legfőbb érték az emberiség és legalul van az egyén. Ha egy köztes stációt emelünk az emberiség fölé, akkor a köztes stációk sokasága relatívvá tesz számos egyetemes emberi értéket, például az em-

beri jogokat, ebben az esetében a köztes állapot (a nemzet) értéke az egyetemes emberi érték alá rendeződik. Ezt éltük meg a huszadik század során, amikor is a nemzeti érdek felülírta az emberi akaratot - magyarázta Öllös László -, az eszmét. Hozzátette: nem volt érdekes, ki mit akart, csak az volt a fontos, hogy a nemzeti érdekeket kezükben tartó kormányok közül ki volt az erősebb. Ha visszatérünk az előző definíciókhoz, mind a kettőnek ugyanaz a rákfeneje, nem az ember maga dönti el, hogy melyik nemzethez akar tartozni, hanem a definíció. Egyik esetben azok, akik az állampolgárságot tartják a kezükben, a másik esetben azok, akik a kultúrát meghatározzák.

Amikor a hatalmi érdek számít

Akár tetszik, akár nem, akiknek a kezében van a hatalom, azok döntenek. Ami azt is jelenti, hogy államhatárokat sem kell úgy megvonni, hogy azok egybe essenek a nyelvhatárral. Nem elég, hogy államhatárokat nem kell úgy meghúzni, embereket sem kell megkérdezni, hova akarnak tartozni. Tartozni akarnak-e egyáltalán valahova? Akarnak-e változtatni korábbi helyzetükön? Nemrégiben volt egy konferencia a Fórum Kisebbségkutató Intézetben Csehszlovákia megalakulásáról, a jelenlévő neves szlovák történészek is úgy nyilatkoztak, ha népszavazásra bocsátották volna a kérdést, hova akarnak tartozni, akkor ma nincsen Szlovákia, mert ez a régió nem szakadt volna el Magyarországtól. A szlovákok körében nem volt ilyen szándék, de nem ez volt az alapszempon. Nemcsak az a gond ebben az országban Csehszlovákia megalakulása kapcsán, hogy nem szlovák többségű településeket is odacsatoltak, hanem az, hogy egyáltalán maga az ország népakaratból egyáltalán létre jött volna-e. A népakaratot pedig később, utólag kellett megteremteni hozzá.

Történelmietlen a felvetés, de ha a másik oldalról vizsgáljuk a dilemmát, „ha azt a kérdést tették volna fel az akkori Ausztria-Magyarország lakosságának, hogy mit akarnak: kis államokra darabolódást, vagy Ausztria-Magyarország föderatív átalakítását és megőrzését nagyhatalomnak, nagyon kíváncsi lettem volna, hogy sült volna el a népszavazás” – mondta Öllös László. De nem ez számított, hatalmi érdekek számítottak, az érdekeket pedig nem a polgárok fogalmazták meg, hanem a vezetőik, azaz az egyetemes emberi jogok és polgári jogok köre elvált a nemzeti szabadság és egyenlőség eszméjétől. A kettő nem illeszkedik, a kettő

szembe kerülhet egymással, és nagyon gyakran éppen a nemzeti szempont érvényesül az emberi jogok rovására – véli Öllös László.

Gyakran térünk vissza a második világháború utáni kitelepítésekhez. Egy brit történész, Ian Kershaw könyvében részletezi, hogy a népiirtás és etnikai tisztogatás jelensége már az első világháború alatt megjelent és a háború után folytatódott, a Balkánon, Törökországban, Oroszországban.

A kérdés: mi legyen most? Ilyen eszmei múlttal - aminek számos pillére mind a mai napig él, számos pillérét nem érte érdemi kritika, vagy ha igen, akkor az megmaradt konferenciák zárt ajtóit mögött, a nyilvánosság elé kevéssé került - mi lehet a jó megoldás?

A 20. század második felében komoly munka kezdődött, hogy megismerjük az -izmust, amely a tizenkilencedik és huszadik század eseményeit befolyásolta. Több kísérlet történt, hogy összeillesszék a nemzeti szabadságot és egyenlőséget, az egyén nemzeti jogait az emberi jogokkal. Hisz, ha így látjuk a világot, akkor hasonlóan, mint a többi jog – a szociális, az emberi élethez való jogok, a szabadság, a vagyon – az össze kell, hogy valahol passzoljon egymással.

Öllös László szerint, ha megfigyeljük Európa nyugati felének történetét a huszadik század második felében, akkor látjuk, hogy ez a különféle autonómiák és föderációk történelme. Ennek is megvolt a mintája, csak Németországtól és Franciaországtól eltérően Svájc nem volt nagyhatalom. Ezért nem az ott kialakult minta lett a domináns Európában, hanem az egyik vagy a másik definíciós minta. Szücs Jenő történész ehhez azt is hozzáfűzte: Közép-Európa még rosszabb, mint ez a kettő. Magyarország a múltban Ausztriával szemben a kulturális nemzetfelfogást próbálta érvényesíteni, akit viszont a saját hatalma alatt tudott, tehát a Magyarországon élő kisebbségekkel szemben a francia felfogást érvényesítette. A kettősséget mi, felvidéki magyarok, ma jól érezzük, hisz mi vagyunk szlovák megfogalmazásban a „szlovákmagyarok”. Nem mi döntünk arról, hogy kik is vagyunk, pl. jelző nélküli magyarok, legalábbis saját felfogásunkban.

Tegyük a közbeszéd részévé az autonómiát

A témáról a huszadik század második felére gazdag irodalom áll rendelkezésünkre. Európa nyugati részén a huszadik század második felében gombamód kezdenek szaporodni a különféle autonómiák, önkormányzatok. A nyugati társadalomban ezek az eszmék elfogadottak, nálunk nem. Azért nem, mert a széles nyilvánossághoz nem jutnak el ezek a művek. Nemcsak maguk a tanulmányok teljes terjedelmükben, hanem egyszerűsített formában sem. Ez a téma nem téma. Nem igazán kerülhet be az itteni közbeszédbe, tenni kell róla, hogy ne így legyen. Mi megtehetjük, hogy az autonómia kérdését a közbeszéd részévé tesszük. Öllös László szerint a szabadegyetem résztvevői is megtehetnék ezt. A politológus felhívta a hallgatóság figyelmét a madari.sk nevű honlapra – ami éppen erről szól.

Ahhoz, hogy a helyzetünk lényegét tekintve változzon, hogy nemzeti identitásunk alappilléreiben érzük el a nemzeti szabadság és egyenlőség állapotát, hogy nyelvünk hivatalos nyelv legyen, kultúránk elismert legyen, szimbólumainkat elismerjük, régióink úgy fejlődjenek, ahogy kell, és mindezt magunk irányításuk jelentős mértékben, megbecsülés, és jóindulat övezzen bennünket, el kell érünk az önrendelkezést. Az értékrendnek meg kell változnia, hogy az egyenlőség ne csak jogegyenlőség legyen, hanem egyenlő méltóság is. Ehhez ma már nem elég a politikai képviselő. Ezt mindenki érzi. Egy olyan világ kialakítására van szükség, melyben a mi magyarságunk erőforrás, érték, mások szemében is.

Van egy álmom – idézte a közismert szavakat Öllös László. Az álom arról szól, ha Szlovákia és Magyarország tovább közeledne egymáshoz és egészen szoros regionális szövetséget alkotna, akkor mi lennénk ennek az együttműködésnek a centruma. Ez nemcsak értékeket szabadítana fel, hanem az érdekünkben is állna, ez gazdaságilag is segítene a régióknak. Ugyanakkor megoldást is kínálna a huszadik századra. A politológus szerint, ezzel érvelni is lehetne, egyre többen látják, amennyiben ez a régió fel van darabolva, úgy mások uralma alá kerül, csak akkor lesz erős, ha egyesíti erejét és a saját lábára áll. A gond az, hogy ebben az összefogásban bennünket néhányan akadályként próbálnak látni és láttatni, pedig mi ennek egy alapvető motorjai és segítői lehetünk – zárta gondolatait Öllös László.

A Csiliköz központjának fejlődése nem állhat meg

Csilizradványon, a Csiliköz legnagyobb településén a következő négy évben is Janík Erzsébet marad a polgármester, akinek munkáját kilenc tagú képviselőtestület – hét MKP-s és két független – segíti. Közülük öten újoncok az önkormányzatban. A régi-új polgármester szerint fontos, hogy a település megtartsa központi szerepét s minden téren fejlődjön. Ennek érdekében már az előző négy évben is sokat tettek, s ezt a munkát folytatni kell. A beruházások mellett prioritás az intézmények fenntartása és működtetése, továbbá hatékonyabb együttműködésre kell törekedni a helyi tanintézményekkel, vállalkozókkal, munkáltatókkal és a civilszervezetekkel. Janík Erzsébettel beszélgettem.

Miben különleges Csilizradvány települése?

Községünkben tevékenykedett Kóczán Mór, aki 34 évig volt Csilizradvány reformátusainak lelki vezetője, s emellett sportkört és énekkart szervezett a községben. Atlétaként és olimpikontként is számon tartjuk, részt vett az 1908-as londoni olimpián, majd 1912-ben a stockholmi olimpián, ahol gerelyhajításban bronzérmert nyert. 1914-ben a Londoni Nemzetközi Bajnokságon aranyérmert szerzett. Nagy megtiszteltetés érte, ugyanis a győzelemért járó szintisza aranyérmert az angol királyné személyesen akasztotta a nyakába. Méltán vagyunk rá büszkék. Az ő nevét viseli a magyar tannyelvű alapiskolánk, mely a Csiliköz egyik meghatározó oktatási intézménye, 264 tanuló látogatja. Községünk területén folyik keresztül a Csiliz-patak, amelyet Natura 2000-es természetvédelmi területként tartanak nyilván és 2017-ben több szakaszán is revitalizálták. Ez egyrészt az egyedülálló természeti élőhelyek megtartását és a csallóközi vízgazdálkodást is szolgálta. Csilizradvány attól is különleges, hogy hét tömegszervezet karöltve, egymást segítve működik a fa-

luban, s nagyban kiveszik részüket a falu eseményeiből és a közéletben. Ezúton is szeretném megköszönni munkájukat. Büszkék vagyunk továbbá a Kék Iringó éneklőcsoportra, valamint a Kis Megyer és Csilikze Gyermekek Néptáncgyűjtésére is.

Fekvése folytán a falu közel van Győr-

höz. Jellemző még, hogy sokan átjárnak oda dolgozni?

Pontos számot nem tudnék mondani, de információim szerint több radványi Győrben, illetve a Győr környéki falvakban keresi kenyerét.

Mennyire sikeres a falu az egyes pályázatokon?

Az elmúlt időszakban több sikeres fejlesztést hajtottunk végre az iskola épületén. Pályázat segítségével felújítottuk a kazánházat, két modern kazán beszerelésével, amitől azt reméljük, hogy sokkal energiahatékonyabban tudjuk az épületeket fűteni. A tornaterem szociális helyiségei már nagyon rossz állapotban voltak, sikerült a mai kornak megfelelő

zuhanyzókat és szociális helyiségeket kialakítani – megoldottuk a tornaterem melegvíz-ellátását, állami támogatásból tornaszereket vásároltunk. Az alapiskola főépületén a régi palatetőt egy sikeres pályázatnak köszönhetően ki tudtuk cserélni, most szeptemberben fejeződtek be a munkák. Mivel a hét csilizközi község – Balony, Csiliznyárad, Csilizpatas,

Csilizradvány, Kulcsod, Medve és Szap – gyermekei is látogatják az alapiskolánkat, hiszen Csilizradványon kívül egyedül Csilizpatason található alsó tagozattal rendelkező alapiskola, ezért prioritás, hogy az intézmény a lehető legjobb állapotban legyen. Az óvoda épületén, ami 25 kisgyermek második otthona, a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. támoga-

tásával valósult meg az ablakok cseréje, az épület hátsó részének szigetelése, a tető felújítása – kinti terasz létrehozásával, amely lehetővé teszi, hogy a gyermekek kint rajzoljanak, játszanak, vagy éppen tízórázzanak. Az esőcsatornát és a szociális helyiségeket is felújítottuk, a nagycsoport termét kifestettük és fejlesztő játékokat vásároltunk. Szintén a Bethlen Gábor Alap támogatásával újjítottuk fel az I. világháborús emlékművet a temetőben és egy könyvet adtunk ki a csilizradványi deportálásokról és kitelepítésekről „A megpróbáltatás évei” címmel, Varga László tollából. Egyébként minden évben több-kevesebb sikerrel pályázunk a Nagyszombat megye által kiírt projektekre. Ilyen támogatásból vásároltunk edzőgépeket, alakítottuk ki a Kóczán Mór emlékszobát és nyári tábort is szerveztünk.

Mi az, amit a falufejlesztést illetően már az előző választási ciklusban elkezdtek, de csak most fogják tudni befejezni vagy véghez vinni?

Egy sikeres pályázatnak köszönhetően idén szeptemberben megkezdődött a tűzoltószertár bővítése. A Szlovák Köztársaság Belügyminisztériuma által kiírt pályázon nyert összegből – csaknem 60 ezer euróból – szociális helyiségeket, öltözőt, étkezőt építünk hozzá a jelenlegi szertárhoz. Az építkezés összköltsége több mint 66 ezer euró, amibe a község 6 706 euróval „száll be”. Az épület 2019 tavaszán kerül átadásra. A Nagyszombati kerület pályázatán az alapiskola szaktantermének felújítására is sikeres pályázatot adtunk be, a nyert összeg több mint 110 ezer euró, az önrész 5 %-os. A tantermek felújítását 2019 januárjában kezdjük meg.

Csilizradvány a Csilizköz mikrorégió központja is. Milyen elképzeléseik vannak a kistérség fejlesztésére vonatkozóan?

Nagyon fontos az együttműködés a csilizközi falvakkal, például a közös pályázati lehetőségek miatt is. Ennek köszönhetően sikeres lett a házi komposztáló edényekre benyújtott projektünk, most van folyamatban a közbeszerzés. A jövőben szeretnénk közösen pályázni a térség szennyvízgyűjtésének megoldására, valamint a falusi turizmus fellendítésére is.

B. Vida Júlia

(Fotó: községi archívum)

A kisebb települések élete a pályázati lehetőségektől is függ

Kamocsa az Érsekújvári járásban fekvő község, áthalad rajta a Gútát Érsekújvárral összekötő főút. A Vág-parti kempingje gyakran ad otthont kulturális rendezvényeknek, fesztiváloknak, erről sokfelé ismerik. A novemberi helyhatósági választásokon a független jelöltként induló Lukács Imre nyerte el a választók többségének bizalmát.

Az elmúlt négy évben alpolgármesterként dolgozott Kamocsán. Milyen tapasztalatokkal gazdagodott?

Ez nem főállású munka volt, inkább arról szólt, ha a polgármester asszony nem tudott volna valamiért dolgozni, én helyettesítettem, vagy ha megbízott valamilyen munkával, megoldottam, közben nagyon sokat tanultam. Az elmúlt négy év rengeteg tapasztalatot adott, a polgármester asszony is segített, hogy minél jobban belezsúroljak a dolgokba. Már négy éve készültem, hogy megpályázom a polgármesteri posztot, és helyettesként pedig közelebbről is megismerkedtem a munkával. Azt gondolom, kellett ez a négy év, egy kívülálló nem lát bele a faluvezetés mindennapjaiba. Aki indul polgármesternek, így kéne kezdenie. Először tapasztalatokat szerezni helyettesként, nem belecsöppenni a tisztségbe, hanem már tanulni előtte. Ez a polgármestereken is múlik, mert aki már nyugdíj előtt van, vagy belefáradt és tudja, hogy legközelebb nem indul, kelleme valakit keresnie, akit felkészíthet, ez a legjobb megoldás. Mi az elmúlt években közösen próbáltuk megoldani a problémákat, fontos volt, hogy a pályázatok rendszerébe is belezsúroljak, ha olyan ügyeket kellett intézni, a polgármester asszony elvitt magával, hogy én is ismerkedhessek az emberekkel, az ügyintézés menetével.

Kamocsán erősen csökken a lakosság száma. Vannak terveik, hogy benépesüljön a falu?

Most már azt tapasztaljuk, hogy jönnek

visszafelé is az emberek. Rengeteg ház van eladó, a falu abba nem tud beszélni, kinek adják el a tulajdonosok a házukat, telküket. Valamilyen szinten jó lenne, ha nagyobb lenne a lakosság száma, a pályázatok miatt is, mert 1000 lakos alatt mások a lehetőségek, mint 1000 lakos felett, mi pedig ezen a határon inga-

dozunk. De mindenáron nem szeretnénk benépesíteni a falut, mert van ennek előnye is, hátránya is. Sokszor hallani olyan beköltözőkről, akik nem tudnak alkalmazkodni. Nem szeretnénk olyan lakókat, akik felborítanák a falu nyugodt életét, vagy ők szeretnék megmondani, mi, hogyan történjen.

Nagyon sok olyan program valósult meg eddig Kamocsán, ami közösségi élményt adott a lakosságának.

Van több polgári társulásunk, melyek a faluval karöltve szervezik a programokat: van majális, gyereknap, tőknep, Mikulás, karácsonyváró, az egyházzal együttműködve karácsonyi vásár, a Csemadok is nagyon aktív. Jól működik a sportszervezet, az íjászok, horgászok, vadászok, önkéntes tűzoltók, a nyugdíjas szervezet és a vöröskereszt is. Próbáljuk kimozdítani az embereket otthonról, legyen sok közösségi élményük, már kiskortól kezdve az időskorig. Tudjunk összeülni, beszélgetni, legyen a közösségünk családias.

2002-től nincs iskola Kamocsán, hova járnak a gyermekek iskolába?

Érsekújvárra a Czuczor Gergely alapiskolába járnak sokan és Gútára, Szimőre is járhatnának, de a legtöbben a városi iskolákat választják. Óvodánk van, magyar tanítási nyelvű, az MKP közvetítésével kaptunk rá támogatást a magyar kormánytól, így sikerült felújítani. Szeretnénk továbbfejleszteni az intézményt, vannak terveink, figyelniük kell a pályázati kiírásokat, mert elmaradt pár dolog, amit pótolni kell. Szeretnénk egy nyitott nyári tantermet, amikor jobb idő van, kint lehetnének a gyerekek, ágyásokat kialakítani, ahova ültethetnek tavasszal, a kicsik lássák, hogyan nő a növény, hogyan kell gondozni. Van egy öreg kazánház, azt is szeretnénk valahogy átalakítani, megnyitni, nyitott tanteremnek. Szerencsére, van elég gyermek, mert telt házzal üzemel az óvoda, büszkék vagyunk rá.

Milyen egyéb fejlesztési lehetőségeket lát Kamocsán?

A turizmust fontosnak tartom, egy kis falunak más lehetősége nincs, mint kihasználni a helyi adottságait. A turizmusra mindenképpen lehetne alapozni. Arra nem számítok, hogy ipari cégek települnének ide, ez esélytelen, kár is foglalkozni vele, mert hiányzik az infrastruktúra. Tehát egyetlen lehetőségnek a turizmust látom. A kempinget fejleszteni. Szép történelme is van a falunak, tudunk mivel dicsekedni,

jó fekvésű a község, jók a lehetőségek a falusi turizmusra. Próbáljuk a Vág-partot is fejleszteni, ez a faluhoz tartozik, van egy bérlője, aki nagyon ügyesen működteti, üzemelteti, de közösen a faluval szeretnénk pályázati lehetőségeket keresni, hogy a partot, strandot, kempinget minél jobban ki tudjuk használni, szépíteni és fejleszteni. Tervezzük egy faluház kialakítását, múzeummal, mert több embernél, főleg az idősebbeknél van rengeteg emlék és tárgy, ami idővel sajnos elkallódik, ha nem lesz egy helyre összegyűjtve. Már most is gyűjtünk, raktározunk értékes régi dolgokat, de falumúzeum kellene, ahol ki lehet állítani, hogy bárki megnézheti. Őszi Irma néninek volt egy saját kiállítása, de ő eladta a házat, mikor öregotthonba költözött, a kiállítás anyagát pedig szétajándékozta.

Milyen lehetőségei vannak a faluba látogató vendégeknek, van kiadó szálláshely?

Vannak hétvégi házak a kemping mellett, de sajnos, a faluban nincs szálláslehetőség. Van rengeteg olyan ház, ami nincs kihasználva, a lakosokat is motiválni kellene, hogy átalakítsák és kiadható legyen, mert kereslet van rá, főleg a nagyobb rendezvények idején, hisz nem mindenki akar sátorban aludni. Az a pár nyaraló, ami kiadó, kevés, ráadásul sok tulajdonos maga tölti ott hétvégeket, és nem mindenki adja ki szívesen a házat. Remélhetőleg a bicikliút is hamarosan elkészül, és az megváltoztatja ezt a felfogást is.

Egy ideje jogszabály szerint a közterületek rendben tartása már községi feladat, ezt a közmunkásokkal szokták általában megoldani. Hogy működik ez Kamocsán?

Nagyon kevés a közmunkás, ami részben jó, mert kevés a munkanélküli. A falunak rendes alkalmazásban van két gondnoka, hogy meg tudjuk oldani a közterületek rendbe tételét. Jelenleg 2 férfi és 4 nő közmunkásunk van, de ez kevés, mert annyi a közterület a faluban, és a temetőt is rendben kell tartani. Ők már nem győzik, így kénytelen a falu alkalmazni embereket.

Eszközökkel hogy állnak?

Kézi szerszámok vannak, de szükségünk lesz kistraktorra, mert a gondnok a sajátját is használja, sőt ha utánfutót kell húzni, akkor saját autóval oldja meg. Megcsináltuk a költségvetést, ezt majd az új képviselőtestületnek kell elfogadnia, tervezzük, hogy veszünk egy kistraktort. Nemrég ültettünk rózsákat a parkba, azokat is gondozni kell, vizet kivinni öntözéshez. A park egyébként a falufejlesztési kislakásból készült meg, ezek 5000 eurós pályázatok, ebből próbáljuk szépíteni a faluközpontot. Mindenképpen szeretnénk járdát építeni a parkból a kultúrházig, az önkéntes tűzoltók ki is takarították az érintett szakaszt. Mert elég veszélyes úgy megközelíteni a kultúrházat, hogy nincs járda, s az út szélén kénytelenek menni az emberek.

Vannak-e nagyobb tervei a következő időszakra?

Szeretnénk a község épületeit felújítani, például az öreg óvoda épületét, adtunk be rá pályázatot, várjuk az eredményt, reméljük, sikerül. Idővel átvinnék oda az orvosi rendelőt is, mely most a községi hivatalban van. A temetőben szeretnénk a halottas házat felújítani, arra van egy nyertes pályázatunk, tavasszal neki is lehet állni. A járdák nagyon fontosak, az utcák javítása, meg a turizmust – ezekre szeretnénk valami pénzforrást előteremteni. A falunak van egy területe, ott szeretnénk majd bérlakásokat építeni, vagy építkezési telkeket kialakítani, kimérni, attól függően, mire lesz igény. Jelenleg 12 bérlakás van a faluban, de rengeteg igénylő lenne. A fiataloknak, de az idősebb korosztálynak is a bérlakások jók, mert nem nagy összegért tudnak helyben lakni. Az igénylők ugyanis általában mind kamocsaiak.

Mi lesz a legnehezebb?

Az anyagiak bebiztosítása a legnagyobb feladat. A képviselőtestület jó, látom, hogy mindenki azért fog dolgozni, hogy fejlődjön a falu, a célkitűzéseink közösek. Meglátjuk, milyen pályázati lehetőségek lesznek, s ha találunk megfelelőt, mindent meg fogunk tenni azért, hogy sikerrel járjunk. Egy falu csak így tud előbbre lépni.

Hétköznapi megmaradási küzdelmek természeti kincsek árnyékában

A Gömör–Tornai-karszt és a Szilicei-fennsík délnyugati peremén, Tornaljától északkeletre, a szlovák –magyar határ közelében, a Rozsnyói járásban terül el Gömörhosszúsó. A legutóbbi népszámlálási adatok szerint 586 lakosából 465 (79,4%) magyar, 102 (17,4%) szlovák nemzetiségű. A község területe főként az aggtelek-domica-i barlangrendszer közelségének köszönhetően már az újkőkorból lakott volt, de kerültek elő itt bronzkori leletek is a pilinyi kultúra idejéből. Környéke természeti kincsekben gazdag, ezért a térséget 2003-ban nemzeti parkká nyilvánították. A domica-i cseppkőbarlangon kívül, amely a világörökség része, több feltáratlan barlang, néhány ritka madárfaj és számtalan védett növény is található ezen a területen.

A Domica-barlang a magyarországi Baradla-barlanggal különleges rendszert képez, amely két állam, Szlovákia és Magyarország területén fekszik. Együtt meghaladják a 25,5 kilométert is. A Domica-barlang különlegességei a denevérek (16 faj mintegy 1500 példánya). A szervezett túrákon, amelynek része a csónakázás is a Styx-patakon, a látogatók megtekinthetik a barlang cseppkő-képződményeit.

A gömöri régió lakosai joggal büszkélkedhetnek ilyen és ehhez hasonló természeti kincseikkel, ugyanis a barlangok mélyén rejlő csodálatos világ

több ezer hazai és külföldi turistát vonz évente, ám a barlang bejáratával szemközti Domica Resort, amelyhez a helybeliek korábban nagy reményeket fűztek, hanyatlak. A régió önkormányzatai, köztük Gömörhosszúsó és lakossága is örültek a megnyitásának 2009. június 19-én, azonban 2010 márciusában már be is zárták azt. 2011-re egy leépült, elhagyott, elhanyagolt területté vált. Az idegenforgalom alig két év után ismét csak a Domica-barlang meglátogatásában merül ki, mert a környék fejlesztésnek az utóbbi hét évben nyoma sincs. Igaz, korábban sem történt sok minden, 2015-ben még Andrej Kiska köztársasági

elnök is rámutatott itteni látogatása alkalmával, hogy a kivételes lehetőséget kínáló Domica, amely az UNESCO világörökségi listáján is helyet kapott, a magyarországi résszel összehasonlítva nincs kihasználva. Ez az állapot nem változott meg napjainkra sem.

Gömörhosszúsó tehát egy védett természeti kincs határában fekszik, lakosai közül többen szállásadással is foglalkoznak. Főleg magánzállásokon – családi házaikban – adnak ki szobákat, de hamarosan átadásra kerül egy panzió is.

„Falunkban az idegenforgalom a töb-

bi felvidéki kis községhez hasonlóan a természeti, kulturális és vallási örökségünkhöz köthető. Úgy gondolom, hogy sokkal nagyobb lehetőségek vannak falvainkban, mint amit jelenleg ki tudunk használni” – szögezi le Novák Tamás polgármester. Véleménye szerint Szlovákia nagyon kevés támogatást nyújt idegenforgalmi fejlesztésekre, túl sok a bürokrácia, nehéz az engedélyeket elintézni. Mindemellett sokszor teljes érdektelenség övezi az idegenforgalommal kapcsolatos ügyeket.

Pedig a községben vannak látnivalók, és nem akármilyenek! Központjában egy szépen kialakított szökőkutas park található, rengeteg szép növényvel és két nagyon szép szoborral. Az egyik, Lukács János szobrász alkotása, IV. Bélát ábrázolja. A park közepén pedig Attila szobra látható. „Nem messze a parktól van a tájházunk, amelyben az elődeink életébe nyerhetünk betekintést. A tájház kertjében felépült a község kemencéje, itt nagyon finom ételeket szoktunk készíteni. A tájháztól kis utcán keresztül jutunk el az evangélikus templomhoz. Falunkban nagyon jókat lehet sétálni, a jó levegő és a táj szépsége gyógyítja a testet és a lelket” – válaszolja a falu első embere a legfontosabb tudnivalókat.

Attila-szobor: több, mint Maglód és Hosszúsó barátságának jelképe

Az evangélikus testvérgyülekezeti kapcsolat felvételét követően, 2016 februárjában a két község – Maglód és Gömörhosszúsó – is megkötötte a testvértelepülési szerződést. Az egyre szorosabbá váló kapcsolatok, a gyakori látogatások eredményeként 2017. szept-

ember 23-án leleplezésre került az Attila-szobor – Maglód után – Hosszúsón is. Anyagát a hosszúsói erdő mintegy háromszáz éves tölgyei szolgáltatták. Az élettelen fába Attila alakjának megformálásával lehelt lelket Enes Nagy Sándor maglói szobrászművész. Ünnepi beszédet Flander Zoltán, a tölgyfák adományozója mondott, Tamási Aront idézve: „...a madárnak szárnya van meg szabadsága. Az embernek egyetlen szülőföldje és sok kötelessége... És eme kötelességek egyike, a legfontosabb: őseink hitének és magyar nyelvének a megőrzése. A mi feladatunk nem a hamu őrzése, hanem a láng táplálása. És a parázs, mely bennünk izzik, idővel hamuvá lesz, de az utánunk jövőknek kötelességük új fát tenni a tűzre, hogy szívükben soha ne hunyjon ki a magyarság lángja.” Ez év augusztusában az erdélyi Gyimesbükön, az ezeréves határon egy újabb Attila-szobor került felszentelésre, amelyhez

a farönköt Hosszúsó adományozta. „Jövőre a maglóiakkal közösen a székelyföldi Lövétén a negyedik Attila-szobor avatását tervezzük, szintén hosszúsói tölgyfa rönkből” – tudtuk meg Flander Zoltántól, a tölgyfák adományozójától.

Értékes kultúra helyi forrásból

Az identitástudatuk feléledését az evangélikus gyülekezeti és testvértelepülési kapcsolatnak köszönhetik. „Az Úr 2016-ik esztendeje Szent Iván havának negyedik szombatján lakodalomra került sor Gömörhosszúsó faluban” – olvashatjuk feljegyzésükben. A határ menti, többségben magyarok által lakott községben a gömöri lakodalmas hagyományát elevenítették fel. A hosszúsói gömöri lakodalmas ötlete magyarországi testvértelepülésük meglátogatása után született. Novák Tamás polgármester meglátása szerint a 2016-ban hivatalossá vált testvértelepülési kapcsolat felébresztette a magyarságtudatukat, illetve közelebb hozta a helyieket is a magyar kultúrához. A találkozót követő felemelő érzések ösztönözték a hosszúsóiakat a gömöri lakodalmas megalkotására. Pomaj Anita, a műsor megálmodója és koreográfusa hagyományörzőket, helytörténészeket látogatott meg, és összegyűjtötte a műsorhoz szükséges tudást. Így annak a gömöri lakodalmasnak ismételt, kibővített feldolgozására kerülhetett sor Hosszúsón, amelyet 2008-ban a Csemadok területi választmányának szervezésében Rozsnyón, illetve Gombaszögön mutatnak be Péter Zsolt, az azóta már elhunyt kassai rendező vezetésével. Ekkor a hosszúsói Csemadok csoportja az ágyvittelt játszotta el. 2016-ban pedig elkezdték

foglalkozni a helyi fiatalokkal, és hét fiút és hét lányt tanítottak be a lakodalmasra. A hagyományos menyasszonykikérőt és a dunnavitelt pedig a helyi Báborka énekkar mutatta be.

A falu kulturális szervezete, a Csemadok Alapszervezete több évtizedes aktív működésre tekint vissza. „A szervezet községünk mindenkor kulturális életét volt hivatott irányítani, biztosítani. Nincs ez másképp jelenleg sem. Tagságunk létszáma 64 fő – mondja el Szcsuka Edit elnök. – A szervezet vezetősége szorosan együttműködik az önkormányzattal. Rendezvényeinket közösen szervezzük, ötletekkel állunk elő, amelyeket együttesen valósítunk meg. Ha visszatekintek elnökségem csaknem húsz évre, gazdag a leltár. Az évek alatt rendszeressé vált a téli jégkarneválon való részvétel, a hűvési játszótér, a kézműves foglalkozások szervezése, az anyák napi ünnepségek, nyári foglalkoztatók szervezése, bálók rendezése, karácsonyi kézművesház, karácsonyi műsor, mézeskalácsütés megrendezése.

Pályázati úton sikerült bővíteni a könyvtár állományát, karácsonyi könyvvásárokat tartottunk. A faluban jól működő mazsorett csoport van jelenleg is, aminek nagy múltja van, hiszen a csoportban táncoló lányok anyukái voltak az első táncosok. Vezetőjük, Pomaj Anita, aki szervezetünk vezetőségi tagja. A Báborka énekesei is színesítik kulturális életünket, mindnyájan tagjai szervezetünknek. Vezetőjük Harsányi Franciska. Ha visszatekintek a közelmúltra, a tavalyi és idén a hagyományos falusi kulturális rendezvényeken kívül könyvbemutatót szerveztünk, budapesti színházi előadásra vettünk részt az Operettszínházban. Ezt az önkormányzat anyagi támogatásával sikerült megvalósítani. A Szarka Zsuzsa divattervező egyedi szalagszínor kollekciójának kiállításával egybekötött könyvbemutatót is sikerült megszerveznünk. Célunk, hogy tartalmas kulturális élet legyen községünkben, anyanyelvünk ápolása. Hiszem, hogy a közösségi élet jó irányba tereli fiataljainkat, hiszen ők aktív résztvevői rendezvényeinknek. Községünk apró település, szükséges az összefogás. A helyi szervezetek, az iskola, óvoda és az önkormányzat hatékony együttműködésének köszönhetően gazdag kulturális életet mondhatunk magunkénak” – válaszolta fel a község kulturális életét Szcsuka Edit, a Csemadok Gömörhosszúszói Alapszervezetének elnöke.

Novák Tamás polgármester is megerősíti, hogy a község önkormányzata a helyi szervezetekkel együtt tart különféle rendezvényeket. „Ilyen például a téli turisztikai rendezvényünk, a farsang, a húsvétvárás, a gyereknap, az anyák napja, a hagyományörző fesztiválunk, a gyerektáborok, a nyárbúcsúztató rendezvényünk. De megtartjuk a nyugdíjas napot, a Mikulás-estet, karácsonyi műsort és jégkarnevált is, ha fagyos az idő. Vannak író – olvasó találkozók, újabb bálkat is szervezünk, de nem maradhatnak el a sportesemények és közös faluszépítő akciók sem. A Báborka énekcsoportunk pedig messze viszi hírünket. És 2016-ban csatlakoztak Gyulai István Örökségünk című, a magyar nyelv megőrzését, a magyarság megtartását szorgalmazó mozgalomhoz is” – nyilatkozta a falu első embere.

A község jóhangú asszonyaiból 2007 szeptemberében alakult meg a Báborka Énekcsoport, amelynek jelenleg 16 tagja van. „Minden évben népdalokból álló új műsort mutatunk be. Népviseletben lépünk fel, büszkeségünkben, nagyanyáink surcaiban ékeskedünk minden fellépésünkön. Évente körülbelül tíz fellépést vállalunk el. Női csoportunk repertoárjában modern dalok is és karácsonyi énekek is szerepelnek. Jelentősebb fellépéseink és műsoraink közé sorolnám a 2009-es gombaszögi fellépésünket, az utóbbi évek „Báborpiros szép rózsza” versenyfellépéseinket, a gömri lakodalmast, de jártunk már Maglódon, Bükszentkereszten és a derenki búcsún is fellépni” – mutat be az csoportot vezetőjük, Harsányi Franciska.

Az énekkar tagjai hetente kétszer próbálnak. Legutóbbi fellépésük az ezüst generáció hónapjában valósult meg, most a karácsonyi ünnepségre készülnek fel. A problémamentes működésükhöz nagyban hozzájárul az önkormányzat támogatása.

Az evangélikus egyház fontos közösségépítő

Az evangélikusok kimondottan fiataloknak szóló programokban is együttműködnek maglódi testvérgyülekezetükkel. Hosszúsón a statisztikai kimutatások szerint 294-en evangélikusnak, 82-en római katolikusnak, 54-en reformátusnak, 2-en pedig görögkatolikusnak vallják magukat. A faluban azonban csak egy felekezet van, és pedig az ágostai hitvallású evangélikus keresztyén gyülekezet, amely aktív tevékenységet folytat a fiatalokkal való foglalkozások terén. A templomuk 1792-ben épült, klasszicista stílusban. Istentiszteletet heti rendszerességgel vannak, ugyanígy bibliaórák is. A helyi óvodában és iskolában heti rendszerességgel van hittanóra, amelyet Ferenczy Erzsébet misszionáriusnő tart. A maglódi gyülekezettel a kapcsolatuk élő és aktív. Évente többször látogatják egymást. 2018 nyarán egyhetes közös tábor tartottak a két település konfirmált evangélikus fiataljai számára Maglódon. Hosszúsóról nyolcan vettek rajta részt. Az ifjak számára a hét egyik legnagyobb élménye az Országház és benne a magyar koronázási jelvények megtekintése volt. Szeptember utolsó vasárnapján pedig 37-en indultak el Maglódról a felvidéki Hosszúsóra, hogy találkozzanak testvérgyülekezetük és testvértelepülé-

sük tagjaival. „Gyermekeinkkel foglalkozunk és folyamatosan biztatjuk őket, hogy jó magyarnak lenni, és itt Felvidéken is meg tudunk maradni magyarnak. Egy idézetet szeretnék ehhez hozzáfűzni a Felvidék himnuszából: „Te a földet adtad, /S mi vérünk adjuk néked. /Te nekünk szabadságot, /És mi harcolunk Teérted” – fűzte hozzá a polgármester.

A gyerekek egyszer felnőnek...

Hosszúszón az óvoda a falu központjában, a Fő utcán található. Magyar tannyelvűként 1970-ben létesítették, 1978-tól üzemi óvodaként, az Aranykalász Földműves-szövetkezet működtette. Az 1984/85-ös tanévtől kezdve azonban már szlovák tanítási nyelvű óvodaként működik. A 80-as évek végéig az óvodát évente 30 gyermek is látogatta, de a 90-es évektől a létszám fokozatosan csökkent. Jelenleg 11 gyermek jár ide. Az egésznapos óvoda két pedagógussal működik.

„Az utóbbi években különféle felújítási munkálatok voltak az óvoda épületén: ablak- és bejáratiajtó-csere, valamint tetőcsere. Sikertelenül felújítani a gyerekek szociális helységeit, valamint kicserélni az osztály és az étkező berendezését. A berendezést a régióba érkező használt, de jó állapotban lévő bécsi adományokból, minőségi fabútorokra cseréltük. Az óvoda bekapcsolódik a község kulturális életébe. A gyerekek örömmel vesznek részt a különféle rendezvényeken. A falunapi, anyáknap, karácsonyi ünnepségeken kis műsorral kedveskednek a megjelenteknek. Szoros és jó az együttműködésünk az önkormányzattal és a szülőkkel is” – mondja el Bartók Alena, óvodaigazgató.

A faluban 1938-tól működik iskola. A Szlovák Népiskola mellett az 1950-51-es tanévben megnyílt a Magyar Népiskola is, amelynek 38 tanulója volt. Egészen az 1978-79-es tanév kezdetéig folyt oktatás magyar nyelven is, ekkor azonban a tanulók létszámának nagyfokú csökkenése miatt megszűnt a magyar tannyelvű osztály. A magyar nyelven tanulók és az itt oktató pedagógus a szomszédos Kecői Alapiskolában kaptak helyet. Ezután 1996-ig csak szlovák tanítási nyelvű osztály működött az iskolában, összevont tanulócsoporthal, egy szakképzett pedagógus irányításával. A magyar osztály megszűnését követően egyre több magyar szülő íratta be gyermekét a szlovák tanítási nyelvű iskolába. Az 1996-97-es tanév azonban változásokat hozott.

A szülők és a Csemadok alapszervezetének kezdeményezésére, az önkormányzat támogatásával a Járási Oktatási Hivatal huszonkét év után újból megnyitotta a magyar tannyelvű osztályt. Öt gyermeket írtak be az első évfolyamba, és három, addig a Kecői Alapiskolát látogató tanuló is ebben az iskolában kezdte meg a tanévet. Ezzel egyidőben 300-ezer koronás költségvetéssel megkezdték az iskola bővítését, a szociális helyiségek kialakítását. Az iskola közös igazgatóság alá került. Kisiskola lévén az oktatás mind a két osztályban összevont tanulócsoporthal folyt és folyik mind a mai napig. Az évek folyamán több pedagógus és nevelő is váltakozott az iskolában, de érezhető feszültség vagy ellentét a két különböző tanítási nyelvű osztály pedagógusai között nem volt.

„Az igazgatói funkciót 2006. augusztus 25-én vettem át, ezzel egyidejűleg a magyar tanítási nyelvű osztály oktatását is. A kedvezőtlen demográfiai hullám következtében sajnos az iskola összlétszáma alaposan megcsappant. A 2009-2010-es tanévben a beiratott tanulók száma mindössze tizennégy volt. A 2014-2015-ös tanévet már ismét húsz tanulóval kezdtük. A létszám azóta is tanévenként változó. Az előzőben tizenhárom, idén tizennégy tanulóval kezdtük meg az iskolai évet. A szlovák tannyelvű osztályt most kilenc, a magyar tannyelvűt pedig öt tanuló látogatja” – vázolta fel a diáklétszám alakulását Ambrúzs Zita igazgató.

Az évek során sok mindent meghonosítottak az iskolában. Rendszeresen tar-

tanak farsangi bált, amelyre a tanulók maguk készítik az álarcokat, vesznek a községi karneválon is. Zöldség- és gyümölcsnapot tartanak, amikor a tanulók közösen készítenek egészséges és finom ételeket. Március a könyvekről szól a hosszúszoói iskolában, de az év folyamán többször rendeznek könyvvásárt és ellátogatnak a helyi könyvtárba is. A Föld Napja alkalmából áprilisban az iskolát körülvevő kertben szorgoskodnak, szépítik környezetüket, rendszeresen részt vesznek a Domicia Mikrorégió által megrendezett környezetvédelmi napokon. Májusban kerül sor az anyák napi ünnepségre, amelynek helyszíne az iskola vagy a helyi kultúrház. A gyermeknap több meglepetést is tartogat a tanulóknak. Ilyenkor színházi előadásra szoktak ellátogatni, délután pedig a község által szervezett ünnepségen vesznek részt. A falunapi ünnepségek alkalmával délelőtt kézműves tevékenységre kerül sor, versenyeket, játszóházat szerveznek a gyerekeknek. Minden iskolai év végén osztálykirándulást szerveznek, gyakran közösen az óvodásokkal. Novemberben az időseket köszöntik, december pedig a szeretet ünnepének a jegyében telik, amikor műsorral készülnek a szülők és a falu lakosainak a köszöntésére. A tanév során többször is mesedéllelőtre hívják az óvodásokat, időnként a szomszéd község, Kecső óvodásai és iskolásai is csatlakoznak hozzájuk. Minderről három szakképzett pedagógus és egy nem pedagógiai munkaerő gondoskodik.

„Az évek során folyamatosan szépítettük, modernizáltuk az iskolát. Kicséréltük a régi ablakokat, ajtókat, új bútorokat kaptunk, és az előtér is új burkolatot kapott a nyáron. Az iskolát körülvevő kertbe virágokat, bokrokat ültettünk és két új kerti padot is kaptunk” – zárta az iskola bemutatását az igazgató asszony. Az önkormányzat szemszögéből nézve azonban egyre nagyobb kiadásokkal jár az oktatási intézmények fenntartása. A falu földrajzilag távol fekszik a gazdaságilag fontos városoktól, ezért a községben és a környékén a munkalehetőség erősen korlátozott. Ennek sajnos az a következménye, hogy egyre több fiatal vándorol el a jobb megélhetés reményében külföldre.

„A fiatalok itt Felvidéken, de főleg a keletebbi régiókban meglátásom szerint hasonló helyzetben vannak. Kevés a munkalehetőség és nehéz olyan munkahelyen elhelyezkedni, amely a fiataljainknak fejlődést, előrelepést biztosítana

szakmai, illetve anyagi téren. Biztos vagyok benne, hogy ha ez megváltozna, akkor sokkal többen maradnának itthon, mert szeretik gyökereiket, kultúrájukat, hagyományaikat” – osztotta meg velünk véleményét a falu első embere.

A falu két harmada jelenleg aktív dolgozó, a nyugdíjasok, illetve a kiskorúak mintegy 35 %-át teszik ki a lakosoknak. „Napjainkban még abban a szerencsés helyzetben vagyunk, hogy nincs segítségre szoruló nyugdíjas, illetve legtöbb esetben öregotthonokban vannak elhelyezve. Viszont a demográfiai mutatók alapján a jövőre nézve ez problémát jelenthet a községnek a Szlovákiában működő, vagy inkább nem működő szociális rendszer miatt” – fejtette ki Novák Tamás.

Hogy mit lehet elmondani még a faluról?

„Úgy érzem, hogy a falunk az utóbbi időben sokat fejlődött, főleg a helyi polgároknak és szervezeteknek köszönhetően. Az utóbbi négy év alatt legalább egy tucat projekt került kidolgozásra, de köszönhetően az államunkban működő, lassú elbírálásoknak, a bürokrációnak, a kivételezéseknek nem sikerült még egyet sem megvalósítani. Legfőbb problémáink a szennyvízelvezetés, a szociális rendszer és az uniós és más pályázatok nem igazságos elbírálása. Ennek ellenére vannak terveink. A Kis utcát szeretnénk leaszfaltozni, a szennyvízelvezető és esővízelvezető rendszereket befejezni, a kultúrházat és a halottasházat felújítani, a volt szövetkezeti irodaház épületének új kihasználási lehetőségét keressük, és a

volt csendőrlak felújítását és több funkcionális központtá alakítását tervezzük” – ismertette terveiket a polgármester.

Az önkormányzat leginkább saját forrásból kényszerül fejleszteni, építeni, szépíteni. Vannak pályázataik is, mint például a Karszt HCS forrásaiból 2009 és 2015 között két teljes utca felújítása, aszfaltozása, amely azóta is folyamatosan zajlik – immár önerőből. Ugyanebből a forrásból lettek a kultúrházban lecserélve a nyílászárók 2009-ben. Pályázatból sikerült elkezdni még 2005-ben a szennyvízelvezető rendszer építését, amelyet azóta sem sikerült befejezni. Önerőből került átadásra a halottasházunk, a színpadunk, és az előtte levő tér kikövezését, ahogy a tájház kerítésének cseréjét is saját forrásból valósítottuk meg a 2015 – 2018 években. A parkunk új életre keltése pedig három évünkbe tellett. 2015-től dolgoztunk rajta, hogy napjainkra terveink szerint elkészüljön” – válaszolta fel a kisebb-nagyobb fejlesztéseiket Novák Tamás.

Határmenti falu lévén a lakosság döntő többsége magyar anyanyelvű, bár az utóbbi időben egyre többen vallják magukat szlovák nemzetiségűnek. A falunak cigány származású lakosai is vannak, akik teljes egyetértésben élnek a falu lakosságával, igyekeznek beilleszkedni és alkalmazkodni. Gyermekük rendszeresen látogatják az óvodát és az iskolát. A faluban már csak a törvényekből kifolyólag is kétnyelvűen vannak feltüntetve a hivatalos megnevezések, a Községi Hivatalban pedig magyar nyelven is biztosítják az ügyintézését.

Beke Beáta

Szilason az óvoda mutató-s tornácos ház

Szilás kisközség a Komáromi járásban, a 491 lelket számláló település Komáromtól 31 kilométerre található. Megőrizte mezőgazdasági jellegét, de a Pozsony – Komárom közötti útvonal menti előnyös fekvése, valamint a szép környezet kedvező feltételeket biztosít a település további fejlődéséhez. A kisközség polgármestere Tóth Péter 8 éve vezeti a települést, most is újrázott, a Most-Híd jelöltjeként indult, kihívója sem akadt.

Mivel Szilás kisközség, az oktatási intézmények közül csak óvoda működik, iskola nem. Mit jelent ez az itt élőknek?

Falunkban valóban csak óvoda működik, 2010-ben csupán 6 kisgyermek látogatta az intézményt, így félnapos óvoda működött, nagy dilemma volt a bezárása, szerencsére megtartottuk, és a számok a bizonyíték rá, hogy megérte. Jelenleg 20 gyerekkel működik, két óvónő tanítgatja a kicsiket és van takarítónőnk, aki az ételt is kiadja. Iskolába Lakszakállásra, azaz a szomszéd községbe járnak a diákok. A szilasi iskolát még 1977-ben bezárták, amikor úgymond racionalizálták az oktatást és a korábban szervezett körzeti nagyiskolákba kényszerültek a nebulók. Kis faluról van szó, nem is tudnánk fenntartani az intézményt. Az iskolák a gyerekek létszáma alapján kapják a fejpénzt, a lakszakállasi körzeti iskolába négy faluból járnak a diákok.

Szilason is megújult az óvoda, mint több felvidéki községben.

Megújult az ovi, két támogatást is kapott a község rá, a környezetvédelmi alaptól

120 ezer eurót tavaly, és a magyarországi Bethlen Gábor Alaptól idén 25 000 000 forintot, vagyis 78 ezer eurót. Mivel iskolánk továbbra sincs, nekünk talán még fontosabb, hogy az egyetlen oktatási intézményünk milyen állapotban van. Fontos tény, hogy az eredeti épületet Pázmány Zoltán építette, kúria volt. Az óvodánk nagyon szépen megújult, belülről ovi, kívülről most már ténylegesen is úgy néz ki, mint egy vidéki kúria. A fel-

újításkor megpróbáltuk visszaadni azt a formáját az épületnek, amilyen 1904-ben volt, mikor felépítették. Nyílászárókat sem műanyagot tettünk, hanem faablakok vannak, faajtókkal, ragaszkodtam hozzá, hogy megmaradjon az a formája, ami eredetiben volt, ugyanabból az anyagból, és ne modern műanyag ablak kerüljön az épületbe. Tehát az épületet magát, a környezetvédelmi alaptól kapott pénzen renováltattuk, ablakcserére, szigetelésre, tetőcserére kaptuk a támogatást. A magyarországi támogatásból megpróbáltunk olyan dologra költeni, ami még hiányzott. Megcsináltuk a kúria körül a szociális helyiségeket, lettek spórolós lámpák, kicseréltük a belső ajtókat, és rendbehoztuk az intézmény környékét. Külső tantermet csináltunk a gyerekeknek, így a szabadban tudnak tanulni, úgy lett kialakítva, mintha egy tornácos ház tornácán ülnének, és szabadtéri színpadként is tudjuk majd használni. Kaptak az ovisok új játszótérrel, új játékokat is.

Egyébként arra is gondolnunk kellett, mi lesz, ha ez az épület egyszer már nem óvoda lesz, hogy akkor tudjuk másképp is kihasználni. Mert sosem tudhatjuk, mit hoz a jövő, mi lesz 5 vagy 10 év múlva, hogyan változik meg a falu. Mert nagyon előregszik a község lakossága. Mutatónak elég, ha csak azt vesszük, hogy 420 szavazásra jogosult polgárunk van a 496 lakosból, van 132 nyugdíjasunk, nagyjából ki lehet számolni, hogy milyen kevés

a fiatal.

De hiszen Szilasra nemrég épültek bérlakások. Jellemzően kik vették igénybe?

Két olyan család van, mely Szilasról származik, a többiek új, ide települt lakók. Egyébként megmondom őszintén, nem szeretnék több bérlakást építeni, más megoldáson kell gondolkodnunk. Inkább arra keresek lehetőségeket, hogy telkeket mérjünk ki; a mostani terveink szerint 10 házhelyet jelölünk ki, hosszú távon az sokkal többet ér. Ugyanis azoknak az embereknek, akik telket vesznek és maguk építkeznek, már lesz valamijük, lesz értékük, vagyonuk, ami ide köti őket. Úgy tapasztaltuk, a bérlakásokban élőket nem vonzza különösebben semmi a faluhoz, elég nekik, hogy most éppen van hol lakniuk. Nyolc bérlakásunk van, egyben volt csak váltás, mert férjhez ment az ott lakó, tehát a lakosok stabilan élnek itt, ötödik éve laknak benne. Az építkezéseknek köszönhetően lendült fel az óvoda, mert ahogy mondtam, jelenleg 20 gyermek látogatja, de csak átmeneti a gyarapodás, most már megint nem nagyon születnek gyerekek.

Mit gondol, mivel lehetne ösztönözni az embereket, hogy Szilasra költözzenek?

Szilas Nagymegyerehez van közel, csak míg Megyer a Dunaszerdahelyi járáshoz tartozik, mi a Komáromihoz. Mi valószínűleg Megyer vonzáskörzete vagyunk, de mert nem egy járáshoz és megyéhez tartozunk, ez nekünk elég nagy hátrány. Úgy tapasztalom, hogy ha valaki építkezik, nem mindig tartja fontosnak, hogy az új házába hivatalosan is bejelentkezzen állandó lakosnak. Amikor mi kimértük a telkeket, szabtuk egy feltételt, hogy a használatba vétel után muszáj, hogy szilasi lakosnak jelentkezzenek be, ezért volt az ára a teleknek 7 euró négyzetméterenként, tehát nagyon kedvező árat állapítottunk meg. Felépült öt új ház és négyben már laknak is, az durván 14-15 új lakost jelent a községnek. Az új trend viszont, hogy sokan megveszik a régi házakat, felújítják, ők viszont nem jelentkeznek be lakosnak, dunaszerdahelyi jelzésű autók állnak sorban a házak előtt. Általában Megyeren meghagyják az állandó lakhelyüket, lakcímeiket, hozzáuk pedig még átmeneti lakcímet sem jelenítenek be. Érdekes volt, hogy amikor a Szilfeszt első napját, a pénteket fizetössé tettük, a szilasi lakcímmel rendelkezők tiszteletjegyet, karszalagot kaptak, rengetegen azért reklamáltak, hogy ők itt is

laknak, mégsem kaptak ingyen belépőt. Akkor derült ki sok mindenkiről, hogy nem is szilasi, csak itt lakik, és sok esetben még a falusiak is csodálkoztak, hogy a szomszédjuk csak amolyan ágyra járó szilasi.

Az óvoda épülete pályázati pénzből újult meg, de a község az elmúlt években többször ért el sikert pályázatokon.

Az elmúlt négy évben, tehát az előző választási ciklusban 870 ezer eurót hoztunk pályázatokból a falunak, pedig egyébként csak 150 ezer eurós éves költségvetésünk van.

Ebből mi minden újult meg?

A legnagyobb összegeket 2018-ban sikerült elnyernünk. A kultúrház ablakcseréjére kaptunk 11 ezer eurót, 504 ezer eurót a gyűjtőudvarra, 60 ezer eurót a tűzoltószertárra a belügyminisztériumtól, az „Európa a polgárokért”-től kaptunk 25 ezer eurót, a halottas ház felújítására a pénzügyminisztériumtól 12 300 eurót, a kamerarendszer kiépítésére is kaptunk egyszer 5 ezret, egyszer 8 ezret, ezek a nagyobb összegek, volt több kisösszegű pályázatunk, 500-tól 5000 euróig.

Láttam, hogy épült egy tanösvény is, milyen célből készült?

Jellemző, hogy a lengyel és cseh kerékpárosok Szilasra keresztül bicikliznek, nagyon sokan jönnek Ekecs felől és mennek Megyerre. A tanösvénynek kettős célja volt. Szerettem volna ott egy járdát csinálni, de azt csak úgy nem lehet pályázatból, nincs ilyen kiírás, és szeret-

tem volna valahova információs táblát is kitenni a faluról. Láttam a kiírást, hogy pályázni lehet tanösvényre, így összekötöttem a kettőt. A négy információs tábla, amit kitéttünk, bemutatja a falunk a múltját, az első képeket, amiket találtunk 1904-ből, rajta van a régi kúria, a régi községháza, az egész olyan képeslapszerű. A második képen az szerepel, ami szerintem a falu életét nagyon nagyban befolyásolta: az 1965-ös árvíz. Ezek elég megdöbbentő képek, a harmadik tábla három nyelven mutatja be a falut, és a negyedik táblán vannak felsorolva a település látnivalói. A falu lakosai, a gyerekek, a fiatalok a múltra már nem emlékeznek. Mikor elkészült, szerintem azt hitték, hogy választási plakátokat rakok ki, óvatosan jártak megnézni, aztán kaptam a visszajelzéseket, hogy jaj, de jó, hogy ilyen van. Ezek a képek már szinte sehol sem találhatók meg, régi emlékek. A kultúrházban is kihelyeztünk ilyen képsorozatot, ez a közösségi oldalunkon is megtalálható. Filmkockaként csináltuk meg, 15 képet nagyítottunk ki, a kultúrházi kiállításon az árvízi képeken emberek is láthatók, de a tanösvény képei személytelenek. A falu életének nyolcvanas éveiből is bemutatunk képeket, a nyugdíjasnapon láttam, hogy az emberek nézegették ezeket, keresték önmagukat, az ismerősöket. Én nem ismerem őket, nem éltem át az árvízet sem, de olyan jó megnézni, felismerni rajta az embereket! Akármilyen elszomorító volt is, szerintem az 1965-ös árvíz nagyot lökött a csallóközi települések fejlődésén, akkor még működött az összefogás, és beindult az újjáépítés. Szilasra éppen az árvíz miatt nincsenek, nem maradtak

meg öreg házak. Szeretnék majd egy táj-házat építeni, új technológiával, de hogy úgy nézzen ki, mint a régiek voltak, mert nincs olyan öreg ház, amit erre a célra meg lehetne venni. A régi mórházakat (vályogház), mindet elvitte a víz.

Szépítik a Pázmány-kúria környékét

Nemrégiben találkoztam egy felhívással, önkénteseket kerestek tujafák kiültetésére!

A Pázmány-kúriához valamikor tartozott egy nagyobb terület, megnéztem a tulajdonlapot, ebből kiderült, jelenleg a szlovák államé. 85 árról beszélünk, elementem az illetések után, sajnos megvásárolni nem tudjuk, megkérdeztem, nem lehetne-e, hogy hosszú távú bérletet kössünk a területre, sikerült, így hozzákerítettük a kastélykerthez.

Az önkéntes tűzoltók eddig a foci pályán versenyeztek és gyakoroltak. Most nekünk hozunk létre a kúria mellett valami hasonló helyet, mint Ímelyen van, mert ezt ott lestem el, így lesz a falu központjában hely a gyakorlásra, versenyekre. De ott szeretnék megcsinálni a műfüves pályát is. Kerítést nem akartunk, hogy ne legyen rideg, a fűvet már elvetettük, megvettük a tujákat, kb. 120 darabot ültettünk ki sövénynek, összefogtunk a

tűzoltókkal és megcsináltuk egy szombat délelőtt.

Szilason egyébként is rengeteg a zöld terület. A faluban található egy horgásztó is.

Valóban van egy szép tavunk. Kibányasztuk, megcsináltuk, kialakítottuk horgásztónak, a falué, nem adtuk ki bérbe sem. Évi 7 euró a horgászjegyünk ára, tehát szimbolikus összeget kérünk, van benne hal is, rengeteg, annyit szoktunk kérni, hogy mivel a falu közepén van, a nemes halakat engedjék vissza, a pontyot például. A keszeget, kárászt nyugodtan haza lehet vinni, mert az gyorsan szaporodik. Minden évben hozunk bele körülbelül 4 mázsa pontyot, hogy öröm legyen horgászni. Elkeríteni nem akarjuk, lehet sétálni is körülötte, ez olyan hely, ahol megpihenhet az ember. Most pályáztunk internetre, a tó körül 4 pontra tennénk internet pontot, és a község parkjaiba is, a brüsszeli pályázatot már beadtuk, és volt egy szlovákiai kiírás, azt is megpályáztuk. Ebből wifi-pontokkal jól ellátjuk a falut.

Hogyan jellemezné a falu kulturális életét?

Természetesen van Csemadok alapszervezet, Szukola István az elnöke, de mű-

kodik a vöröskereszt, nagyon jól működnek az önkéntes tűzoltók. Tele vagyunk programokkal, minden hónapra jut valami, sajnos, vagy szerencsére nem tudnánk nagyon több programot bevállalni. Csak felsorolásként a rendezvényeink: év elején járunk termálfürdőbe, Nagy vagy! címmel kihívás napját tartunk, Megyeren a fürdőben. Van retro diszkónk, amit 8 éve találtam ki, február 16-án lesz jövőre, már le van foglalva 150 jegy, a környékről mindenhol jönnek rá emberek. Márciusban a tizenötödikei koszorúzást mindig összekötöm az újszülöttek köszöntésével, rózsafaültetéssel, azt tapasztalom, hogy akkor az emberek eljönnek ide is, oda is, így nagyobb közösségi élményt nyújt a rendezvény. Április végén van a „Tiszta falu, tiszta porta” nevű takarítónapunk. Június elején tartjuk a gyereknapot, júliusban pihenünk egy kicsit, nincs falusi „akció”, augusztusban van a tűzoltóverseny, a polgármesteri kupa, amelyen legutóbb 38 csapat vett részt, augusztus végén halászléfőző verseny is van, és idén először Szilfeszt is volt. Szeptemberben nyugdíjas összejövetelt tartottunk, 8 község nyugdíjasaival, de volt koszorúzás az I. és II. világháború áldozatainak emlékművénél is. Decemberre terveztük a karácsonyi műsort, és aki szeretné, együtt búcsúztathatja az óévet a falu lakosságával, a szilveszteri buliban.

Az eseményekről honnan lehet híreket kapni?

A facebook oldalunk nagyon népszerű, míg a falu lakossága 500 alatt van, az oldalunkat a közösségi hálón majdnem 1500 ember kedveli. Tapasztalom, hogy a környékbeli községek, falvak lakói is figyelik, ha valami rendezvényt szervezünk, akkor is sokan jönnek, és onnan tájékozódnak. Például mikor a Szilfesz volt, 2000 ember vett részt a Republic koncerten,

tehát elmondhatom, hogy saját magát finanszírozta az 5 eurós belépővel.

Nagyon büszke vagyok a falusi újságra, a Szilasi Krónikára, ami negyedévenként jelenik meg, és minden háztartásba eljutatjuk. A lapból a lakosok tájékozódhatnak a fontosabb eseményekről, vannak beszámolók a rendezvényekről, statisztikai adatok is megtalálhatóak benne.

Járda, tájház, wifi-pont – terv van bőven

Azt látom, hogy rengeteg minden megújult, folyamatosan szépül a falu. Milyen tervekkel indul a mostani megbízási időszak?

Most részlegesen felújítottuk a kultúrházat, mert kicseréltük az ablakokat, de tervezek egy nagyszabású kultúrház- és községihivatal-felújítást, szeretnék a tetőre napelemeket szerelni, ez még csak terv, nem kezdtük meg hivatalosan a terveztetést sem. Tervünk nagyon sok van, tele vagyok optimizmussal, úgy látom, olyan lesz a testület is, melynek nem az a lényeg, hogy beszéljenek, hanem tényleg dolgozni is akarnak.

Szilás belépett egy 13 települést összefogó társulásba, a Duna-Mente Helyi Akciócsoportba, amely Nagymegyer-Alistál-Ekecs környékét fogja össze, a kistérségi társulás pályázati pénzeket hív le. A lényege, hogy egyformán viseljük a terheket, akkor egyforma a jutalom is, most 1,2 milliót nyertünk, és ha minden igaz, és ezt az 1,2 milliót transzparenssal tudjuk elkölteni, akkor kapunk még egymilliót. Tehát ebből majdnem 100 ezer euró jut Szilasra. Ebből a pénzből szeretnék majd kicsit az utcákat, utakat felújítani, de ha belegondolunk, rájövünk, az a pénz nem is olyan sok, a mai árak mellett. Eddig nem is tudatosítottam, de Szilason az elmúlt években „senki előtt” építettünk járdákat, tehát mindig olyan helyen épültek a járdák, hogy senki ne

vádolhasson azzal, ő előtte miért nem lett megcsinálva, igazából sétányokat építettünk. Ebből a támogatásból a parkokban szeretném megcsináltatni a járdákat. A falusi járdák jó állapotban vannak, a baj csak az, hogy azon parkolnak a lakosok az autóikkal, így a gyalogosok néhány helyen nem tudnak arra sétálni, és ez ellen nem tehetünk semmit.

Tűzoltószertárra van 60 ezer eurónk, két pályázati összegből, jövő év márciusában kezdjük az építkezést, szintén jövőre megcsináltatjuk a halottasházat is pályázati pénzből.

Hosszabb távú terveink között szerepel egy tájház kialakítása, megépítése is. Nyáron rendeztünk egy gyűjtést a faluban, amikor a Szilfesz volt, és Csehországból, Erdélyből, Magyarországról voltak vendégeink, régi használati tárgyakat gyűjtöttünk, állítottunk ki: ruhák, kancsók, teknők voltak. Sajnos, nem tudom hol elhelyezni ezeket a tárgyakat, sokan azt mondták, ha lenne méltó hely, ahol kiállítható lenne, odaajándékoznák a falunak. Amikor az öreg házakat eladják, ezek az emlékek a múlt századból sajnos konténerbe kerülnek, az új tulajdonosok, a fiatalok nem törődnek vele, nem tartják értékesnek.

Hova járnak az emberek dolgozni?

Nagymegyerre járnak sokan, Galántára, Komáromba, Győrbe, Szilason durván 3 százalékos csak a munkanélküliség, van egy aláírt, érvényben lévő a szerződésünk a munkahivatallal, de nem tudnak ajánlani munkást. Ez megnehezíti majd a munkát, február-márciusban kell felvennünk alkalmazottat, a köztérket rendben kell tartani, és a hulladékgyűjtő udvarra is kell

majd alkalmazott. Jelenleg a községnek csak óvodai alkalmazottai és a község-házán dolgozók vannak, két hivatalnok, egy takarítónő, aki mindenest, és van egy traktorodóm, tehát ötven vagyunk.

Említette, hogy nincs közmunkás, így elég nehéz rendben tartani a köztérket.

Van három fűnyíró kistraktorunk és van rá egy emberünk. Tele vagyunk gépekkel, mert amire tudtunk pályázni, pályáztunk, van a falunak nagytraktora is, 3 pótkocsi, egy konténer hozzá, hóeke télre, minden van, csak emberem nincs, mert fizetésre nem lehet pályázni. Hiába vitték fel a költségvetésünket, nyolc éve 86 ezer eurós volt a költségvetés, ma már 140 ezer, óriási a növekedés, de annyi plusz kompetenciát kaptunk, hogy ez a többlet is kevés rá. Emelnünk kell a fizetéseket, a tanítók bérét is viszik fel, amit meg is érdemelnek, de mi pluszba nem kapunk rá pénzt, az ovit mi tartjuk fent, de plusz keretet már nem rendelnek mellé. Tehát az igaz, hogy megemelték a költségvetést, de annyival több lett a kiadásunk is. A másik dolog, ami „pénznyelő”, ha bármit szeretnénk megpályázni, bármilyen kispályázatot, ki kell dolgozni, s ez pénzbe kerül, mindjárt ezer eurókról beszélünk, a közbeszerzés pénzbe kerül, szívesen vennék föl embert, aki csak ezzel foglalkozna, de sajnos nem tehetem meg. Nem minden pályázat sikeres, ha kidolgoztatsz egy projektet, ha tetszik, ha nem, a legkisebb rajzolás is 1500-2000 euró; ha nincs meg, nem tudsz pályázni, ha megvan, és utána nem megy át, akkor ott fekszik a fiókban... Igaz, már a miénk, később talán fel tudjuk használni. Nem egyszerű kisközséget sem vezetni.

Vadkerti Neszméri Csilla

A lévai magyar gimnázium a magyar közösség védőbástyája

Czeglédi Péter Református Gimnázium már több mint másfél évtizede nyújt oktatási –nevelési lehetőséget a magyar fiatalok számára Léva központjában. Az elmúlt években bebizonyosodott, hogy az egyre fogyatkozó helyi magyar közösség egyik védőbástyájává vált. Ezt nemzetstratégiai szempontból is jelentős. Az intézményre felfigyelt a magyar kormány is, és hathatós támogatásának köszönhetően az utóbbi időszakban fokozatosan bővül és fejlődik, képzési lehetőséget kínál a járási székhely és a környékbeli települések mellett a távolabbi régiók fiataljainak is.

Az elmúlt években fejlődött, bővült, fejlesztett az intézmény. Számtalan megerősítő esemény mellett voltak megpróbáltatásaik is. De él az iskola s tervezi a jövőjét.

Hiátus kitöltése

Hosszú évtizedes kihagyás után 2001-ben indult újra a magyar anyanyelvű középszintű oktatás Léván. A Lévai Református Egyházközség ekkor indította útjára a tanintézményt Magyar Tanítási Nyelvű Egyházi Gimnázium néven.

Mint Kiss Beáta, a gimnázium igazgatója, az MKP oktatási és kulturális alelnöke az Önkormányzati Szemlének elmondta: az iskola megalakulásának fő célja középszintű a magyar nyelvű oktatás biztosítása a keresztyén tudat jegyében.

A lévai református gyülekezet 2000-ben döntött az iskolaalapítás és fenntartás mellett. A többi magyar szervezet is áldását adta erre. „Első években az elsőd-

leges cél az volt, hogy a magyar nyelvű képzés biztosítva legyen a városban. Ha a gyerekeket itt tudjuk tartani, ezzel erősödik a magyar közösség is” - nyilatkozta az Önkormányzati Szemlének Kassai Gyula, lévai református lelkész, a Barsi Református Egyházmegye esperese. Hozzátette: az iskola az egyházi gimnázium nevet kapta, ezzel azt hangsúlyozták ki az alapítók, hogy az elsődleges cél az egyházi fenntartás biztosítása.

A gimnázium a tízéves évfordulóján vette fel Czeglédi Péter gályarab nevét. A jubileum alkalmával mintegy harminc leszármazott jelent meg az ünnepségen. Az ünnepi alkalom keretei között ünnepi nyilatkozatot fogalmaztak meg. „Az iskolának a nevében hordozott szellemiséghez is kell igazodnia. Ez a szellemiség a megvalósításban is lendületet adott. Nem elég bizonyos eszmékről beszélni, ezek jegyében cselekedni is kell” – hangsúlyozta az igazgató.

A névfelvétellel kapcsolatban Kassai Gyula kifejtette: „ezzel szerettük volna hangsúlyozni, hogy az iskola jobban kötődjön a keresztyén értékrendhez. Nyíltan kell vállalni azt, hogy hová tartozunk. A felekezeti felvállalása nem feltétlenül jelent megosztottságot, hanem arra hívja fel a figyelmet, hogy konkrét közösséghez tartozunk, és az identitásunk fontos része az, hogy a hitünket ápolni kell, mindenkinek ott, ahová tartozik. Az iskolánk továbbra is nyitott maradt minden felekezet irányába”.

A világháborút követő években, egy-két évtizedben több középiskolában is lehetett magyar, illetve részben anyanyelven tanulni. A helyi gimnáziumnak volt magyar tagozata, ám még a hatvanas évek-

ben leépült. Az óvónőképző szakközépiskolában működött magyar tagozat. Hosszú szünet után, a nyolcvanas évek második felében újjászervezték a magyar képzést. 1989-ben egy osztály végzett magyarul, azóta nem folyik anyanyelvi oktatás a tanintézményben. Ugyancsak lehetett az ipari szakközépiskolában is magyarul tanulni, ám ez is jó pár évtizede elérhetetlen.

Nemzetstratégiai kérdés az iskolahálózat Léván

Az alapítók részben ezt a hiátus szerették volna betölteni a gimnázium létrehozásával, magyarázza az intézmény vezetője. „Keresztyén értékrenddel bíró, nemzetileg elkötelezett intézmény vagyunk” – hangsúlyozta.

Léván egyre fogyatkozik a magyar közösség. Párhuzamos jelenség a helyi magyarság elöregedése, egyre kevesebb a fiatal magyar család. A jelenség a város vonzáskörzetében lévő településeken is érzékelhető. Ezzel kapcsolatban Kiss Beáta kifejtette: „nemzetstratégiai kérdés a magyar oktatási hálózat megtartása. Az óvoda – alapiskola – gimnázium szorosan együttműködik a magyar közösség megtartásában és megerősítésében, ebben partnerek vagyunk.”

Léva a magyarság szempontjából szórványvidéknek tekinthető. Mint az esperes úr megjegyezte: „A szórványhelyzet azzal jár, hogy a többségi kultúra árnyékában a kisebbségi kultúra megtartása egyre nehezebb. Egy kis centrum-mű-

hely, kisebbségi sziget képződik, ahol mi kevesebben vagyunk ugyan, de nagyobb tud lenni a belső összetartás. Mindenki ismer mindenkit. A tanárok családias légkört tudnak teremteni.”

Másrészt a szórványban lévő keresi a kapcsolatot a tömbben élő magyar közösségekkel. Ez is egy speciális helyzetet és légkört ad – magyarázza a fenntartó. Nyilván az egyházas-felekezetiességet kihangsúlyozó jellege is különlegessé teszi intézményt. Ami nagyon fontos védjegye lett intézményünknek, az, hogy az évek folyamán szinte teljesen megszűntek azok a viselkedésmódozások és erkölcsi problémák és veszélyek, amelyekkel több iskolának évről-évre meg kell küzdenie. A diákjaink magaviselete, példaadása rendkívül jó – fogalmazott a lelkész.

A gimnázium kis létszámú intézmény. A diákjainak létszáma mindig is negyven – hetven között mozgott. Történelmi maximuma hetvenkettő volt. Ugyanakkor minden évben tudtak első osztályt nyitni. Az alapítása óta évfolyamonként egy osztállyal működik, tehát az egyes osztályok létszámának változása határozza meg az összlétszám alakulását.

Tavaly iskolaévben érettségizett a legkisebb létszámú osztály. Májusban négyen érettségiztek. – Kis létszámú osztályoknak is meg vannak az előnyei – húzta alá az igazgató. – Az említett osztály diákjai kimagaslóan tanulmányi eredményekkel zárták a gimnáziumi tanulmányaikat. Emellett szerves részei, illetve vezetői voltak a diákközösségnek, s az érettségi

után a közéletben is helyt állnak.

Református gimnáziumként az ország nyugati részében egyedülálló az intézmény. Hiszen Szlovákiában csupán két magyar tanítási nyelvű református gimnázium működik, Léva mellett a rimaszombati Tompa Mihály Református Gimnáziumban folyik ilyen irányú oktatási-nevelői munka.

A Czeglédi Péter Református Gimnázium vonzáskörzete a nyugati református egyházmegyékre, a Barsi, a Komáromi és Pozsonyi Református Egyházmegyékre terjed ki. Diákjainak zöme a járási székhelyről és annak környékéről, valamint a Garam mentéről érkezik. Az Ipoly mentéről kevés érdeklődő akad, ez részben betudható annak is, hogy Ipolyságon szintén található egy iskolaközpontként is működő egyházi oktatási intézmény. A Lévai járáson kívül jelenleg Érsekújvár környékéről és Bátorkesziről is van diákjuk. Az elmúlt években a Barsi Református Egyházmegyén kívül a Komáromi és a Pozsonyi egyházmegyéből is voltak. A beiratkozási programot kiterjesztik az ország nyugati régiójára. A szeptemberben megnyitott saját kollégiumuk is segítheti az iskolaválasztást, hiszen elérhető a bentlakás magyar közegben – véli az intézmény vezetője.

Költözés és a kollégium kialakítása

Sok minden történt az iskola életében. Az elmúlt több mint másfél évtized jó pár meghatározó momentumot foglalt magába. Az első években a fenntartó és az iskola vezetése között kialakult konfliktus miatt komoly nehézségek adódtak, amelyeket sikerült megoldani. Egy ízben, 2006-ban nem is tudott az iskola osztályt nyitni. Fontos esemény volt a névfelvétel 2012-ben, majd a Kárpát-medencei Református Középiskolák XVII. Találkozásának a megszervezése.

Az igazgató a mérföldkövek közé sorolta a hét évvel ezelőtti a névfelvételt, valamint 2015-ös költözködést. Az iskola megalakulásakor a lévai vár tövében található református lelkészi hivatalnak és gyülekezeti központnak is helyet adó történelmi épület emeletét vette igénybe. Három évvel ezelőtt a Jesenský utcában található Juhász Gyula Alapiskolát és az Eszterlánc Óvodát is befogadó épületkomplexum egyik megüresedett létesítményébe költözött át a gimnázium. Ezzel egy udvarban, ám továbbra is önálló

igazgatás alatt működnek a lévai magyar oktatási intézmények. Ez képezi a stratégiai együttműködés alapját.

„Így tudunk fejleszteni és az infrastruktúrát kiteljesíteni, felvenni a versenyt a többi iskolával. Egy udvarba költözött a gimnázium az alapiskolával és óvodával. Egy iskolaközpont tudott így létrejönni” – reflektált a költözésre Kassai Gyula.

Az eltelt időszakban az oktatási intézménynek és a fenntartónak is voltak nehézségei. Két éven keresztül Nyitra megye képviselőtestülete az alacsony osztálylétszámra hivatkozva szerette volna az osztálynyitást megvonni. De mindkétszer sikerült a szándékot megváltoztatni, vagy jobb belátásra bírni a döntéshozókat. „Bármelyik iskolával fel tudjuk venni a versenyt. Minden téren készek vagyunk a mai elvárásoknak megfelelően biztosítani a diákok számára a kényelmet, a tanuláshoz szükséges feltételeket, eszközöket” – hangsúlyozta a kollégiumnyitás és az iskola fejlesztés kapcsán.

A fenntartó lévai gyülekezetnek ingatlanjai vannak, amelyeknek egy részét bérlőknek tudja kiadni. Az ebből befolyó bevétel egy jelentős részét az intézmény működtetésére tudják fordítani. A rezsiköltségek (a gimnázium és kollégium épületeiben) mellett az épület bérleti díját is fizetik, továbbá a pedagógusok fizetéséhez és a járulékok kifizetéséhez is nagymértékben hozzájárulnak, mivel az alacsony diáklétszám miatt a normatíva is nagyon alacsony.

Az épület, amelyben működnek, a városi önkormányzat tulajdona, a fenntartó tőle bérlő. Az épület részben felújított. Új nyílászárókkal felszerelt s nagyrészt szigetelt épületbe költözhetek. A történelmi épületüket hathatós magyar állami támogatásból kollégiummá alakították át.

A munkálatok 2017 októberében kezdődtek el. A földszint jelentős részének kivételével teljes külső és belső felújítást hajtottak végre. Megújult a közel százötven éves épület homlokzata, tetőzete és a nyílászárók cseréjére is sor került. A Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. mintegy 400 000 euróval támogatta az átalakítást. Az ünnepélyes átadásra 2018 áprilisának végén került sor. Az egyház 32 ágyas kollégiumát szeptemberben már diákok lakták be. Az óriási befektetéssel kialakított kollégiumban a két- és háromágyas szobák mellett közösségi termeket, tanulószobákat és

egyéb kiszolgáló helyiségeket alakítottak ki.

Szükség volt az önálló kollégiumra. Az oktatási intézményt korábban is látogatták messzebből érkező diákok, akik kollégiumi ellátást is igénybe vettek. Ők a város egyéb, szlovák középiskolákhoz tartozó kollégiumaiban kaptak elszállásolást. „Számukra jelentős váltás, új és szép környezetben családias légkörben lakhatnak. Olyan nevelés kialakításán dolgozunk, mely tartalmában és szellemiségében is követi a gimnázium célkitűzéseit” – jegyezte meg a kollégiummal kapcsolatban az igazgató.

Az oktatási minisztérium beiktatta az intézményt az iskolai hálózatba, mely jogilag a gimnázium része. A finanszírozás két részből tevődik, külön finanszírozási mód érvényes a gimnáziumra, s külön a kollégiumra. A kollégium fenntartója az egyházközség. Ugyanakkor a nem megyei fenntartású intézményként Nyitra Megye Önkormányzata is támogatja annak fenntartását. Szüksős pénzügyi forrásokból kell megoldani a fenntartást, illetve a kollégium beindítását és üzemeltetését

A gimnáziumra kapott állami támogatás szintén nem elegendő a működtetéshez. „Ezzel nem vagyunk egyedül Szlovákiában – teszi hozzá az MKP szakpolitikusa, majd folytatja: – Kis létszámú középiskolaként küszködünk a fenntartási költségek előteremtésével, az állami támogatást pályázati forrásokkal egészítjük

ki. Az egyik legjelentősebb partnerünk a Bethlen Gábor Alap, az ő támogatásával tudjuk biztosítani zavartalan működésünket.”

A Bethlen Gábor Alapkezelő, valamint az Emberi Erőforrások Minisztériuma nyújtotta több ezer eurós támogatás mellett a Magyar Református Egyház közoktatási alapjától is érkezik minden évben támogatás. A gyerekek is gyűjtenek ebbe az alapba évente. Érkeznek adományok magánszemélyektől, gyülekezeti tagoktól is. Több jótékonyági alkalmat, rendezvényt, koncertet is szerveztek, azért, hogy ezzel is támogassák iskolánkat - sorolta Kassai Gyula. „A Magyar Nemzeti Bank egyik alapja is támogatta iskolánkat. Mégpedig a diákok tanulmányi programját tudtuk ez által kiszélesíteni, gazdasági ismeretek, vállalkozói alapok elsajátítását, mindezt külön tanórákkal, szombati képzéssel biztosítva” – folytatta Kassai Gyula. Fenntartóként leszögezte: „Egy iskola fenntartása nagy felelősséggel jár. Mi nem a múlton merengünk, hanem a jövőre gondolunk, amikor a jelenben óriási erőket mozgatunk meg azért, hogy itt még lehessen magyarul tanulni. Azzal, hogy a gyülekezet, egy egyházi közösség felváltja ezt a küzdelmet, azzal maga is gazdagszik, lelkiükben erősödik, mert egy nemes feladatot vállalt magára. Ez hatással van ránk, megsokszorozza az erőnket. Amikor látjuk, hogy a fiatalok erősödnek, szolgálnak, szép eredményeket érnek el és közösségben vannak, az megsokszorozza erőnket és a hitünket. Ez vonatkozik a lévai magyar közössé-

gekre is. Az iskolák léte, a diákok tevékenysége nélkül a közélet, a helyi kulturális élet elsorvadna.”

Az áprilisban megáldott kollégiumról az esperes elmondta: „A saját kollégium a lelke lehet a közösségi életnek. Jelenleg félházzal működünk, de ez biztosan javulni fog, hisz négy nappal az iskola-nyitás előtt érkezett az engedély a kerülettől, hogy működhetünk. A kollégiumi életnek pontos szabályai vannak, amelyeket be kell tartani. Emellett pedig nagyon fontos, hogy a diákélet ne elvegye, hanem felerősítse a közösség erejét, ne visszavesse, hanem segítse az iskolai feladatok megoldását. Minden megadatott most már a diákoknak, ahhoz, hogy ezt az arculatot megtalálják. Amíg idegen kollégiumban laktak, nem volt lehetőségük ezt kialakítani. Szeptembertől új fejezet nyílt iskolánk életében. A diákok nagy része régebben csak hétfőn reggel utazott be Lévára, most vágnak együtt lenni, a kialakított környezet pozitívan hat rájuk és már vasárnap benépesül az épület.”

Közösségi élet

Az iskola az oktatási-nevelési munkán kívül számtalan közösségi alkalmat kínál a tanulóknak. Ezek közé tartozik a nemzeti és egyházi ünnepekre való készülődés, ünneplés, illetve megemlékezés. Különböző formában részt vesznek a város magyar közösségének életében. Számtalan alkalmon szolgálnak a református egyházközségén belül is.

Az iskolában nemcsak a tehetséges diákok kapnak esélyt az iskola képviselésére versenyeken, megmérettetésekben, kulturális rendezvényeken, hanem szinte az egész iskola kiveszi a részét mindezekből a feladatokból. Sok-sok tapasztalatot szereznek, magabiztossá, fontosá válnak és nyitottá a feladatok, kihívások iránt. Mindkét világban otthonosan mozognak, mind a társadalmi életben, mind egyházi vonalon – jellemezte az iskolai közösséget az esperes.

Nagyon kedves rendezvényük a karácsonyváró. Az év utolsó tanítási napján műsorral készülnek a diákok, szeretetsomagot adnak egymásnak. Családi légkörben valósulnak meg ezek az alkalmak.

Jelentős esemény az iskola életében a nyílt napok – folytatja az ismertetést Kiss Beáta. Novemberben és februárban várják a helybeli és a környék alapiskoláinak végzős tanulóit. Immár többedik éve szervezik meg a tudomány és technika napját. Látványos kísérletekkel és színvonalas előadásokkal népszerűsítik a természettudományokat. Erre szintén meghívják az alapiskolásokat is. Ezek a rendezvények az iskola hagyományaivá érlelődtek, így teremtve értéket - jegyezte meg.

Ugyancsak visszatérő rendezvény a tavasszal megvalósuló jurtnap. Itt a

történelem és a nemzeti hagyományok kerülnek előtérbe. Az iskolában és az udvaron a honfoglalás korát elevenítik fel. Program része a jurtaállítás, az íjászat, a kézműves foglalkozás.

Az egyházi ünnepek közül ki kell emelni a reformáció emléknapját. A 2017-es, a reformáció 500. évfordulója emlékévének eseményeihez különleges módon is kapcsolódtak. A diákok időkapuszal helyeztek el a lévai református templomban.

Az iskola és a gyülekezet szoros kapcsolatban áll egymással. Az iskola nyitva áll a gyülekezet tagjai előtt, és fordítva is igaz. A templom és a közösségi tér nyitva áll az iskola előtt. A legnagyobb egyházi és iskolai ünnepeken a templom az a hely, ahol a diákok és a szüleik is együtt ünnepelhetnek, bevonva a legtöbb alkalmat az istentiszteleti életbe, amikor a gyülekezet is jelen lehet. Az iskolai élet fontos része a hét- és órakezdő csendeségek-áhitatok, elmélkedések – vázolta fel a református lelkész.

Rendszeresen tartanak csendesnapokat a diákoknak és a kollégium adta lehetőségeket kihasználva terveznek rendszeres bibliaközösséget a növendékeinknek. Bekapcsolódnak a gyűjtésekbe, például a kárpátalji gyerekeknek, nagyon jó a kapcsolatuk más egyházi iskolákkal Felvidéken és főleg Magyarországon.

Az iskola három alappillére

Az iskola kiemelt értéke a keresztyén szellemiség. A diákok mintegy fele katolikus, példaértékű az az ökumené, ami megjelenik az iskola falai között. A keresztyén szellemiség a szeretetre, a toleranciára, a fegyelemre és a nevelésre épül – fogalmazott az igazgató.

Vitathatatlan érték továbbá a nemzeti elkötelezettség és a versenyképes tudás. Fontos, hogy a diákok megfelelő tudásra tegyenek szert, mellyel helyt tudnak állni a munkaerőpiacon is. Olyan tudást kell biztosítanunk, amellyel a fiataljaink érvényesülni tudnak az életben – hangsúlyozta Kiss Beáta, majd hozzátette: az életre nevelés is része a versenyképes tudásnak.

Kapcsolatok

A gimnázium szoros kapcsolatot ápol a Rákóczi Szövetséggel. Bekapcsolódnak a szövetség rendezvényeibe. Évente visszajárnak az október 23-ai megemlékezés részeként megszervezett Gloria Victis eseményre. Részesei a Határon át projektnek. Kiváló kapcsolatokat ápolnak az anyaországi és egyéb külföldi iskolákkal, a Kárpát-medencei református középiskolákkal egyre szorosabb kapcsolatuk. A miskolci Lévay Ferenc Református Gimnáziummal kimagaslóan jó viszonyban vannak. Rendszeresen részt vesznek a Kárpát-medencei református középiskolák találkozóján. Az évek során komoly baráti és szakmai kapcsolatok szövődtek. Ezek az apró láncszemek kötik össze az iskola mérföldköveit – jelezte az igazgató. „A gimnázium befogadó intézményként immár negyedik éve részese a Petőfi Sándor Programnak. Az első két évben Kertész Csilla, az utóbbi két iskolaévben pedig Martin Vivien ösztöndíjasok segítik az iskola munkáját. Kicsi közösségünkben nagyon sok munkát végeznek, nemcsak az iskolában, hanem a lévai magyar közösségben” – fogalmazott az intézmény vezetője. Időigényes háttérmunkával támogatják a gördülékeny munkát. Hiszen kisiskolaként a pedagógusokra is több feladat hárul, nagyon sok adminisztratív munkát végez az igazgató is a saját feladatköre mellett. Részben itt tehermentesítenek az ösztöndíjasok.

Oktatási és nevelési célok

Az intézmény alapvetően a nyelvek és a történelem oktatására koncentrál. Rendszeresen jó eredményeket érnek el a humán tantárgyi versenyeken. Kiemelkedő

eredményeket érnek el az angol versenyeken, kiválóak az érettségi eredmények is. Országos viszonylat is megállják a helyüket az anyanyelvi vetélkedőkben, de a szlovák nyelvű versenyeken is szépen teljesítenek.

„A magyar kultúra, nyelv, irodalom és hagyomány elsősorú dolog, viszont a természettudományi tantárgyak erősítése is fontos” - reflektált az oktatási programra Kiss Beáta. Tantárgyfejlesztésben is hangsúlyt kap a természettudomány. Két évvel ezelőtt az egyház pályázatának köszönhetően újultak meg az iskola laborjai. Eszközbővítés történt a kémiai, fizikai, valamint a biológiai laborban. Az utóbbi években az országos versenyeken is értek el sikereket. A tanulmányi sikerekkel kapcsolatban az igazgató kifejtette: kis létszámú iskolaként nehezebb az egyes versenyekre egy erős csapatot összeszedni, ám az eredmények bizonyítják, hogy kis iskolaként is lehet sikert elérni.

A tanintézmény a lehetőségeihez mérten folyamatosan fejleszt. Informatikai segédeszközökkel szerelték fel az osztálytermeket, vannak interaktív táblák és laptopok, így tárgyi feltételeik a korszerű oktatási igényeknek megfelelőek. Az iskolabútorok még cserére szorulnak. Ugyanazokat a padokat és egyéb bútorokat használják, melyeket az induláskor már használtak a holland testvérek adományaként.

Arra a kérdésre, hogy milyenek szeretné látni öt-tíz év múlva az iskolát, Kiss Beáta azt válaszolta: „olyan iskolát szeretnék látni, ahol megnövekedett a diáklétszám.

Évfolyamonként 15 fős osztályokkal már maximálisan elégedett lennék. Mi így, kisiskolaként szocializálódtunk.”

A terveket latolgatva Kassai Gyula kiemeli: „Célunk tovább építeni, amit elkezdtünk 2015-ben. Hisz akkor az épületváltással új lehetőség nyílt meg előttünk. Az iskolaközpont kialakítása nagyon fontos, és az első lépések már megtörténtek. A három intézmény egy udvarban működik. Ez nagy változás volt, és mindez kihat a többi magyar közösségre és iskolára is.” Hozzáfűzi: „A kollégium megléte még nagyobb húzóerő. Tervezünk magyar bölcsődét is létrehozni, és ha szükség lesz az óvoda kisegítésére, akkor arra is készen állunk a jövőben. Tehát egy iskolahálózat kialakításán is dolgozunk, kezdve a legkisebbektől egészen az egyetemistákig és felnőttekig. Hisz 2015-ben a Károli Gáspár Egyetem felnőttképzést is indított épületünkben. Mentálhigiénés képzésről van szó, amely egy nagy Kárpát-medencei hálózat is egyben, több száz szakemberrel a háttérben. Ennek a képzésnek mi adjuk a helyszínét. Elmondhatjuk, hogy Léván a bölcsődétől az egyetemi képzésig biztosítva van a művelődés az oktatás lehetősége. Ez nagyban a helyi református egyháznak köszönhető, és a magyar kormányzatnak, amely eddig igyekezett bennünket segíteni, támogatni. Persze nagyobb és nehezebb feladat mindezt évről évre megtartani, és abban bízni, hogy ezek az intézmények fent is maradnak a későbbiekben. De ezen dolgozunk.”

Pásztor Péter
a szerző felvételei

A rozsnyói temető

hatalmas értékeket rejt

avagy: a temetkezést szabályozó törvények hatása az önkormányzatokra

A közvélemény számára a temetkezésről hallani nem tartozik épp a legkellemesebb témák közé. Az emberek amennyire csak lehet, kerülik ezt a kérdést, pedig előbb vagy utóbb mindegyikünk eljut odáig, hogy muszáj vele foglalkoznia. A temetés, a halott búcsúztatása, a szertartás mind-mind egy bensőséges, érzelmi dolog, amelyet mindenkinek magában kell feldolgoznia. Ám vannak anyagi vonatkozásai is.

A temetkezési szolgáltatás helyi ügynek számít, hiszen egy adott területen az elhalálozások száma nem igazán változik, ezért nem nagyon szaporodnak az ilyen vállalkozások és szolgáltatók sem. A temetés az a terület, ahol a legnagyobb tisztelettel és együttérzéssel kell végezni minden üzleti tevékenységet is. Napjainkra a szolgáltatást nyújtó egységek fejlett, minőségi kínálatot biztosítanak, a hozzátartozóknak legalább ezzel könnyítve gyászukat, de a pénztárcájukat is. Mára helyi szinten kialakultak az üzleti rész egyezményes szokásai is. A törvények és a helyi rendeletek azonban nem a megegyezésekről szólnak. A kis községekben egyes sírhelybérletek alig kerülnek valamibe, a nagyobb településekkel ellentétben, de még ebben a szférában is akadnak olyan községek, amelyek el-

rugaszkodva a valóságtól nem kis összeget kérnek a sírhelyet bérlőktől, akik ezt ki is fizetik, hiszen mi mást tehetnének. (Az állatok számára létesített krematóriumokon már meg sem lehet lepődni, illet mint vállalkozást első alkalommal Szlovákiában 2008-ban hozták létre.)

A jelenlegi szlovák állam fennállásának eltelt huszonöt évében a temetkezési szabályokat két alkalommal módosították. Bár idén az ellenzékiek sorából történt próbálkozás arra, hogy a jelenleg érvényben lévő 131/2010-es törvénybe foglaltakat módosítsák - azaz szeretnék volna a törvény alkalmazása során felmerülő problémák megoldását elérni, és az önkormányzatok jogait bővíteni a védőövezet meghatározásával kapcsolatosan a temetők és krematóriumok környékén,

amelyet a jelenlegi törvény 100 méterben a hamvasztók, ill. a temetők esetében 50 méterre határoz meg -, azonban a szavazáson a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának tagjai nem szavazták meg módosító javaslatukat.

Miért volt 2005-ben szükséges a módosítás?

A 470/2005. számú temetkezési törvény és a 455/1991. számú kisipari vállalkozásokat szabályozó törvény módosításával, valamint az államigazgatási és önkormányzati szervek ilyen irányú tevékenységét szabályozó előírásokkal sikerült sok kérdést tisztázni. Ezzel az első és nagy törvénymódosítással egy olyan érzékeny területen, amely hagyományainkon és vallási szokásainkon alapszik, a közösség szükségleteit figyelembe véve több hasznos változást hajtottak végre. A módosítást megelőző jogi állapot miatt rengeteg érdekütközés, nézeteltérés és civódás alakult ki a temetkezési szolgáltatásokat kínáló vállalkozások között, de a temető-üzemeltetők és temetkezési szolgáltatóso-

kat kínáló között is. De nem volt ritka a temetkezési szolgáltatásokat kínáló vállalkozások és egészségügyi létesítmények között sem a vita. Ezek az összetűzések az elhunyt hozzátartozóinak életét keserítették meg. A fennálló joghézagok az egyes szolgáltatók malmára hajtották a vizet, a vállalkozók egy másik rétegének kárára. A felügyelő szervek gyakran vizsgáltak ki panaszokat, azonban a törvény hiányossága miatt sokszor eredménytelenül zárultak az ügyek. Ebből is látszik, hogy a törvénymódosítás elsődlegesen e tevékenység üzleti, illetve pénzügyi részét volt hivatott szabályozni.

Az első törvénymódosítás 2005. november 1-jével lépett érvénybe, ennek köszönhetően a gyakorlatban olyan problémák oldódtak meg, mint pl. a védőövezetek kialakítása a temető körül, az emberi maradványokkal való bánásmód az egészségügyi létesítményekben és azok átadása a temetkezési szolgáltatóknak, de még a sírkertekben való temetkezés is szabályozva lett. Az önkormányzatoknak mint a temető fenntartóinak az új jogszabály egy teljesen új területen szabott meg köteleességeket. Az adminisztratív terhek mellett újabb alkalmazottra, vagy legalábbis fizetett szakemberre lett szükségük, valamint *a törvény értelmében azokat a sírokat, amelyeket senki sem bérel/bérelt, likvidálniuk kellett. A nagyvárosok temetőiben így szép lassan eltűntek az akár műemléki értékű, magyar nevekkal és feliratokkal ellátott régi sírjaink, velük együtt pedig múltunk egy szelete is.* Tekintettel arra, hogy a temetők üzemeltetése, a temetkezési szolgáltatások és hamvasztás, balzsamozás, valamint a halott felkészítése az utolsó útra csak vállalkozásként végezhető, az iparüzési törvényt is módosították.

A törvénymódosítást követően megnőtt a települések adminisztrációs terhe

Az addig jól bevált szokásokat a törvényből adódóan általános érvényű helyi rendelet „váltotta fel”, amelynek a temető üzemeltetési és működési rendjén kívül tartalmaznia kellett és kell többek között a temetőben nyújtott szolgáltatások jegyzékét, a bérlő kötelességeit a sírhely rendben tartásával kapcsolatban, a temetőlátogatók kötelességeit, mint ahogy a látogatási időt, az emberi tetem és maradványok elhantolási rendjét, a sírhelyterveket, az elporladási időt, a temetői nyilvántartás vezetésének módját, a hulladékkezelés szabályait a külön törvényi előírás szerint,

a temetkezési szolgáltatás üzemeltetőjének temetőbe való belépési szabályait, és a szolgáltatások árjegyzékét is.

A kis községek is kénytelenek voltak kidolgoztatni egy olyan dokumentumot, amely a törvénybe foglaltaknak minden szempontból megfelelt, és tartalmazta a temetőjükön található összes sírt a törvényben megadott paraméterek szerint. A sírnyilvántartások alapján a bérlési szerződések megkötését is el kellett végezniük, mivel a törvény értelmében jogosultság a sírhely használatára a bérlési szerződés megkötésével jön létre.

A bérlési szerződés megkötésével a temető üzemeltetője a bérlési díj fejében adja át a sírhelyet az emberi tetem vagy emberi maradványok elhelyezésére. A bérlési szerződés meghatározott időre szól, nem mondható fel az elporladási idő letele előtt, ha erről a törvény másként nem rendelkezik. A temető üzemeltetője köteles a bérlési idő alatt hozzáférést biztosítani a sírhelyhez, és tartózkodni minden, a sírhelyet érintő beavatkozástól, kivéve a temető üzemeltetésével összefüggőket. A készülő beavatkozásról a temető üzemeltetőjének előzetes tájékoztatást kell nyújtania a bérlőnek, és a már megtörtént beavatkozásról az üzemeltető haladéknélkül és írásban köteles tájékoztatni a bérlőt. A sírhely bérlőjének halála esetén annak közeli hozzátartozója előnyt élvez a sírbérlési szerződés megkötésére, és ha több közeli hozzátartozó is van, az a kedvezményezett közülük, aki elsőként jelentkezik. Az előny jog legkésőbb a bérlő

halálát követő egy évig érvényesíthető a sírhelyre. Tehát a 2005-ös évben megjelent törvény volt az első, amely komplex módon oldotta meg a temetkezés körüli bonyodalmakat.

Új év, új jogszabállyal – újra a biznissz jegyében

Súlyos problémának bizonyult azonban a védőövezetek kialakítása a krematóriumok és temető környékén, amellyel kapcsolatosan a törvény nem engedett meg semmilyen építkezést a létesítmények közelében. Azon földtulajdonosok, akik a védőövezeten belül rendelkeztek területekkel, nehezményezték a törvény korlátozó jellegét, főleg a sűrűn lakott térségekben.

A Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa 2010. március 3-án hagyta jóvá azt a törvényjavaslatot, amely a 470/2005-ös törvényt váltotta. A mai napig érvényben lévő 131/2010. számú, a temetkezésről, valamint egyes törvények módosításáról és kiegészítéséről szóló jogszabály 2011. január 1-vel lépett érvénybe, hogy pontosítsa és összhangba hozza a temetkezést és a köré épült szolgáltatásokat szabályozó előírásokat, és kiküszöbölje a jogszabály hiányosságait. A törvény nagy figyelmet fordít az elhunyt földi maradványainak kezelésére, előírja az emberséges, tiszteletteljes bánásmódot a tevékenység minden egyes résztvevőjével. Erre azért volt szükség, mert napjainkban a legtöbben már kórházakban és szociális intézményekben haláloznak el,

szükségessé vált tehát, hogy ezen létesítményeknek is megszabják a köteleességeket az elhunytal való bánásmód során. A törvényből kifolyólag kötelesek időben értesíteni a hozzátartozókat, amennyiben pedig nincsenek, az elhunyt lakhelyét, és bejegyezni azt az egészségügyi dokumentációjába. Ez a hozzáállás a hozzátartozót segíti a számára legmegfelelőbb temetkezési szolgáltató kiválasztásában. A legjelentősebb változás az egészségügyi intézmények számára az volt, hogy az elhunytat hűtőberendezésbe kötelesek elhelyezni. Amennyiben ezzel az intézmény nem rendelkezik, elkülönített helyiségben kell tartania a holttestet a saját intézményében. Ez a kötelezettség a törvény értelmében azonban csak az egészségügyi intézményekre vonatkozik, a szociális szolgáltatást nyújtó létesítményeknek ilyen kötelezettségük nincs. Pedig a közegészségügyet szabályozó törvény értelmében az emberi tetemmel és emberi maradványokkal az emberi méltóságot szem előtt tartva úgy kell bánni, hogy az ne veszélyeztesse a közegészséget, se a közrendet.

A gyakorlatban bonyodalmak származtak a különböző jogkörök tisztázatlanságából is. A temetkezésről szóló törvény immár egyértelműen szétválasztja a temető üzemeltetőjének és a temetkezési szolgáltatást nyújtónak a jogköreit. A törvényalkotók az üzemeltetőknek csak a „földmunkálatokkal kapcsolatos tevékenységeket” hagyták meg, míg az elhunyt földi maradványaival való tevékenységeket, a holttest ellátását, kezelését és előkészítését a temetkezési szolgáltatókra bízta. A jogszabály a temetkezési szolgáltatóknak lehetővé teszi a temetőbe való belépést, hogy szolgáltatásaikat a megrendelő elképzelése szerint végrehajtsák. Ezzel a lépéssel a törvényhozók eleget tettek a Szlovák Köztársaság Gazdasági Versenyhivatala kérésének.

Az idén újra előkerült a védőövezetek kérdése, mert a jelenleg érvényes törvény ezt oly módon oldja meg, hogy a 2005 előtti területrendezési tervekben megépült vagy jóváhagyott épületek a temetők és hamvasztók közelében megépülhetnek, megépülhetnek. Újabbak azonban már nem.

2011-től egyszer sem módosították a temetkezési törvényt

Bár nagyon sok mindent sikerült megoldani a kétszeri törvénymódosítással, a

131/2010-es számú temetkezési törvény érvénybe lépését követő hónapokban már elő is bukkantak az első problémák a törvény egyes pontjait illetően. Főleg az emberi maradványok kezelésével kapcsolatosan, illetve a védőövezet vonatkozásában voltak és vannak panaszok. Állandó kritikai felületet jelent a védőövezeteket szabályozó cikkely. Az elképzelések szerint az egészségügyi minisztérium osztálya egyéni lehetőségeket szeretne biztosítani a községeknek e területen a helyi viszonyok és szokások, vagy specifikus feltételek figyelembe vételével.

Elmondható az is, hogy az egyes cikkek sajátos magyarázatát követően egyfajta irányított káosz működik, amelynek a legtöbb esetben célpontja a polgármester, pedig a törvényalkotók egyértelműen meghatározták, hogy a törvény 8-as paragrafusa szerint mi a feladata a temetkezési szolgáltatóknak, és ugyanazon törvény 17-es paragrafusa szerint mit tehet a temető üzemeltetője. Amikor nézeteltérések kerülnek sor, természetes, hogy az emberek elsősorban a település első emberéhez fordulnak segítségért. Fontos tudni, hogy a 131/2010. számú, temetkezést szabályozó törvény értelmében a község a temető működtetését átruházhatja (de nem köteles) egy vállalkozói egységre, amely teljesíti az üzemeltetés feltételeit, benne a szakmai képzettségét is.

Az egészségügyi minisztérium most újabb törvénymódosítást készít elő. A módosítás egyik célja az ember földi

maradványaival való bánásmód részletes meghatározása, amennyiben veszélyes betegségben szenvedett az elhunyt vagy radioaktív sugárzásnak volt kitéve, de a szociális intézményekben elhunyt személy maradványának a kezelése is terítéken van. A módosítás tartalmazná az elvetelt vagy az abortusz által elhalt magzattal való részletes bánásmódot is. „A halott gyermeki tetem kiadásának időpontja pontos meghatározásával kiküszöböljük a lehetséges vitás helyzeteket a szülő és az egészségügyi szolgáltatásnyújtó között” – áll az egészségügyi minisztérium ide előzetes tájékoztatásában.

Alig pár héttel vagyunk a helyhatósági választások után. A polgármesteri széket elfoglalók között szép számmal akadnak újak is, akik még csak most ismerkednek új környezetükkel, a hivatal működésével, és aligha a temetkezési törvény lesz az első, ami eszükbe jut. Pedig vannak olyan részei a törvénynek, amelyre a temetkezési szolgáltatók vagy a polgármesterek is kevés súlyt fektettek. Például a 131/2010. számú temetkezési törvény 8-as paragrafusa g) pontjának értelmében a természetes személy-vállalkozó és a jogi személy, aki/amely temetkezési szolgáltatást működtet (a temetkezési szolgáltatás üzemeltetője) köteles az emberi tetem tárolására alkalmas hűtőberendezéssel rendelkezni. Természetesen a megszabott feltétel mellé az önkormányzat pénzügyi fedezetet nem kap, és a mai napig sok kis településen nincsen a jogszabálynak megfelelő hűtőberendezés... Nem szabad megfeledkezni arról sem,

hogy a halottasházakat is községi épületként tartják számon, így rendszeres technikai ellenőrzések alá esnek a villamosárammal összefüggő vagy a tűzbiztonsági előírások értelmében is.

Mindegyik községnek kell temetővel rendelkeznie

A törvény 15-ös cikkelye szerint a község köteles saját kataszteri területén temetőt létesíteni vagy a temetkezés lehetőségét más község temetőjében biztosítani. A nagy változtatások hozadékaként minden temetőnek, amennyiben a község nem ruházta át a temető üzemeltetését más üzemeltetőre, vagy az e célra létrehozott jogi személyen (gazdasági vállalkozás) keresztül nem végezte, és saját hatáskörében maradt a temetkezési hely üzemeltetése, kénytelen volt szakmailag felkészült személyt alkalmazni, vagy megbízni. A kis községek esetében csak ez a megoldás maradt, hiszen ki akarna egy apró falu temetőjével bajlódni? Hiszen a temető üzemeltetése magába foglalja a sírgödör kiásását és betakarását, az exhumálást, a temető működésével kapcsolatos nyilvántartás vezetését, a temető igazgatását, a hullaház és a ravatalozó üzemeltetését, ha ezek megépültek a temetőben, a temetői utak és növényzet karbantartását.

A temetőt üzemeltetője továbbá köteles nyilvántartást vezetni a sírhelyekről, amely tartalmazza a sírba elhantolt személy utó- és családi nevét, elhalálzásának dátumát, az emberi tetem vagy emberi maradványok elhantolásának dátumát, a sírhely meghatározásával és a sírgödör mélységével, feljegyzést a veszélyes betegségről, ha az elhunyt, akinek teteme vagy maradványai a sírba vagy sírboltba kerültek, veszélyes fertőző betegségben szenvedett, a természetes személy utó- és családi nevét, állandó lakhelyének címét, ha a bérlő természetes személy, a község nevét, ha a bérlő a község, a sírhely bérléséről szóló szerződés megkötésének dátumát és a bérlőváltás adatait, a bérleti szerződés felmondásának adatait és lejártának dátumát, azt a tényt, hogy a sírhalom, a sírbolt vagy a temető nemzeti kulturális örökségvédelem alatt áll, vagy községi emlékhely külön jogszabály alapján, vagy ha a sír hősi temetési hely, az elvetélt vagy idő előtt művileg elvett emberi magzat eltemetésének adatait. Ezen kívül köteles üzemeltetési nyilvántartással rendelkezni, amely tartalmazza és megszabja a temetkezési tilalmat és annak tartamát, ha ilyen tilalom elrendelésre került, a temető megszüntetését, irányel-

veket a hozzátartozókkal való érintkezés során, az exhumálással, a sírgödör kiásásával, az elporladási idővel kapcsolatos előírásokat, mint ahogy a keletkezett hulladékok kezelésére és a szolgáltatások árjegyzékére vonatkozó tudnivalókat is az idevonatkozó törvény értelmében.

A község köteles lakosát, de az idegent is eltemetni

A 131/2010. számú temetkezés törvény harmincadik cikkelye második bekezdésének alapján, ha 96 óra elteltével senki sem biztosítja be az elhunyt temetését vagy nem tudták a halott személyazonosságát megállapítani hét nap elteltével sem, azon község biztosítja a halott személy temetését, ahol a halál bekövetkezett. Amennyiben az elhalálzás helye ismeretlen, azon község köteles eltemetni a tetemet, amelyiknek a kataszteri területén belül előkerültek a halott földi maradványai.

Ha külföldi személy holttestéről van szó, a község haladék nélkül köteles értesíteni az elhalálzásról a Szlovák Köztársaság Külügyminisztériumát vagy azon állam diplomáciai kirendeltségét, illetve konzulátusát, amelynek állampolgára volt az elhunyt. Amennyiben az elhalálzás jelentését követően 14 napon belül a község a Szlovák Köztársaság Külügyminisztériumától, vagy az illetékes diplomáciai kirendeltségtől vagy konzulátustól nem kap értesítést az emberi maradványok

elszállításának biztosításáról, vagy hozzájárulást a Szlovák Köztársaság területén történő elhantoláshoz, a község maga biztosítja be az emberi tetem eltemetését. A városokban az úgynevezett szociális temetések költségei évente több ezer euróra is rúghatnak. Amennyiben az elhunyt nincs hozzátartozója, vagy halála után nincs senki, aki eltemetné, esetleg a hozzátartozóknak nincs fedezetük a temetésre, a temetés költségeit a város, község állja. Ezt a temetkezési törvény kötelezővé teszi a település számára. Hogy végül is milyen jogkörökkel rendelkezik a község a temetkezés terén? A 131/2010. számú temetkezési törvény tiszteletben tartja a községek eredeti jogköreit a 369/1990. számú a községi önkormányzatokról szóló törvényben meghatározottak szerint. A község a temetkezés terén:

- a) jóváhagyja a temetkezési hely működési szabályzatát a 17. § 5. bekezdésének a) pontja szerint,
- b) elrendeli a temető felszámolását a 23. § 1. bekezdése szerint,
- c) biztosítja a 369/1990. számú jogszabály szerinti tevékenységek teljesülését,
- d) lefolytatja a szabálysértési eljárást a 32. § értelmében.

Hogyan működik a törvény Róznynón

Beke Zoltán már húsz esztendeje a róznynói köztemető gondnoka. Az idej helyhatósági választásokon újfent elnyerte a

lakosság bizalmát, így mint önkormányzati képviselő harmadik ciklusban folytathatja a város és lakói ügyes-bajos dolgainak az intézését is.

„Lokálpatriótaként nem közömbös számomra szülővárosom múltja, jelene és jövője sem. A múlt egy része valójában a munkahelyemen van. Egy temető sok minderről árulkodik. A sírkövek és feliratok nyelve is arra utal, hogy Rozsnyó egy régi bányaváros, ahol a bányászat mellett nagyon sokrétű polgárság élt. Találhatók itt módosabb, de szegényebben díszített sírok is” – kezdte a temető bemutatását ottjártunkkor.

Azt is megtudtuk tőle, hogy Rozsnyó sok felekezeti város, és az idők során több temetője is volt. A Csetneki út mellett elterülő zsidótemetőt a kommunista érában, azaz még a 70-es évek közepén felszámolták. Mára a terület parkosítva van. A járókelőnek még egy sírkő sem jelzi, hogy itt valaha temető volt.

„A városban napjainkra már csak két temető maradt meg. Az egyik a Felsőtemető, amely a város északkeleti részén található, és amelyben a temetkezés terén 2000-tól moratórium van, vagyis már nem lehet temetni. A másik pedig a Főtér közelében lévő és a Betléri úttól nyugatra elterülő négyhektáros köztemető, amely több mint 300 éves múltra tekint vissza, és ahol felekezeti hovatartozásra való tekintet nélkül folyik a temetkezés. Több

mint 4000 sír található itt, és a 2008-ban kijelölt legújabb területbővítéssel megközelítőleg további 600 sírhely kiadása lehetséges még. Évente átlagosan 150-re tehető az elhalálozások száma városunkban, de mivel elég sok az előre elkészített sír, ezért a terület még körülbelül 10 évre elegendő” – összegzi a jelenlegi helyzetet Beke Zoltán.

A temető városi tulajdonba van, a temetőgondnokságot a Városi Műszaki Szolgáltatások cége látja el. Fenntartására évente a város költségvetéséből fordítanak egy meghatározott összeget. „Míg a múltban volt időszak, amikor négy állandó alkalmazottja is volt a temetőnek, mára már csak egyedül maradtam. Rajtam kívül jelenleg van három közhasznú munkaeó a munkaügyi hivataltól, ők munkanapokon legfeljebb négy órát dolgoznak, valamint egy ügynevezett projekten keresztül két ember van alkalmazásban, aki a kaszálást, takarítást és télen a hó eltakarítását végzi. Ez azonban egy több mint négyhektáros temetőre messzemenőleg nem elégséges létszám” – ecseteli a gondokat.

Beke Zoltán mindkét törvényváltoztatást a gyakorlatban élte meg. A rozsnyói köztemető gondokaként azt mondja, hogy a változtatások és új jogszabályok nem igazán befolyásolták a jogállásukat, tevékenységüket. „Rozsnyón nagyjából a múlt század ötvenes éveinek végétől, hatvanas éveinek elejétől már fizetni kellett a város által bérbeadott sírhelyekért. Tudni kell azonban, hogy vannak községek, ahol még csak most kezdik bevezetni a bérleteket, hiszen fontosabb dolguk is voltak annál, minthogy a temetővel foglalkozzanak. Amikor átvettem az ügyintézt, egy földes temetkezés 240 koronába került. 2000-ben változott ez 300 koro-

nára, és amikor az euróra tértünk át, az összeg átszámítva centekre jött ki. Majd 2010-ben változott a törvény, módosítani kellett a rendeletet, és akkor a centek is kikerekítődtek. Ekkor szabtuk meg a 10 eurót. Napjainkra sem tér el nagyon ez az összeg, csak többfajta díj van érvényben jelenleg” – ismerteti.

A húsz év alatt cégének már több telephelye is volt, így neki is irodája. A temetőben a dolgai elhelyezésére egy konténer áll rendelkezésre. Mindemellett a városhoz tartozó sajházi temető működését is biztosítja.

Rozsnyón a látogatók nagy része dicséri a temető tisztaságát, ápoltságát és rendezettségét. A jövőt illetően Rozsnyó területrendezési terve alapján a későbbiekben a Felsőtemető területének újrahasznosításával számol, amelyet Beke Zoltán véleménye szerint jobban át kellene gondolni, mert nem biztos, hogy az ottani viszonyok és körülmények mellett ideális a tervezet.

A rozsnyói temető védett sírhelyei

A város gazdag múltra tekint vissza, amely lemérhető a temetői síremlékeken is. A feliratok 80 %-a magyar nyelvű, de az 50-es évektől kezdve találhatók itt szlovák feliratok is. A legutóbbi népszámlálás során Rozsnyó lakosainak a 19,8 %-a vallotta magát magyar nemzetiségűnek. A magyar nyelvű temetési szertartások és az új sírhelyeken elhelyezett sírfeliratok nyelve azonban a hivatalosnál sokkalta magasabb arányt mutat. Persze jó pár esetben megtörténik, hogy a régi sírkövek újra cserélése során a magyar feliratot már szlovák váltja fel.

A rozsnyói köztemetőben nagyon sok ne-

ves személy van eltemetve, akinek a sírját egy 2004-ben összeállított jegyzék alapján az önkormányzatban sikerült védetté nyilvánítani, aminek egyik kezdeményezője és motorja Beke Zoltán volt. „Napjainkra több mint 200 sír vált a város által védett sírrá. Az ott nyugvók hozzátartozói már kihaltak, de ily módon sikerült megmenteni ezeket a sírokat a felszámolástól” – összegzi a lényegét Beke Zoltán. Mert hiszen a rozsnói temetőben található a villanymozdony felfedezője, Kandó Kálmán feleségének a síremléke, amely carrarai márványból készült és egy olasz szobrászművész alkotása. Ez a síremlék szerepel a szlovákiai műemlékek jegyzékében is, épp úgy, mint az 1763-ból származó legrégebbi sírkő is, amely Joannes Florián Colinassinak a síremléke, aki egy ideig a város főbírója is volt.

„De ugyancsak itt van eltemetve a nagy magyar író, Móricz Zsigmond egyetlen fiúgyermeke, Bandika is. Impozáns sírkertje van Linassi Sándornak, aki a krasznahorkai Andrássy-mauzóleumot építette. Itt van a Hokky család borzovai márvánnyal díszített sírkertje is. A család egyik tagja, jelesül Hokky István rozsnói áldozópap, az oroszok által, kegyetlen kínzások közepette halt mártírhálalt az 1848/49-es magyar szabadságharcban a Rozsnóhoz közeli szoroskői ütközetben. Az ő sírja a krasznahorkai temetőben van, ahová többedmagával temették. A rozsnói temetőben huszonegy, a magyar szabadságharcban részt vett bátor hazafi sírja található, közülük való Schlosser Károly Lajos, akinek mezőgazdasági gépgyárában készítették a puskatusokat a szabadságharc idején, és Nagy-Magyarország első műalmának a tulajdonosa volt. De köztük található Szegheő Zsigmondnak, a város utolsó főbírójának, Sthymmel Sámuelnek, a város első polgármesterének, Scheffer Gusztáv evangélikus tanárnak, a város első tor-

naterme megálmodójának és építetőjének, Szörcesey Antal honvédszázadosnak, Boronkay Ferenc adótárnoknak, Bajkor Tamás katonatisztnek, Hornbacher Keresztélynének, a nagyszlabosi papírgyár tulajdonosának sírja (férje a szent harcban esett el Budamérnél 1848 őszén), és akinek a gyárából származott a Kossuthbankó alapanyaga, papírja” – ismerteti történelmünk és múltunk darabkait a temető gondnoka.

A sort azonban nem ezzel zárta Beke Zoltán, hiszen Rozsnóyan alussza örök álmát Tichy Gyula és Tichy Kálmán festőművész is, ifj. Fábry Károly újságíró, Oravec Imre és Krczál Alajos festőművész, Hazslinszky Rezső tanár, a városi múzeum első igazgatója, Réz László lelkész, a református templom építetője, Szőke István református lelkész, történész, az egykori losonci teológia tanára, Mikulik József, a város krónikása, akinek számtalan publikációja és könyve jelent meg Rozsnóval kapcsolatosan.

„Itt van eltemetve a neves Pósch család több tagja is, akik között akadt gyógyszerész, orvos, jogász. De e családból származott a Magyar Kereskedelmi és Iparbank első vezérigazgatója, Pósch Gyula is, valamint Dr. Pósch József polgármester, aki megírta és 1931-ben kiadta a Rozsnói Társalgási Egylet százéves történetét. És még sorolhatnám tovább a neves kereskedők, bányászok, neves egyházi előkelőségek, iskolaigazgatók, tanárok, mérnökök és egyszerű emberek sorát, akik munkájukkal kiérdemelték a köztiszteletet” – zárta beszélgetésünket Beke Zoltán, aki a húszéves tevékenysége alatt odafigyelve gondoskodik a Rozsnóyan eltemetett elődjaink zavartalan álmáról és mindent megtesz azért, hogy emlékük fennmaradjon.

Beke Beáta
(A szerző felvételei)

Szili Katalin miniszterelnöki megbízottal beszélgettünk

A Magyar Kormány nemzetpolitikája 2010 óta új irányt vett. A négy pilléren - a nemzet közjogi egyesítésén, az állampolgárság megadása mellett a külföldi magyar identitás megőrzésén a külföldi magyar szervezetekkel, pártokkal való kapcsolattartáson, illetve a külföldi magyar gazdasági fejlesztéseken – nyugvó magyar nemzetpolitika irányvonalairól Dr. Szili Katalin, miniszterelnöki megbízottal beszélgettünk.

Hogyan változott a magyar nemzetpolitika irányvonala 2010 óta, és merre tart a jövőben (2019-ben)?

Első lépésként olyan törvényeket kellett megalkotni, amelyek alapvető kérdéseket rendeztek. Ilyennek tekinthető az Alaptörvényben annak a megfogalmazása, hogy az anyaország felelősséget visel a határokon kívül élő nemzetársaink sorsáért, továbbá vízválasztó volt az egyszerűsített honosítás, illetve a nemzeti összetartozás napjáról szóló törvény elfogadása. Ezt követően a szavazás biztosítása már a nemzetben gondolkodók számára természetes lépés volt, úgy, ahogy az elmúlt 2-3 évben a magyar kormány által elindított, határon túli közösségeink szülőföldön való boldogulását segítő gazdasági támogatás is. Mára már eljött a finomhangolás ideje és ezt jelzi az óvodafejlesztési programtól kezdődően a Köldökműsor programon keresztül valamennyi, elsősorban a szociális kérdéseket érintő intézkedés.

A nemzetpolitika irányvonalainak változásai hogyan érintették a határon túli települések önkormányzatait, esetleg a jövőben hogyan érintik majd?

Ahogy említettem, az iskolai támogatók - itt elsősorban a beiskolázási segély pozitív hatásai emelendők ki -, az óvo-

dafejlesztési program mind egyértelműen biztosítja a gyermekek számára a magyar anyanyelvi nevelést, oktatást. A gazdasági jellegű támogatások keretében az önkormányzatokat is érinti a vállalkozások és a családok támogatása.

Ön nagyon sok felvidéki településen tett látogatást az utóbbi években is. Milyenek látja a többségében magyarok lakta felvidéki településeken, pl. a Bodrogközben, az Ung-vidéken élők mindennapi életét, a civil szervezetek, polgármesterek és önkormányzatok tevékenységét a nemzetpolitika szemszögéből? Mit értél nagyra, esetleg mit hiányol?

A civil szervezetek és az önkormányzatok együttműködése nélkül közösségeink még rosszabb helyzetbe kerülnének, mint amilyenben találhatók. Eredményeket csak akkor tudunk elérni, ha a civilek, az önkormányzatok, a gazdasági élet szereplői és a magyar kormányzat együttműködésben teszik meg azokat a lépéseket, amelyek elősegítik az asszimiláció csökkentését, illetőleg az életszínvonal és életminőség emelkedését. Ebben valóban jó példákat láttam az elmúlt időszakban is Nagykapostól, Kisgéresem és Debrődön át Pozsonypüspökiig.

A nemzetpolitika új irányvonalai az elvárt eredményeket, változásokat hoz-

ták-e a határon túl élő magyarok életében?

A mostani időkben nem elegendő csak és kizárólag a szülőföldön történő boldogulást és gyarapodást biztosítani, hanem emellett a másik fontos kérdés az identitásmegőrzés feltételeinek biztosítása, illetőleg harmadik elemként meg kell említenem azokat a demográfiai intézkedéseket, amelyeket különböző családtámogatási programokban a Kárpát-medence egészére kiterjesztettek. Az új nemzetpolitikai irányok, úgy gondolom, hogy beváltották a hozzájuk fűzött reményeinket, amelynek jele, hogy a határon túli magyarok teljes mellszélességgel támogatják a magyar kormányt.

Hogyan értékeli a magyar kisebbségek helyzetének, illetve a kisebbségi jogok helyzetének változásait az utóbbi években?

Ha ma körbenézünk a Kárpát-medence különböző magyar közösségei és a különböző többségi társadalmak viszonyrendszerei között, akkor könnyen megállapítható, hogy a legrosszabb helyzetben a kárpátaljai magyarság van. Azokkal az intézkedésekkel, amelyeket az ukrán kormány az oktatási törvény módosításával tett, továbbá azokkal az atrocitásokkal, amelyek a legutóbbi időkben a

KMKSZ-t érintették, illetőleg meg kell említeni azokat a visszasságokat, melyek az állampolgárság felvétele miatt kialakultak. Ha tovább nézzük, például a Romániában élő magyarság helyzetét, itt is az oktatás az egyik a kulcskérdés, főleg a szórványban élő magyarság tekintetében. Talán a Vajdaság az, ahol a legkevesebb problémával találkozunk. Ez köszönhető annak is, hogy az európai uniós csatlakozás feltételeként Szerbiában elfogadott közösség a vajdasági magyarság. A Vajdaságban élők motorjai Szerbia európai uniós csatlakozásának. Felvidéken az asszimiláció veszélye a legnagyobb probléma. Itt ki kell emelnem az MKP azon tervezetét, mely alapvetően a szlovákiai modernizáció kereteiben a magyar kisebbségi önkormányzat felépítését és működését írja le.

Figyelemmel kísérik-e a határon túli területeken bekövetkező változásokat, pl. a magyarság részarányának változásait egy-egy térségben, vagy a csallóközi szórványosodás tendenciáit?

Természetesen. Sajnos tudjuk, hogy az elmúlt 15 évben kb. átlagban 10%-kal csökkent a magyarság létszáma. Tudjuk, hogy a legveszélyeztetettebb közösségeink azok, amelyek a szórványban élő magyarságot képviselik. Ez ugyanolyan probléma Erdélyben, mint Kárpátalján, Vajdaság egyes területein, mint Dél-Banában vagy akár a Felvidéken. Ezért is születnek azok a kormányzati intézkedések, amelyek egyrészt kollégiumok biztosításával lehetővé teszik az anyanyelvi oktatást, illetőleg azok a programok, amelyek a demográfiai helyzet javítását célozzák. Ahogy a népszámlálás idején használt szlogen is rögzítette: minden magyar számít!

Mit tart a Magyar Kormány nemzetpolitikai törekvései közül a legkiemelkedőbbnek az utóbbi néhány évben?

Nem egyszerű, de az utóbbi években meghirdetett tematikus programokat tartom a legfontosabbnak, hiszen ma már eljutottunk oda, hogy ezekkel konkrét támogatásokat tud az anyaország adni. Ilyen volt a szakképzés, a fiatal vállalkozók, vagy a családi vállalkozások éve, másrészt pedig azok a gazdasági jellegű támogatások, amelyek komoly pénzeszközökkel segítik a határon túli magyarság szülőföldön maradását.

Tökölly Angéla
fotó: Szabó Gábor – Origo

A hóeltakarítás már a települések kötelessége

A közterületek tisztán tartása a legutóbbi törvénymódosítás következtében május óta már a helyi önkormányzatok kötelessége, s az újonnan munkába lépő településvezetők és képviselőtestületek nem egyszerű feladata lesz, hogy költségvetéseikben ezeknek a munkáknak a fedezetét megteremtsék.

A korábbi években a helyi lakosokat kötelezte a törvény, hogy ingatlanuk előtt a járdákat rendben tartsák, onnan a havat, jeget is eltakarítsák. A változást a közlekedési minisztérium kezdeményezésére fogadta el a parlament, Érsek Árpád miniszter akkor elsősorban arra hivatkozott, hogy a beteg és idős emberekkel szemben kegyetlen az ilyen rendelkezés, arról nem beszélt, hogyan teremthetők elő a szükséges források és eszközök az új önkormányzati kötelesség teljesítéséhez. Az idei tél lesz „élesben” a főpróba.

Az előzetes sajtóértesülések szerint a városok és falvak különféleképpen igyekeznek megoldani a hóeltakarítást. Van, ahol önkénteseket keresnek erre a munkára, Késmárkon például négy eurós órabérért, de lehetővé teszik az eddigi kötelezettnek is, hogy a saját portájuk előtt takarítsanak, és nekik is megfizetik a munka árát. Zsolnán hétszáz ezer euróval nőnek a kiadások a téli útkarbantartásokra, Nagyszombat városa 100-ezer eurós költségnövekedéssel számol. Pozsony ötmillió téli kiadással, Kassa 1,3 millióval számol, s már azt is tudják, hogy a takarított utak és járdák hossza a tavalyihoz képest megduplázódik, 930 kilométerre nő. Pozsony legnagyobb városrészében, Ligetfalun decemberben nem is szándékoznak havat takarítani, erre – elnézést kérve – előre figyelmeztették a lakosságot. A kisebb városok és falvak többsége még nem is sejti, hogyan fog megbirkózni a feladattal. Annyit látnak csak világosan, hogy a lakosság komfortszintje romlani fog, mert amit eddig ki-ki alapon rövid időn belül elvégeztek, arra most majd órákat kell várni, hiszen a hómunkások csak fokozatosan fogják eltakarítani a havat.

A helyzetet a Szlovákia Városok és Falvak Társulása is bírálja. Elsősorban azért, hogy az állam a törvénymódosításkor egyáltalán nem vette figyelembe a költségeket, amelyek a technika beszerzése, a szórósó megvétele és az alkalmazottak bérezése gerjesztenek. Ráadásul ezentúl a városi és

falusi önkormányzatokat fogja terhelni a felelősség azért is, ha egy nem megfelelően letakarított járdán baleset ér valakit. A lakosok akár perelhetik is kártérítésért az önkormányzatot.

Januártól emelkednek a hulladéklerakás költségei

Jócskán emelkednek januártól a hulladéklerakóra kerülő kommunális hulladék költségei. A lerakóra kerülő kommunális hulladék tonnájáért hét kategóriába sorolva kell majd illetéket fizetni, attól függően, mely településen a hulladék mennyi százalékat gyűjtik össze szétválogatva.

Jelenleg az átlagos hulladéklerakási illeték tonnánként 6 euró. 2019-től ott, ahol a hulladéknak kevesebb mint 10 százalékát gyűjtik össze szelektíven, a tonnánkénti tárolási költség 17 euróra, 2020-ban 26 euróra, 2021-ben pedig 33 euróra emelkedik. Ahol a kommunális hulladéknak több mint 60 százalékát gyűjtik össze szelektíven, 2019-en tonnánként 7, 2020-ban 8, 2021-ben 11 euró tárolási illetéket kell majd fizetni.

Az állam úgy számol, hogy az elkövetkező három évben a tárolási költségnövekedésből 75 millió eurós többletbevétel ér el, ebből a költségvetési tervezet szerint 2019-ben 15,2 milliót, 2020-ban 26,8 milliót. Kimondottan a kommunális hulladék tárolásából 75 millió bevétellel számol a pénzügyminisztérium 2021-re. Ezeket a bevételeket a kincstár a Környezetvédelmi Alapba irányítja, amely azután különböző projektek finanszírozására fordíthatja a pénzt. Informatikai rendszer kifejlesztésére például, amely elektronikusan begyűjtené és feldolgozná az adatokat a hulladékfeldolgozó kapacitásokról és berendezésekről, a gyűjtőudvarokról, az ezekre kerülő hulladékmennyiségről. A környezetvédelmi tárca a rendszerről szóló szerződést már 2017 novemberében megkötötte, annak 2020-ig el kellene készülnie.

A hulladéktárolás illetékemelésének célja, hogy nőjön a szelektív gyűjtés, valamint az újrahasznosítás aránya. Az illeték nagysága ugyanis a szelektálás arányától függ. A hulladékportál (Odpady-portal.sk) arról is megkérdezte a szakembereket, mit gondolnak a tárolási díjból származó bevételek felhasználására megfogalmazott kormányzati célokról. Az INESS szakértője, Martin Vlachynský nem tartja helyesnek, hogy az

illetékek egy központi alapba folynak be, szerinte a bevételnek az önkormányzatok kezében kellene maradnia, és helyi szinten kellene megegyezésre jutni a kedvezőbb hulladéktárolási feltételekről, hogy az önkormányzatok bevétele is nőjön. A Környezetvédelmi Alap ugyanis sok mindenre fordíthatja bevételeit. A pénzügyminisztérium kimutatásai szerint a 2013-2016-os időszakban az alap bevételeinek 44 százalékát vízvédelmi beruházásokra, 26 százalékát levegővédelemre fordították. Igaz, a legtöbb bevétel a légszennyezési kvóták értékesítéséből származott. A kormány azt tervezi, az alap a jövőben több visszatérítendő hitelt fog folyósítani environmentális beruházásokra. Ilyenekre az említett időszakban csak a pályázatok húsz százaléka kapott támogatást. A Transparency International idei elemzése kimutatta, hogy átlagon felüli sikereket értek el az alap támogatásainak lehívásában a Most-Híd párt polgármesterei (az Alap 2017-ben összesen 342 önkormányzatnak folyósított támogatást, közülük 40-nek volt a Most-Híd pártból tisztségbe jutott polgármestere, vagyis az országosan megválasztott 87 polgármesterük szinte minden második kapott támogatást).

A Szlovákia Városok és Falvak Társulásának álláspontja szerint az illetékemelés csak azt követően kellett volna végrehajtani, ha már megszilárdult a hulladékgazdálkodási rendszer. Jozef Turčány, a Társulás alelnöke problémásnak látja a gyártói felelősségi szervezetek működését, pedig ezeken keresztül kellene a gyártóknak – a keletkező hulladék előállítóinak, a „hulladékgazdáknak” – működtetniük a hulladékgazdálkodási rendszert, vagyis azt, hogy a szelektíven begyűjtött és szétválogatott hulladék újrahasznosításra kerüljön, ne a lerakókon kössön ki. Számos tapasztalat mutatja ugyanis, hogy a településeken összegyűjtött szétválogatott hulladékfajtákat senki nem veszi át, nem szállítja el, senki nem hasznosítja. Akkor sem, ha a hatályos hulladékgazdálkodási törvény értelmében a gyártók termékeik árába már eleve belekalkulálták az újrahasznosítási kötelességükkel járó költségeiket.

Jozef Turčány szerint ennek a kötelességnek az elmulasztásáért nem a lakosságot terheli felelősség, s a gyártói kötelességmulasztás nem orvosolható úgy, hogy a költségeket az önkormányzatokra és a lakosságra terhelik. Ilyen úton a stratégiai cél, hogy kevesebb legyen a lerakókra kerülő hulladék, nem érhető el. A hatályba léptetett törvénymódosítás tehát meglehetősen féloldalas. De törvény, és be kell tartani. (ts)